

7

PAVUČINA

(nejen) studentský časopis

FOTO: Dana Vašková

20 Kč - 2001

Ahoj všem,

pokaždé, když uvažuji nad tím, čím naplním tento prostůrek na začátku a čím vás tentokráte oslovím, zamítnu spoustu šílených nápadů. Jednak proto, že by šéfredaktor přece jen měl působit trochu seriózněji (ale zas ne moc ☺) a pak taky proto, že stále věřím, že by úvodní slovo mělo v sobě nést jakousi myšlenku. Proto odkládám psaní úvodníku na poslední chvíli (tak je tomu i dnes, o Velikonočním pondělí) a čekám, až mne Múza políbí... Tentokráte se mi ale někam zatoulala, takže jsem se rozhodla odhalit vám nejbáznivější nápad, který mne večera napad. Berte to jako ten nejprostší dárek, který může člověk člověku dát – podělit se s ním o svou radost. Velikonoční víkend jsem strávila v příjemném prostředí přátel, kteří (krom všech svých výjimečností) jsou vyjimeční ve své oblíbě všeho živého. Z jejich domku a přílehlého okolí se po čase stala malá farma. A právě tam mne napadlo splnit si svůj největší dětský sen – pořídit si konička (k nemalé radosti všech mých příbuzných). Můj rozum probral všechna „pro“ i „proti“, a když už umkl se svými argumenty, tak bylo rozhodnuto. Malý hucul (spíš huculka) se za nějaký čas připojí ke svým dvěma koniským kamarádům, kteří si už teď spokojeně u mých přátel ve stodole žvýkají seno. Jako v pohádce... Čekáte teď nějaké moudro nebo alespoň vzkaz? Myslím mi teď běží jen jedno: pokud už v životě uděláte nějaké závažné rozhodnutí, nemá cenu vracet se zpět, probírat jiné možnosti a říkat si „co kdyby“. Nechme pochybnosti spát pod sněhem. A až mne někdy uvidíte, jak si to někam šinu se sedlem pod paží, tak vězte, že jsem zrovna ten nejšťastnější člověk pod sluncem ☺.

Věra Cihlářová

Škola

Rozhovory
Vaše názory

Fotoaok
Zprávy z Baklažánové fakulty
Počítače

Rozhovory
Přednášky

Věda

Astronomie

Letem světem s nebem

Střepy z vědy

Společnost

Kultura

Vlastní tvorba

Miniportrét

Volný čas

Soutěž Pavučiny

Tiráž

* Vážené sovy	2
* Katedra fyziologie a anatomie rostlin	3
* Studentský ples pohledem studenta	6
* Aktuality šumavského výzkumu	7
* Rozhovor s prof. Pavlem Kindlmannem	8
* Obecně prospěšná (?) společnost Attavena	12
* Ahoj Tomáši, ...	12
* Jak se hraje s Repetynkou	13
* Invaze klíšťat, transmutace lidí aj.	14
* Počítače a zvuky	16
* Toužíte po Nobelově ceně?	18
* Stephen Hawking	18
* Error 404, Photoart of Nature, Pohled z nebe	19
* Žhavá entomologická novinka!	19
* Rozhovor s Janem (Honým) Květem	20
* SHP – výsledky zimního semestru 00/01	26
* Experiment: méně frontální výuky	28
* Astronomické okénko	30
* Pakarana (<i>Dinomyx branickii</i>)	32
* Proč Bůh nemá titul CSc.	33
* Porovnání mozkových buněk se stádem bizonů	33
* O původu ptáků	34
* Mají rostliny více genů než člověk?	36
* Změny v genetice za posledních 20 let	37
* Život je boj	37
* Kompas plus – Na konci vesmíru	38
* Červí bašta a la Benjamin	39
* Můžete zachránit život, ...	40
* Prvního března vypukla Broker <i>Manie!</i>	41
* Welcome to Amerika	42
* Z mého notesu	44
* Bolek Polívka a další utikají do Budína	45
* Tisíc kilometrů vinicemi	45
* Víte, že...?	45
* Kulturní život dr. Romana Fuchse	46
* Dílo Jiřího Seiferta U Černé Matky Boží	47
* Chleba se peče, polévka vaří	48
* Květy z nahořklého dřeva, Sláva samurajů	48
* Hliněné destičky	49
* Obrázky na skle, Třicáté výr. Jazzové sekce	49
* 75 nejslavnějších klasických melodií	50
* Novodobá meditace	52
* poezie, Čaj	54
* Petr Novotný aneb Rozloučení s redaktorem	51
* Ona neprůhlednost přítomného	56
* Inspirace z přednášky	57
* Stopněte si brontosaura	58
* Manga aneb Kreslení po japonsku	60
* Námět na výlet – Kuklov	62
* Zabrouzdali jsme za vás ...	63
* Druhé kolo	64
* Odpovídáme čtenářům	65

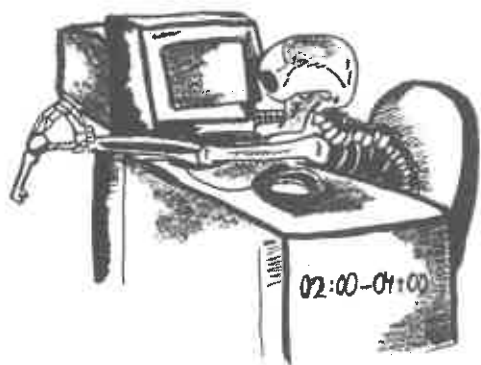
Vážené sově,

tj. studenti pracující v nočních hodinách,

ráda bych se vyjádřila k článku „Zesílení systematické buzerace a její vliv na fitness subadultních jedinců“ uveřejněném v Pavučině č. 6.

Řádem počítačových učeben se řídí všichni studenti a zaměstnanci, kteří v těchto učebnách pracují. Jeho cílem je

1. zmenšit riziko poškození majetku BF při nepřetržitém provozu učeben
2. chránit zdraví uživatelů učeben při eventuálních náhlých příhodách (požár, zdravotní potíže) v době nepřítomnosti správce učeben nebo jeho zástupce.

K bodu 1:

V Řádu učeben je definován student, který v době nepřítomnosti správce učeben nebo jeho zástupce, dohlíží na stav učeben a který je povinen všechny závady hlásit vrátnému. Dojde-li tedy v době, kdy na učebny dohlíží student (nebo zaměstnanec BF), k poškození majetku BF a nebude-li toto poškození řádně oznámeno, bude tento student (zaměstnanec) postihován podle Disciplinárního řádu JU. Tento bod je tedy kompromisem mezi nepřetržitým provozem učeben, který

zůstal zachován, a zodpovědností správce učeben za majetek BF, která byla snížena v době jeho nepřítomnosti. Při předávání klíčů mezi uživateli je přítomna 3. osoba (vrátný), která svým podpisem převzetí potvrdí.

K bodu 2:

Vrátný areálu AV+JU koná obchůzku v době 2:00 – 4:00. V této době je východ z budovy, v níž jsou učebny umístěny, uzavřen. Kdyby učebny nebyly v této době uzavřeny a došlo k náhlé příhodě typu požár, či náhlá nevolnost studenta, která by mohla mít za následek poškození zdraví studentů, či poškození majetku BF, není možno se dovolat pomoci.

Dále:

1. všichni studenti podepisovali prohlášení, v němž se zavazují řídit se během své práce v učebnách Řádem počítačových učeben. Prosim, nezveřejňujte tedy, že se tímto řádem neřídíte.
2. jestliže má vrátný konat obchůzku areálu v době 2:00 – 4:00, je v pořádku, že 2:03 už je východ z budovy uzavřen. Není ale v pořádku, že zůstáváte v učebnách a lezete ven oknem. Vrátný vás nemusí chodit před 2:00 vyhánět z učeben – měli byste si sami být vědomi svých povinností. Není ani v pořádku, že 4:30 není vrátný na svém místě – ale o této věci slyším poprvé (nejsem typ „sova“, nýbrž „skřivan“, a tudíž v době 2:00 – 4:00 mám půlnoc).

Každý předpis v sobě zahrnuje nutně omezení. Zdají-li se vám omezení neúnosná, můžete vyvolat diskusi, jak je změnit. Třeba přijdete na něco lepšího. Článek v Pavučině však žádné návrhy neobsahoval.

Iva Dostálková

Motto:

And he gave it for his opinion... that whoever could make two ears of corn, or two blades of grass, to grow upon a spot of ground where only one grew before, would deserve better of mankind, and do more essential service to his country, than the whole race of politicians put together.

Jonathan Swift (1667–1745), Gulliver's Travels

Katedra

fyzologie a anatomie rostlin

nedávno v tichosti prožila své první narozeniny. Je i proto ještě neohrabaná, jen pomalu se staví na své nohy a čeká ji jistě překonat hodně dětských chorob, než bude srovnatelná se špičkovými pracovišti fyziologie rostlin na universitách ve světě. Pavučina je hlavně studentský plátek (kterému fandím a líbí se mi), a proto by ho měli podle mne psát jenom (nebo převážně) studenti. Třeba i stylem: „Na rostlinnou fyziologii nechod, tam se nic zajímavého nedělá, tam je nuda, tam se o tebe nikdo nepostará, nikdo ti nic nevysvětlí, nikdo nemá čas, tam je to moc složité, tam každý dělá řasy a na kytku si nesáhneš, samá kvantová optika, ale jak to roste se nedovíš...“ Zkrátka, katedru byste měli hodnotit VY studenti a my, kteří sedíme třeba jen z části na katedrové židli, bychom měli pozorně poslouchat, pokud nám jde o to, aby se v Budějicích zkoumala a studovala fyziologie rostlin i po nás. Budu se proto snažit psát krátce, abych Vám nebral místo, a provokativně, abych vás „naštval“.

To, proč jsme stáli a stojíme o to, aby katedra vznikla a existovala, jsem vlastně už napsal. Bez nových, nadšených, pracovitých a brilantních rukou a mozků rostlinná fyziologie nepřežije a my budeme jen pozorovat, jak na naše intelektuálně vyhořelé tělesné schránky sedá popel nudy a zapomnění. Vy (Vaše ruce a mozky) to máte relativně snadné pokud budete chtít (tzn. jste zvědaví nadšenci, kteří jsou ochotni

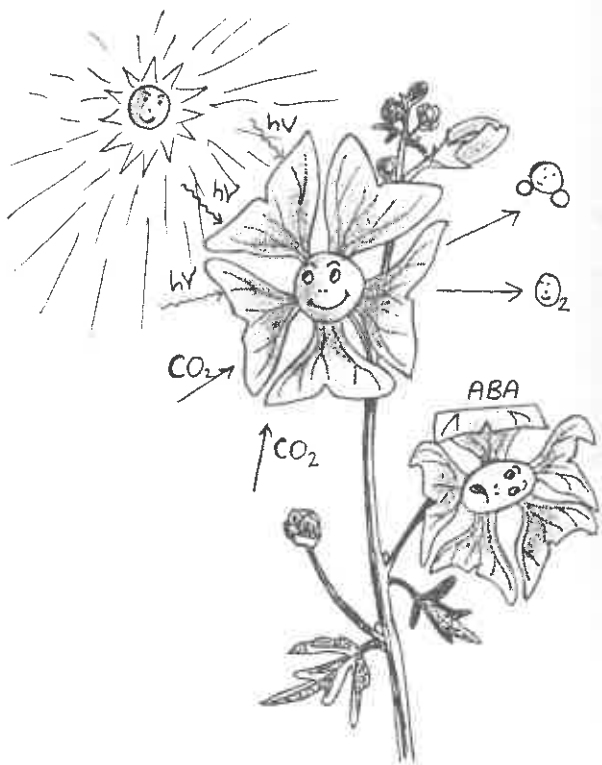
obětovat své pohodlí, možné bohatství a čas) a nebudete dělat fatální kopance (neodradíte tím, že zapálíte fakultu, nebudete si hrát na bohémské nebo arogantní primadony, neuděláte si během bakalářky image ambiciózního, ale neschopného nebo nespolehlivého stvoření, kterým ve skutečnosti třeba nejste...). Snadné to teď máte proto, že vody, v kterých můžeme lovit, jsou strašně malé: z ciziny sem stále skoro nikdo nepůjde (a pokud ano, tak musíme být opatrní) a z ostatních universit a výzkumných ústavů v Čechách velmi málo. Proč? Česká vázanost ke gruntu kombinovaná se „stabilitou kádrů“ a přetrvávajícím ekonomickým odrážením se ode dna. Další důvod pro vznik katedry? Třeba to, že fyziologie (chů-

pejte včetně rostlinné anatomie, biochemie, biofyziky, fyziologické ekologie...) je něco víc než děje na thylakoidní membráně. Podle mého kvantové mechanika a redukcionismus nikdy nevysvětlí např.: proč borovice mají šišky jednou za 4 roky. „Scaling up“ je jedním z velkých problémů ve fyziologii a nejen v ní. Proto je, myslím, užitečné pěstovat a podporovat DOBROU vědu zaměřující se o např. i o kořeny, o celou rostlinu, prostředí a ekosystém a sdružovat lidi, kteří o tom něco vědí, a komunikovat mezi sebou.

Jaká je katedra teď a co dělá? Víte, že nechcete číst statistiku, kolik má zaměstnanců, kolik přepočtených zaměstnanců, kolik z nich je placeno z fakulty a kolik z různých záměrů, grantů, center atd. Příznám otevřeně, že bych musel zajít na personální a asi bych se dočkal i nových objevů a překvapení. Jen pro hrubou představu: Seznam jmen „kmenových“ zaměstnanců (placených z rozpočtu fakulty mimo granty) nejde přes 10 a sečtené podíly úvazků přes 5 lidí. Ale administrativně je na katedře vedeno kolem 30 pracovníků. Na diplomových a doktorských pracích na katedře pracuje 17 studentů. Katedra zajišťuje magisterský program Fyziologie rostlin a doktorskou Anatomii a fyziologii rostlin. Podílí se na výuce kursů kateder Ekologie a Matematiky, fyziky a chemie a spoluzajišťuje magisterský obor Biofyzika. Všichni z nás začínali nebo stále pracují na Akademii, a tak je alfou a omegou výzkum (někdy kvůli němu nevidíme a neslyšíme, tak musíte hlasitě ale s šarmem a vynalézavostí prosazovat své já a dokazovat, že se čas do vás investovaný „rentuje“; mějte s námi prosím trpělivost, mnohým z nás to bude nějaký čas trvat a někteří asi budou do posledního vydechnutí tvrdit že jejich čas je příliš drahý, než aby jej věnovali studentům nižšího než doktorského stupně). Výzkum a peníze na něj máme pro sebe a pro vás, naše potenciální a současné studenty, ze dvou velkých projektů: tzv. záměru (Dr. Šetlík a kolektiv: Změny ve struktuře biomembrán, které řídí fyziologické pochody v buňce a jejich adaptaci) a od loňského roku z výzkumného centra fotosyntézy (Dr. Štys a kolektiv: Mechanismus, ekofyziologie a biotechnologie fotosyntézy), které svým vybavením a rozsahem, myslím, bez nadsázky představuje špičku Českého fotosyntetického

výzkumu. Podobně jako Centrum, někde na pomezí mezi ústavu akademie (MBÚ, ÚMBR, ÚEK) a katedrou, pracuje Laborator biomembrán. Kromě toho běží několik dalších programů financovaných z domácích zdrojů (GAČR, GAAV, MŠMT) i ze zahraničí (bilaterální s Německem, Rakouskem, Japonskem). V rámci nich spolupracujeme a případně pro naše studenty jsme sto zajistit studijní pobyty v Německu (Wurzburg, Jena, Bonn), Rakousku (Linz), USA, Austrálii. O co jde problémově? Téměř o vše nad čím se bádá ve fotosyntéze, od proteinů a pigmentů v biomembránách a pikosekundových, laserem buzených dějů přes bio-

chemii procesů v chloroplastech po integraci fotosyntetických pochodů v listu, celé rostlině a porostu, k produkci cenných látek autotrofními organismy v bioreaktorech nebo bilance toku uhlíku v ekosystému, ale také o vývoji optických a elektronických

přístrojů pro výzkum a v praxi využitelná monitorování stavu a poškození fotosyntetického aparátu. Metodicky? Spektroskopie (absorpční, fluorescenční), fluorescenční zobrazování (imaging), analýza obrazu, moderní biochemické analytické metody, gazometrie začínající sledování přirozeného výskytu stabilních izotopů biogenních prvků, a metody, které využíváme za pomoci druhých; jako NMR, elektronová mikroskopie, FTIR, radioizotopy a další.

Co děláme neradi? – Viz motto. V jedné české komedii se praví něco ve smyslu: „Dej blbci funkci a vymysli formulář“. Lidé, kteří dávají přednost formě („štábní kultuře“) před obsahem, považují za škůdce nebo alespoň inhibitory vědy a myslím, že je jednou z hlavních povinností vedoucího vědeckého kolektivu své podřízené před nimi chránit. Mám teď možnost srovnat výskyt těchto lidí na Akademii a ve školství a jsem přesvědčen, že školství je jimi prolezlé už od nejvyšších ministerských sfér. Teď, když jsem si to rozházel s ministerskými úředníky, chci si to rozházet ještě s vámi – studenty. Začal jsem podbízet: VY, kterým patří svět a my, kteří doufáme, že přijдете, budete brzy chytřejší než my a dotáhnete poznání dál. Uvědomili jste si ale, že katedry nejsou úřad? (Nevím jak jinde, ale na BF ne.) Všichni na katedře, s výjimkou snad sekretářky, musí dělat vědu nebo se připravovat na přednášku, cvičení nebo na konferenci, psát recenze atd. A to se nedá dělat tak, že každých deset minut pustíte vše z rukou a z hlavy a začnete vyřizovat záležitost právě přichozícího nebo toho, kdo zavolá nebo pošle e-mail. Jestliže si tohle uvědomujete, očekával bych od vás při všem kamarádství respekt na revanž: to jsou ONI a my se s nimi domluvíme, kdy máme přijít aby na nás měli čas. Nerad bych dopadl tak, že budu komunikovat se studenty přes sekretářku nebo se zavírat v místnosti na klíč a tajit svou přítomnost i před svými spolupracovníky (jak to svého času musel dělat vedoucí mé doktorské práce, kterého si mimochodem velmi vážím).

Jak dál? Díky zájmu a práci mnohých lidí z fakulty, ale hlavně prof. Pavla Blažky,

se blíží dokončení nové fakultní budovy a v ní také laboratoře pro katedru. Takže snad od podzimu bude mít katedra své první oficiální sídlo. Doufám, že dokážeme využít blízkost ekologů a ekofyziologů k rozšíření svého pohledu na děje v celé rostlině, zabydlet se a přilákat vás – nové studenty a další

zajímavé lidi a produktivní vědce alespoň na stáže. Snad se pak podaří rozšířit provázanost s jinými obory a přesvědčit třeba i geobotaniky, že fyziologie rostlin je věda, kterou by jejich absolventi měli znát.

V září nás čeká zatěžkávací organizátorská a odborná zkouška před Českou a Slovenskou fyziologickou veřejností: „Deváté dny rostlinné fyziologie“, významná, v tříletých cyklech se opakující konference fyziologů doprovázená mezinárodním minisymposiem zvaných řečníků, která se bude konat v prostorách fakulty. Dobrá příležitost pro studenty, začínající fyziology, poznat jak to chodí na konferencích a navázat kontakty. Informace na www.umbr.cas.cz/DRF. Pokud byste rádi podnikli své první kroky ve fyziologii a biofyzice během letních prázdnin, zkuste Prázdninový pobyt (letní školu) v Nových Hradech (www.umbr.cas.cz/biofyzika/pobyty.htm).

Závěrem. Pokud budete mít zájem, domluvte se, přijďte „pobejt“, podívat se, popovídat si. Brzy se o nás budete moci dozvědět víc a kontakty získat z našich webovských stránek, které se připravují (přes www.bf.jcu.cz).

Jiří Šantrůček

19:00

- Oficiální zahájení plesu (alespoň dle obdrženého programu)
- Pořadatelů je více než nás, účastníků
- Kapela, která měla ples zahájit, dorazila UŽ v 19.30 hod, 15 minut ladila a pak zmizela za oponou
- Zato obsluha je zde blesková, platí se ihned a voda se draží zlatem

20:00

- Začínají se objevovat lidé, sláva!
- Zdá se, že i hudba z playbacku bude nahrazena živými hudebníky...
- ...kapela oznamuje, že si musí opět přeladit...
- Celý sál zabírá skupina lepých děv a předvádí moderní spartakiádu a
- ve vedlejším sálu ještě stále pouštějí CDčka. Super dýza, pročpak jen není nikdo na parketu?
- V sále hlavním se rozeznají první tóny. Udiví nás, že hrajou písničky k táboráku. Jsme tu správně? No, fakt se dobře **poslouchaj**...

21:00

- Lidí je zde pěkná kopa, ale tančí sotva dest párů
- Začíná módní přehlídka nejroztodivnějších plesových modelů přítomných dam. Promenáda sem a tam a tam a sem...
- Pokoušíme se rozhýbat alespoň „diskotékový parket“ – chvíli se zdá, že to půjde. Pak ale většina lidí mizí do bufáče
- Jsme asi greenhorni. Všichni mazáci se skvěle bavěj (asi věděli, že studentský ples není ples, ale spíše večírek), jen my stále čekáme na měkké tóny walze či ohnivé tango...
- BALÍME TO! Pokud snad příště vyrazíme na studentský ples, pak jen s balalajkou a zásobou historek na dlouhý večer.

Milovníci klasického tance

Aktuality šumavského výzkumu

Tak se jmenovala konference, která se uskutečnila v termínu 2. až 4. dubna 2001 v šumavském Srní. Zúčastnili se jí vědci z celé republiky, zkoumající nějakým způsobem Šumavu. Celkem bylo 130 účastníků, předneseno bylo asi 60 referátů a vystaveno 25 posterů.

Čím byla ta konference tak zajímavá? Především tím, že se poprvé konala v takovém rozsahu, a to multidisciplinárně. Tím, že byly všechny přednášky v jednom sálu a že na sebe jednotlivé tematické bloky (botanika, voda, lidé, lesy a zoologie) časově navazovaly, měli účastníci možnost slyšet i poznatky získané v jiných oborech, což mohlo být velice inspirující (vzhledem k dlouhému proudu referátů ovšem také pro řadu lidí únavně). V diskusích se totiž ukázalo, že řada vědců bohužel příliš nevidí za hranice svého oboru (a ani často vůbec nemá možnost vidět) a integrace získaných poznatků např. na ekosystémové úrovni (tj. co všechno se děje na louce) je tak výrazně omezena. Tato konference by měla být prvním krůčkem ke změně.

Celkově se ukázalo, že na Šumavě se zkoumá velice intenzivně a propast 40 let, kdy byla Šumava zapovězené hraniční pásmo, se daří rychle zacelovat. Určitým negativem může být jednak fakt, že řada vědců přijela jen odpřednášet svůj příspěvek, a tudíž výhody plynoucí z multidisciplinárnosti konference nijak nevyužijí, za druhé malé množství zúčastněných studentů. Na specializované konference (často se zahraniční účastí) jezdí, též díky iniciativě vedoucích prací, studentů řada, sem kromě doktorandů zavítali toliko tři z BF. Tomáš Hájek se pak dokonce stal (spolu s vedoucí své práce Lenkou Soukupovou) vítězem ankety o nejlepší poster.

V diskusních částech, večerních kuloárních jednáních a především pak na závěrečných workshopech byly stanoveny úkoly, které šumavský výzkum ještě čekají a bylo umožněno též jejich částečné mezioborové propojení. Tyto úkoly by se měly stát podkladem pro Správu Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava při další koordinaci šumavského výzkumu.

Další takto velká konference, obdobně mezioborově zaměřená, by se měla konat asi za tři roky. Mezitím mohou proběhnout též speciálnější kratší, už pouze jednooborová setkání.

Rozhovor s prof. Pavlem Kindlmannem aneb

Podhalení roušky tajemnosti vznášející se kolem „matfyzáka se zálibou v biologii“.

Profesní zaměření: ekologie, evoluce životních strategií organismů

Šťastné číslo: Pi – každý ví, co to je, ale nikdo neví, jak přesně vypadá...

Z čeho rád pijete? Mné je to jedno, ale moje koně nejradši z püllitru

Kolik jazyky hovoříte? Povicero - ale ke své skutečné spokojenosti se domluvím jen anglicky, německy a rusky

Oblíbený domácí mazlíček: jezevčík Betynka

Vaše rodina: Dana (nemá to se mnou lehké, ale myslím si, že jsme oba měli docela štěstí, když jsme se před lety potkali), Lucka a Petr, Betynka, 6 koní, 6 poniků, lama, asi 20 koz a 30 ovcí, 7 prasátek, slepice, kachny, rybičky... Stačí?

Takže na úvod pro zahřátí: Máte alespoň malinkou trému z následujícího rozhovoru?

© No... dejme tomu, malinkatou.

Na čem v současné době pracujete (v oblasti vědecké)?

Pracuji se svými doktorandy na dvou velkých oblastech, obě se týkají životních strategií – a to u terestrických orchidejí a pak také u predátorů mšic a mšic samotných. U těch orchidejí nás hlavně zajímají strategie opylování; to znamená, k jakým strategiím evolučně dospěly jednak samotné orchideje a jednak jejich opylovači. Cílem opylovače je samozřejmě přijít k co největší odměně v podobě nektaru a orchidej chce (s vynaložením co nejmenšího úsilí) po opylovači opyleni co největší počtu květů. Takže u terestrických orchidejí je dost častým jevem to, že nejenže nektar vůbec neprodukuje, ale navíc napodobují svým vzhledem jiné producenty nektaru – těži z toho, že opylovač je hloupý a nepozná to.

Druhou oblastí našeho zájmu jsou predátoři mšic: sluníčka, chrysopy... Panuje obecné přesvědčení, že sluníčko je tady od toho, aby nám žralo mšice, a že je tedy tímto strašně užitečné. Ale ono spíše jde o to, že si optimalizuje svou životní strategii. Chová se tak, aby mělo co nejvíce potomků, což ale vždy znamená, že musí sežrat co nejvíce mšic. Klade pouze do mladých kolonií, a to do každé kolonie relativně malé množství vajíček – kdyby nakladlo víc vajíček nebo je kladlo později, tak si (trošku zjednodušeně) larvy dřív, než dosáhnou dospělosti, mšice vyžerou a zahynou.

No a na těchto oblastech zkoušíme nejrůznější modely objasňující výhodu té či oné strategie. Predátoři ve volné přírodě, na rozdíl od

parazitů, nemají příliš velký vliv na vyhubení své kořisti – čili když se budou vynakládat milióny na výzkum predátorů a jejich praktické využití například v boji proti škůdcům na obilném poli, tak jsou to v podstatě vyhozené peníze. Ve skleníku, to je něco jiného.

Kolik vedete diplomantů?
Šest doktorandů, jednu bakalářku a jsem konzultantem dvou studentů ZF. A všichni kromě jedné dělají na orchidejích. Bohužel, nikoho nelákají mšice...

Jaký jste školitel?

© No to se spíš zeptejte mých diplomantů. Snažím se je zpozvdáti vést a dovést je tímto k větší samostatnosti, motivuji je k tomu, aby si vytvořili svoje pole působnosti. Jednak je vedu k tomu, aby publikovali (a to se jim daří) a jednak je hodně posílám na zkušenou do zahraničí.

Jaké jste měl vy zkušenosti se školiteli během vašeho studia?

Na „matfyzu“ jsem měl velkou volnost – v podstatě jsem si svou práci (Modelování dynamiky mšic) vymyslel a taky sám udělal. Vzniklo to takto: když jsem byl v druháku MFF UK v Praze, tak mě začaly zajímat aplikace matematiky v biologii. V té době se chystalo přestěhování Entomologického ústavu z Prahy do Budějovic a navíc entomologové začínali uvažovat o tvorbě matematických modelů chování mšic. Tady se mi odkrylo volné pole působnosti – tak jsem toho využil a přišel s vlastním návrhem tématu mé diplomky.

Je tomu nedávno, co fakultou zněla zpěvavá francouzština mladých vysokoškoláků z Rennes, kteří u vás strávili celý týden. Co o tom víte?

© No, docela dost. Vzniklo to tak, že před pár lety mne kontaktoval jeden hoch z Rennes s prosbou o posudek na jeden jeho článek o mšicích. Já už předtím, než došlo k tomuto

kontaktu, dostal tento článek dvakrát k recenzi (nakonec nebyl přijat kvůli druhému recenzentovi). Takže jsem „odhalil“ svou totožnost a hoch projevil zájem o spolupráci. Půl roku zde pobýval, padli jsme si do oka a mimo jiné jsme také podepsali smlouvu Sokrates Erasmus, takže se teď spolu vzájemně navštěvujeme. Říkal jsem si, že by bylo fajn, kdyby se postupně zvyšoval počet lidí, kteří na Jihočeskou univerzitu přijíždějí ze zahraničí (nejen těch, kteří odsud vyjíždějí ven). Francouzi z Rennes mají povinnou výjezdni týdenní odbornou praxi – tak jsme to dali dohromady a já je pozval sem. Tady jsme pro ně připravili odborný program: navštívili Šumavský národní park, Třeboňsko, VÚRH, výstavu Ekostyl, diskutovali s farmáři, absolvovali přednášku o zemědělství v ČR, popovídali si s našimi studenty... Odjžděli spokojeni a myslím si, že si z celého pobytu také něco odnesli. A hned obratem našim studentům nabídli možnost přijet k nim do Rennes, na jednu ze tří nejšpičkovějších zemědělských vysokých škol ve Francii.

Poslední otázka ze školního prostředí: Co vám osobně přináší to, že kromě vědecké činnosti vyvíjíte také činnost učitelů?

To je jednoduché – mě to prostě baví. A mám radost z pocitu, že nabyté znalosti mohu předávat dál. Taky se snažím studentům ukázat cestu využití matematiky i v takové biologii.

A co se týká vedení diplomantů – tak tam je to vysloveně koníček.

Víte, lidé často hodnotí kurz dle toho, jak jej budou aplikovat v budoucnu. Absolventi ale pak

dost často pracují v dosti vzdálených oborech od oboru, který vystudovali. Čili já vidím vysokou školu ne jako mašinu, která do vás nalije vědomosti, které budete v životě potřebovat, ale jako instituci, která vás naučí přemýšlet.

Malý exkurz do dětských let. Vzpomenete si na nějakou vaši klukovinu?

© Jak má být dlouhá? Já mám jednu vzpomínku na klukovinu, která nebyla jen má,

ale dokonce celé naší party. Když jsem byl hodně malý, bydleli jsme ve vesničce Hrudkov nedaleko Vyššího Brodu. Ony ty vesničky byly vedle sebe hned dvě. Jednou večer jsme jako malí kluci dostali bezvadný nápad projet se na bryčce tažené tažnými koňmi z místní stáje. Tak jsme hodně potichu vyvedli večer koně z maštale, zapráhli do bryčky a jeli jsme z jedné vesničky do druhé. Po silnici to krásně rachotilo, my se bavili – a proti nám šel po cestě noční hlídač. Tak nás „seřval na tři doby“ a výlet nám překazil. Od toho okamžiku ale měl u nás velký vroubek. Přemýšleli jsme, co mu provést. Nakonec jsme si vyrobili luky a šipy, sehnali hadry a trochu nafty a jak on takhle každou noc pendloval mezi oběma vesnicemi, tak jsme zahlehli na jedné louce a vypouštěli ohnivé šipy... Když to viděl, tak zařval a utekl do vesnice, ze které předtím vyrazil. Druhý den pak v hospodě vyprávěl, že v noci mezi vesnicemi litají ohnivé andělé.

A co vaše děti? Platí i v provádění alotrii pořekadlo, že jablko nepadá daleko od stromu?

Děti jsou celkem hodné. Dceři je dvacet let, studuje práva a má se mnou společného koníčka, a to jsou koně. Synovi je čtrnáct, studuje gymnázium a je spíš orientovaný na počítače a informatiku.

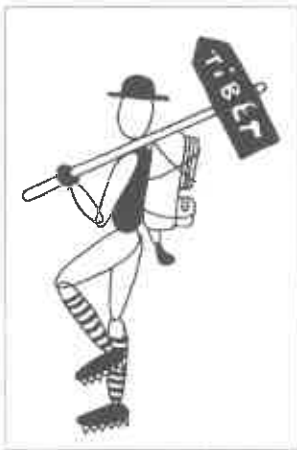
Takže se „nepotatili“ – nestřílejí ohnivé šipy po hlídačích...

© No to byla spíš výjimka. Já jsem byl taky hodné dítě.

Ještě chvíli zůstaňte u vašeho dětství. Zeptám se na váš největší sen a také na to, jestli se vyplnil.

Měl jsem jich víc, těch Velkých snů. Jeden z nich byl dostat se do Himálaje, protože jsem se vždy rád toulal po horách. Druhým velkým snem bylo mít koňskou farmu, jelikož jsem léta jezdil na koních. A oba se splnily.

Himálaj – to už chce něco vědět o vysokohorské turistice. Je horolezení vaším koníčkem?

Nikdy jsem příliš aktivně nepěstoval skálolezení, u mě to hlavně byly spíš expediční akce. V roce 1992 to byl ten Himálaj, kde jsem dělal i průvodce. Pak nastala pomlka způsobená jak mou nemocí, tak i nedostatkem času, a teď už do toho zasahuje i naše farma, o kterou se někdo musí starat. V posledních letech jsem nelezl na moc vysoké hory, ale spíš vyhledával nějakou tu divočinu – tak třeba před dvěma lety jsem se jel podívat k indiánům do Hudsonského zálivu, předtím jsem projel pár národních parků v Austrálii.

Která nejvzdálenější místa jste navštívil? Austrálii, Brazílii, Island, Mexiko, Japonsko... Všude jsem také dost filmoval.*

Zmiňoval jste se o farmě. Jak to všechno časově zvládáte dohromady?

Farmu vede vlastně Dana, takže já jsem tam spíš jako „pomocný člověk“, když je třeba. Kromě toho tam máme ještě jednoho zaměstnance...

Tak se zeptám ještě jinak. Čemu věnujete v současné době nejvíce času?

Ono se to tak trochu prolíná – jsou to diplomanti a věda. Farma je spíše milá kompenzace v tom, že pracuji na čerstvém vzduchu.

Ta farma mi nedá, abych se nezeptala ještě na jednu věc. Vzal byste třeba k vám naše studenty na letní výpomoc?

To je trochu problém, protože i s těmi vidlemi se to musí umět. Než toho člověka všechno kolem naučíte, tak si to raději udělám sám. Ale pokud by se někdo chtěl odrea-govat fyzickou prací, hmm... ☺

Jak jste vůbec přišel na to založit si farmu?

To byl právě jeden z těch snů. A vzniklo to vše s restitucí. Můj pradedá měl farmu, kterou nám pak sebrali komunisti. Když se pozemky vracely, tak to dal normální člověk hned zpět do družstva, které mu platí nějakou sumu peněz za hektar.

Říkal jste normální člověk...?

© Jo. Ale mě napadlo, že by to mohla být skvělá příležitost k vytvoření té farmy. Tak jsem se, i přes zrazování ze všech stran, do

toho „zakousl“, Dana se ke mně našťestí taky přidala a tak to nějak začalo. Nejdříve jsme měli dvě chovné kobyly (po jedné z nich, Gítě, se dnes jmenuje i celá farma) no a dnes už máme další koně, poníky, ovce, kozy na vlnu, vietnamská prasátka, drůbež... a nejnovější přírůstek je lama (taky na vlnu).

Co s tou vši vlnou?

Dana spolupracuje s klubem uměleckých řemesel, kde se naše vlna sprádá a pletou se z ní třeba svetry.

Kdybyste si mohl vybrat, kdy a kde se narodit, jak byste volil?

Já bych si asi vybral Československo v roce 1954.

Proč zrovna tento rok?

No protože jsem se narodil v roce 1954 ☺.

Jaká vás napadne první myšlenka, když se ráno probudíte?

Ještě si trochu přispím.

A potom?

Už jsem se hezky vyspal a půjdu něco dělat...

Čtli jste v době nedávné něco, co by vás zaujalo?

Nejvíce mě zajímají takové ty faktické věci, jako třeba to, co se děje u nás.

Není to někdy moc ponuré?

Hmm, já jsem věčný optimista.

A co si vezmete do ruky a s chutí přečtete, když je náhodou na to čas?

Když náhodou je čas... tak mám rád cestopisy a detektivky z dostihového prostředí od Dicka Francise – takže cestování a koně (ono je to všechno propojené).

Zabrousíme trochu do kultury. Co hudba a tanec?

Co se týká tance, tak si s Danou v plesové sezóně někdy i zaplesáme. A hudba – jen pasivně, to rád poslouchám country, bluegrass.

A zpěv?

To ne. Dana taky ne. Lucka umí pěkně, ale nezpívá – alespoň ne přede mnou ☺. A Petr nezpívá, ale hraje na dechové nástroje.

A co takhle psaní básniček?

O to jsem se nikdy nepokusil, ale poezii mám

rád – třeba Hraběte a velmi obdivuji písně Karla Kryla – to je vlastně taky poezie.

Prozradíte nám na sebe nějaký zlovyk a taky nějakou malou chválu?

Zlovyk – to bylo kouření. A malá chvála je to, že jsem s tím přestal. Ale musím přiznat, že jsem se toho strašně bál. Byl jsem totiž dost náruživý kuřák. Zároveň jsem si ale říkal, co když přestanu (v rámci toho předse-zvetí) a pak zas jednou začnu – to by mě dost

frustrovalo, kdybych takhle dopadl. Takže jsem se oficiálně nikdy nepokusil přestat kouřit. A už tři roky nekouřím.

Dostali jsme se přes všechny otázky úspěšně až na konec. Zbývá jen ta poslední a tou by měl být, tradičně, váš vzkaz studentům, vašim kolegům či komukoli dalšímu.

Jednou bude líp...

Děkuji moc za příjemné povídání.

Věra Cihlářová

* pozn. redakce k otázce č. 11: chystá se vytvoření filmu pro studijní účely o biomech světa a snad na podzim i celovečerní promítání. Ale zatím psst!

Obecně prospěšná(?) společnost Attavena

K napsání tohoto textu mne inspiroval rozhovor se Zdeňkem Kloudou v minulé Pavučině a následně rozhovor s několika kolegy, který se dotknul i Attaveny.

V poslední době jsem si několikrát kladl podobnou otázku, jakou položila v dotyčné Pavučině V. Cihlářová Z. Kloudovi, tj. jak může být fakultě či prostěmu studentovi Attavena prospěšná.

Nejdříve bych se zmínil o prospěšnosti fakulty Attaveně. Attavena sídlí v poměrně velkých prostorách patřících fakultě, využívá její připojení na internet a na konkrétní akce dostává materiál a peníze.

Nyní k prospěšnosti opačným směrem, tedy Attaveny fakultě. Attavena organizuje hodnocení přednášek, vydává Pavučinu, vyrábí Kompas a informační materiály o BF pro střední školy, poskytuje studentům nejrůznější služby, např. grafické, zálohování dat na CD...

Na první pohled se tedy zdá, že Attavena fakultě poskytuje služby, bez kterých by se fakulta neobšla. Dle mého názoru tomu tak úplně není. Studentský časopis a Kompas na fakultě vycházely již před jejich vydáváním Attavenou. SHP fungovalo taktéž. Některé grafické práce a zálohování na CD se dají dělat na fakultním zařízení. Mimo to Attavena obsazuje prostory, které by bylo možno využít jako pracovny pro studenty, o které je nouze, nebo jako třetí počítačovny s provozem pouze přes den (kvůli zabezpečení objektu).

Čím je Attavena (nejen) studentům bezesporu prospěšná, jsou náročnější grafické práce, při kterých využívá svého know-how a lepšího zařízení. Je taktéž pravdou, že se znatelně zvýšila technická úroveň studentského časopisu a do jisté míry též úroveň informačních materiálů o BF pro střední školy. Nemyslím si ale, že toto zvýšení kvality je adekvátní zvýšení nákladů.

Přiznám se, že by mne zajímaly finanční a materiální toky mezi Attavenou a fakultou. Mám totiž pocit, že jejich spolupráce je do jisté míry jednostranně výhodná. Pro Attavenu.

T. Hauer

Ahoj Tomáši,

velmi Ti děkuji za vyjádření Tvého názoru. Vážím si toho, že jsi našel chuť nebo možná odvahu (?) ho říci veřejně.

Viš, je obtížné krátce odpovědět na tvé otázky. Pokud budu důsledný a konkrétní popíšu dobré dvě strany a někteří lidé pak budou mít třeba pocit, že dělám Attaveně přílišnou reklamu. Budou-li naopak přestručný, dozvíš se málo faktů. Nevím, proč jsi nevyužil možnost popovídat si o Attaveně osobně. Takto tě mohu odkázat jen na www.attavena.cz anebo na výroční zprávu, kterou vydáme v květnu. Dozvíš se tam, co všechno Attavena dělá, kdo v ní a pro ni pracuje a proč. Bude-li obecnější zájem, můžu o vztazích Attavena x BF, respektive JU napsat více v příštím čísle. Anebo se můžeme sejít na veřejné debatě.

Přes to, co jsem napsal, se pokusím odpovědět alespoň na to nejzákladnější. Obecně prospěšná společnost neznamená, že je prospěšná vším a pro všechny, a stejně tak nejde v případě Attaveny o prospěšnost jen a pouze pro BF či její studenty. Prospěšnost se dá měřit různě – např. mírou společenských potřeb. V našem případě jí považují za nemalou vzhledem k zájmu o spolupráci ze strany BF i jiných fakult, Města i Okresu, zaměstnanců Akademie, či nadací, které financují naše projekty (do nichž se mimochodem zapojily desítky studentů a jejichž výstupy oslovily tisíce dalších lidí).

S BF má Attavena dohodu o spolupráci. Za prostor, který od fakulty dostává, platí penězi, časem (jde o stovky hodin) a know how. Není pravda, že by SHP a časopis byly bez Attaveny, tedy alespoň ne v současné podobě. Je možná pravda, že fakulta ke svému přežití nepotřebuje takovou úroveň výstupů, jakou může Attavena nabídnout. Ale kdo bude chtít studovat na škole, která se navevek (to podtrhuji) tváří jako lochneska ustrnulá v polovině devadesátých let minulého století? Mohu Tě, Tomáši, ujistit, že na plochu těch dvou místností na děkanátu je soustředěno tolik aktivit a využívá je tolik studentů, že se málokde po fakultě najde něco podobného.

Zdeňk Klouda

Studentský spolek Repetyňka, který se představil v minulé Pavučině, uspořádal letos pro studenty univerzity a žáky středních škol z Č.B. již čtyři koncerty. Na prvních dvou obrázcích vidíte členy skupiny Majerovy brzdové tabulky, vpravo Pavlu Milcovou a dole atmosféru z vystoupení studentské skupiny Benedikta.

Všechny dosavadní akce se mohly uskutečnit díky laskavé podpoře Nadace rozvoje občanské společnosti.

— red —

Fotografie Attaveny. Foto: Petr Znachor

Repetyňka pro vás připravuje celou řadu dalších akcí. V nejbližší době se můžete těšit na besedu s J.X. Doležalem (24.4.), skupinu Bluesed (1.5.), divadelní představení „Holocaust“ či povídky s Věrou Rosí.

Budou-li nadační bohové nakloněni i nadále, můžete se od podzimu těšit na další skupiny či osobnosti jako např. Ta Jana z Velké ohrady, Svatopluk Karásek a Pozdravpámbu, Jazzbond, Malá lesní Jablkoň, Jiří Konvrzek, Tomáš Halík.

Dobrý den,

vítejte u noviniek z naší Baklažánové fakulty (dále jen BF). Pro ty, k nimž doposud nedokolovalo Aprílové číslo Pavučiny a kteří jsou tudíž ochuzeni o poslední aktuální zprávy z fakulního dění, máme malé povzbuzení – nezdoufajte, není dne, aby se na BF neodehrála nějaká význačná událost, kterou by naše agentura Slídlil a syn nevyšťourala. Takže si držte klobouky, začínáme:

- Pomněnková asociace Ústavů se již druhý týden pokouší neúspěšně zamaskovat hromadnou migraci infikovaných klíšťat z laboratoře profesora Glícdvůrfera do laboratoře doktora Bezcholze.

„Opustili své chovné boxy ještě před pravidelným krmením dobrovolnými dárci krve, drobečci moji malí!“, nařiká paní Vozhnoutová, klíšťecí velkochovatelka. „A ani se nerozloučili!“ Nyní celá klíšťecí populace okupuje prostory druhého patra a brání tak tamějším badatelům v pokračování rozdělaných výzkumných prací. Dnes byla kvůli celé kauze svolána speciální tajná porada do zasedací místnosti PaÚ. Po čtyřhodinovém jednání funkcionáři odcházeli celí zsinali.

„Situace je vážná,“ sdělil nám pan profesor Glícdvůrfer, „už to nelze déle tajit. Klíšťata jsou vyhledovělá, a tudíž se vrhají automaticky po každém teplokrevném objektu.“ Něco málo se nám podařilo vyzvědět také od doktora Údolíkého, našeho předního klíšťoznalce: „Odhlasovali jsme si radikálnější řešení. Nemůžeme trpět takovou vzpourou! Užijeme finty.“ Záblesk v bělmu jeho očí hovořil zcela jasně o tom, že vše je již rozhodnuto. Poté do sebe bleskurychle otočil lahvičku prášků na spaní a vyrazil do druhého patra. Byli jsme při tom, když svou krev nabídl krvelačným tvorům a vědoucne se při tom usmíval. Hodinku poté se celé druhé patro otráasalo hlasitým chrápáním.

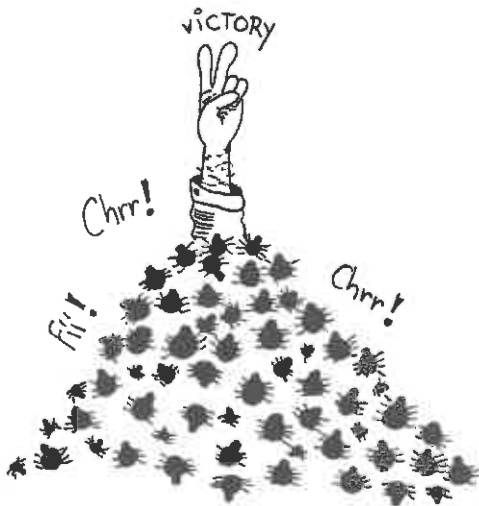
„Ani nevíme, jak Údolíkému poděkovat. Obětoval se pro vědu, to je důstojné zakončení kariéry pro každého vědce!“ konstatoval na závěr doktor Bezcholze a se slzou dojetí v oku se spokojeně vrátil do své, nyní již odvírované, laboratoře.

- Na nástěnkách v areálu BF se před nedávem objevila lákavá výzva:

STUDENTI! Chcete se stát skutečnými muži? Zúčastněte se fyziologických experimentů na katedře fyziologie živočichů. Účast v pokusu bude dobře honorována.

Pár dnů po jejím vyvěšení nastal v řadách studentů hotový poprask. Davy nadšenců oběho pohlaví denně proudí do třetího patra a dobývají se do laboratoře profesora Johnského. Na třetí pokus se nám podařilo pozdržet jednu vnaďnou studentku a položit jí otázku, proč i ona, se svými přednostmi, touží být skutečným mužem.

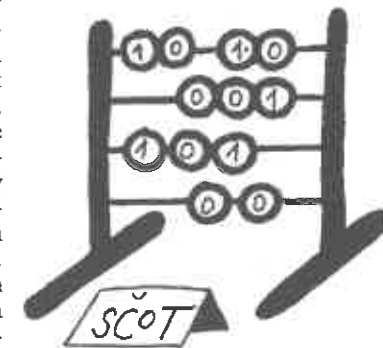
„To máte lehký, chlapeci se dělá věda přece jenom líp,“ odvětila ve spěchu a zmizela nám v davu. Nedalo nám to a snažili jsme se proniknout pod pokličku celé aféry. Ptali jsme se, vyvířili, podpláceli blízké spolupracovníky pana profesora... a nic. Dokonce jsme jednoho

z našich redaktorů propašovali až do nejužšího výběrového kola, ale i on narazil nakonec na neprostopupnou zeď mlčení. Nad podivnou výzvou hloubal při svém pravidelném nočním zasedání i Akční senát Baklažánové fakulty (AsBf). Názory se různí, jedni se domnívají, že jde profesorovi pouze o upoutání pozornosti k jeho běžným experimentům na lídech, jiní zvedají varovně prst a poukazují na zcela zřetelný úbytek v řadách studentských a nakonec se mezi přítomnými senátory našli i taci, kteří, i přes svůj senátorský plat, začali vážně uvažovat o tučných výdělcích, které by mohli svým přihlášením se do pokusů nashromáždit. A profesor Johnský si mezitím mne se zadostiučiněním ruce za dveřmi své laboratoře a zkoumavým okem pečlivě vybírá ty nejkvalitnější objekty pro své transmutační pokusy...

● Konečně se zdárně vyřešila výuka svahilštiny na naší fakultě. Jak všichni víme, zvládnání tohoto (pro každého vědce nezbytného) jazyka činilo od dob počátků BF mnoha studentům nemalé potíže. Mezi hlavní stížnosti patřilo například neustálé měnění požadavků svahilštinářů ohledně učební literatury, jejich pozdní příchody do hodin, jejich bazírování na naučení se nazpaměť celého 250 stránkového svahilsko – českého slovníku (včetně frázových sloves!) a nakonec i jejich absolutní absence smyslu pro humor. Fakulní krizový štáb zabývající se otázkami a budoucností svahilštiny u nás přijal razantní řešení: „Svahilština nás stojí rok od roku více peněz, a výsledky nejsou vůbec vidět. Je to ostuda, když pošleme naše studenty na mezinárodní konferenci a oni nejsou schopni se pomocí svahilštiny vůbec domluvit. Když se studenti při současném stavu výuky nehodlají zlepšovat, tak přejdeme na plán B.“ Jak jsme později zjistili, plán B spočívá v totálním odstranění svahilštinářů z dosahu BF a hlavně z dosahu studentů. Tito se poté budou soukromě a kde se dá samovzdělávat v daném jazyce. Levné a kvalitní kurzy svahilštiny jsou přece na každém rohu...

● Náš agent s krycím jménem Šumák odhalil pozadí nedávného celofakulního problému, který je veden v utajovaných dokumentech fakulty pod katalogizačním označením IQ-01-KAM S NIMI? Jednalo se o hledání prostor pro umístění zcela nových, fakultou nedávno zakoupených kuličkových počítadel SČOT 2001. Sčoty měly rozšířit příležitost studentů dostat se k moderní výpočetní technice, neboť stávající kapacita dvou učeben již nemůže ukójit jejich potřeby. Ovšem ihned po zakoupení nastal prostorový (3D) problém – nebohé Sčoty (kterým utíkala zvesela jejich záruční doba) si zahálčivě hověly ve skladu, zatímco na poli fakulním se sváděla urputná diplomatická bitva o prostor. Náš Náčelník si to rozdál s profesorem Schrastilem – ve slovním fotbalu sice chvíli vedl, ale druhý den mu již začala docházet slova a Schrastil úpornou bitvu nakonec přece jen vyhrál a svou půdu před nájezdem Sčotů uhájil (až po bitvě jsme se dozvěděli, že Schrastil podváděl – pod stolem měl na kolenou rozevřený slovník cizích slov, ve kterém po celou dobu listoval a zasypával Náčelníka neznámými výrazy). Poté již nebylo možnosti volby – o Sčoty se bratrsky podělily jednotlivé katedry. Takže kolegové studentští, neváhejte využívat posledních noviniek z oblasti HiTech a pátrejte po SČOTECH 2001 (viz příložená identifikační kresba).

Tak toto je vše, milí zvědavčkové. Další nezávazné DV (Drbu Vrbu) vám přineseme v příštím čísle. Mějte se krásně a nezapomeňte se dívat kolem sebe...

Slídlil a syn

Počítače a zvuky

Má-li člověk před sebou vidinu dlouhé práce u počítače, pořádně se na to připraví. Určitě nebude sedět jen tak potichu, kdepak. Zašmátrá mezi CDčky, vytáhne několik titulů, které má rád a je připraven. Ale co když v počítači není mechanika CD-ROM? Přece nepotáhne kazety a walkman. Ale jistě, vždyť přece existuje spousta zvukových souborů, které se dají přehrávat přímo počítačem.

Takové soubory jsou v podstatě dvou typů. Jedny vznikají tak, že nahrajete existující zvuk. Druhé vytvoříte tak, že si zvolíte nástroj, určíte délku a výšku tónů a počítač pak zahráje zvuk podle vaší definice a hlavně podle toho, co má v databance zvuků – to jsou soubory *.mid (lze je nahrávat i z midi nástrojů – klávesy, ...). Podobné jsou soubory *.mod, *.xm, *.s3m a další, které přehrávají krátké zvukové stopy (sample) různě upravené a v různých sekvencích. Tyto typy souborů mají tu výhodu, že zabírají velmi málo místa, nicméně s přehráváním hudebního CD je nemůžeme srovnávat. Vraťme se tedy k zvukům nahraným.

Takový zvuk můžete nahrát tak jak je – do souborů *.wav. Pokud však zvolíte vysokou kvalitu (44 kHz, 16bitů¹ – optimální pro záznam zvuku z CD), máte za chvíli zaplněn pevný disk. Co s tím? Jsou dvě možnosti – snížit kvalitu zvuku (kdo to ale bude poslouchat? – tudy cesta nevede) nebo použít nějakou kompresní metodu.

Už spoustu let se používá komprese videa do formátu MPEG (Motion Picture Experts Group). A jakékoli video se skládá ze dvou částí – obrazu a zvuku. Soubory *.mpg tedy obsahují zkomprimovaný obraz a zkomprimovaný zvuk. Teprve před několika lety se objevila myšlenka použít tuto kompresní metodu pro samotný zvuk. A vznikly soubory *.mp, *.mp2, *.mp3.

Jedná se o ztrátovou kompresi. To znamená, že některé složky zvuku jsou vypuštěny², aby se dosáhlo zmenšení výsledného souboru. Kompresní poměr je kolem 1:10 při použití datového toku 128kb/s³ a vzorkovací frekvenci 44,1 kHz. Výsledný zvuk pak je pro lidské ucho téměř totožný s originálem⁴. Pokud chcete zvýšit kvalitu, zvýšíte datový tok (160, 192, 256 kb/s).

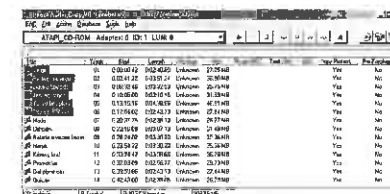

- 1 obě čísla souvisí s převodem analogového signálu na digitální. Samplovací frekvence je vlastně počet uložených hodnot připadajících na jednu vteřinu, bity určují počet rozlišovaných hladin hodnoty.
- 2 používají se dvě metody: Frequency Masking – v přítomnosti silného signálu lidské ucho neodliší signál slabší a proto se slabší odmaže, Temporal Masking – ucho má jistou setrvačnost. Zní-li současně dva zvuky (jeden slabší a druhý silnější) a silnější vypneme, tak ještě krátkou chvíli (5ms) slabší zvuk neuslyšíme právě kvůli setrvačnosti sluchu. Tudíž ho můžeme také odmazat.
- 3 množství informace připadající na každou vteřinu skladby (kilobit, neplést s kilobyte)
- 4 zvuky se ve skutečnosti liší – potvrdí vám to osciloskop. Ale lidské ucho opravdu komprimovaný zvuk od originálu nepozná (aspoň já ne)

Tak to byla teorie, ale kde takové soubory sehnat. Zde je na místě otázka legality. Vlastnit mp3 soubory je legální pouze v případě, že vlastníte originální CD (§15 autorského zákona⁵). Tedy jediná legální cesta je následující: sehnat program pro zkopírování audio stop z CD⁶ do souborů wav a pak ještě program na převod wavů do mp3 (oba uvedené programy samozřejmě legální ©). Existují však i programy, které v sobě integrují obě funkce, tedy vám ze zvukového CD udělají přímo mp3. Jo a abych nezapomněl, musíte mít program, který ty soubory pak bude umět přehrát – našťastí existuje WinAmp⁷, který je freeware, tedy zdarma. A ještě jedna věc, dekomprimovat (tedy přehrávat) mp3 soubory je poměrně náročné na výpočetní možnosti počítače – budete potřebovat alespoň Pentium@100Mhz⁸.

CD Grabber (CD Ripper) – extrakce audio stop do wavů

Těchto programů je spousta – liší se ve výsledné kvalitě dané korekcí chyb a mírou zesílení. Užitečná je též komunikace s CDDb servery. Uvedme alespoň některé: AudioGrabber, WinDAC, CD Copy, Exact Audio Copy.

Enkodéry – převod wavů do mp3

Opět se liší především v kvalitě a rychlosti, podle použitého kompresního algoritmu. Doporučuji orientovat se pouze podle kvality vzniklého výstupního souboru. Velké odlišnosti jsou i u uživatelském rozhraní – tedy v příjemnosti užívání daného programu. Patří sem MP3 Encoder, MP3 Producer a další.

Kombinované programy – převod audio stop do mp3

Jsou programy velmi oblíbené, neboť se nemusíte zatěžovat obsluhou wavů. Opět se velmi liší v kvalitě, rychlosti a uživatelské pohodlnosti. Jmenujme alespoň AudioCatalyst a Audioactive Production Studio.

MP3 přehrávače

Opět velká skupina programů. Liší se hlavně v míře zatížení procesoru při přehrávání a v množství podpůrných funkcí (vizualizace, equalizéry,...). Nejznámější je jistě WinAmp, možná právě pro jeho velmi nízkou zátěž výpočetní jednotky. Dalšími jsou: Sonique, Yamp, Unreal Player, Jet-Audio, Pulse.

– Dworkin –

5 smíte si pořídit rozmnoženinu či napodobeninu díla, ale pouze pro vlastní potřebu!!!

6 zvuková CD se totiž nekopírují tak snadno

7 <http://www.winamp.com>

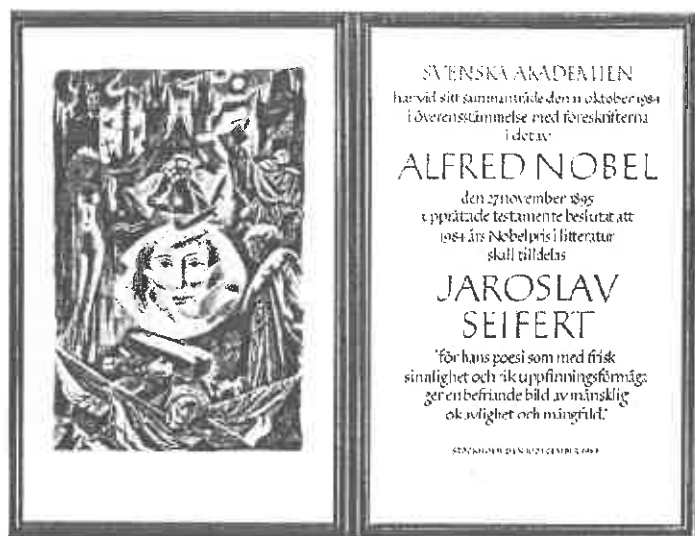
8 samozřejmě, že počítač musí být vybaven zvukovou kartou, ale to snad jen kvůli úplnosti

Toužíte po Nobelově ceně?

<http://www.nobel.se/>

Podívejte se, za co všechno byla v uplynulých 100 letech Nobelova cena udělena, i na částku, kterou vás k této ceně navíc obdarují (v roce 2000 to bylo 9 milionů švédských korun). Dozvíte se zde, jak vypadají vlastní medaile, i třeba to, že každý diplom je unikát, v němž se vybrani umělci pokoušejí zobrazit něco z atmosféry a charakteru autorovy práce. Lze se tu například dopátrat i ke kopii diplomu, jenž v roce 1984 získal Jaroslav Seifert (dominují na něm symboly lásky a míru s Prahou jako jeho milovaným městem na pozadí).

Můžete zde narazit i na zajímavé historiky. Třeba tuto: v roce 1975 získali Rus Leonid Kantorovič a Američan Tjalling Koopmas Nobelovu cenu za ekonomii. Na každé medaili je vyražené jméno oceněného a v onom roce došlo k jejich záměně. Na to se přišlo až po té, co se oba ocenění vrátili domů. A vzhledem ke vztahům, jež tehdy panovaly mezi zmíněnými zeměmi, trvalo celé čtyři roky, než došlo k jejich výměně.

Stephen Hawking

<http://www.hawking.org.uk/>

Nevěříte, že byste mohli získat Nobelovu cenu? A co se alespoň objevit v roli slavného vědce – hrát sám sebe – v úspěšném televizním seriálu? Je libo Star Trek nebo Simpsonovi? Pan profesor Stephen Hawking je jediným vědcem, který se kdy v těchto seriálech objevil. A právě zmíněný díl seriálu Simpsonovi jste mohli vidět v České televizi v uplynulých dnech.

„Professor Stephen Hawking is one of the most eminent physicists working on quantum gravity and cosmology. His work bears upon fundamental questions about the structure of spacetime and the origin and fate of the universe. His discovery of quantum radiation from black holes established a profound connection between the geometry of spacetime, quantum mechanics, and thermodynamics. He is currently Lucasian Professor of Mathematics, a chair that was previously held by Newton and Dirac.“

Error 404

<http://www.scintilla.utwente.nl/cokoliv>

Také se vám občas stává, že se chcete podívat na nějakou, pro vás moc důležitou stránku a namísto ní vám server vyplivne „Error, document not found: 404“? Naštve vás to? Jeden nizozemský webserver není tak skoupý na slovo jako většina ostatních a pokud budete mít chvilku času poslouchat jeho monolog, tak zjistíte, že je v mnohem větší depresi než vy. Nejenže ho má za dva týdny nahradit novější verze programu, ale koho by bavilo obsluhovat samé stupidní stránky?

Photoart of Nature

<http://www.photoartofnature.com/index.html>

Tady snad ani není co dodat. 11 000 obrázků ve velkém rozlišení (celkem prý 1.44 GB dat), rozdělených do různých kategorií. Přímou ideální pro vaše počítačové pozadí. Jen se pak nedivte pomalejšímu Windows, protože v BMP formátu, který Windows pro pozadí používají, mají tyhle „plakáty“ i několik megabytů. A dva tipy na závěr: 1. můžete si zde nastavit rozlišení, které používáte, a prohlížené obrázky se vám budou zobrazovat přesně na stránku; 2. pokud vás nebaví hledat podle kategorií, je tu možnost náhodného výběru z těch nejlepších obrázků.

Pohled z nebe

<http://www.visibleearth.nasa.gov/>

Je opravdu Čínská zeď vidět z vesmíru? A jsme vidět my, když v noci svítí pouliční lampy? A co třeba taková ropná skvrna? To a spousta dalších zajímavých obrázků na vás čeká na stránkách NASA, na nichž si můžete prohlédnout, jak vypadá naše matička Země z opravdu velké výšky. Je zde k dispozici nepřeberné množství detailních fotografií, které jsou rozčleněny do tematických sekcí. Navíc je každý z nich opatřen vysvětlujícím komentářem.

– Pořík –

Žhavá entomologická novinka!

Ojedinelý exemplář genetického hybrida označeného našimi předními odborníky za přechodný druh mezi čeledí Coleoptera a Lepidoptera byl v těchto dnech úspěšně naklonován na ENTÚ AVČR. Podle nejnovější nomenklatury převzaté z Institucion de la Hibridissimo, byl pokřtěn jako Icarabus Intricatusio Hod.

Vědci na celém světě nevěřicně kroutili hlavou, že tento unikátní exemplář přišel na svět již 1. Apríla, přestože je to druh typický pro květen. Pro jeho nesmírnou taxonomickou hodnotu je nyní vystaven v neprůstředně entomologické krabici na věhlasné Environmental Education Secondary School Litvínov.

Rozhovor s Janem (Honým) Květem aneb Přátelské povídání na koberci pod banánovníkem.

Životní cestička: narozen 1933 v Praze, obecná škola, po její 4. třídě Jiráskovo gymnázium, po septimě gymnázium zrušeno komunisty (klasické gymnázium – latina, řečtina, němčina, resp. ruština, angličtina soukromě), 1951 maturita a zkoušky na PříF UK v Praze na obor botanika, 1953 specializace rostlinná fyziologie a anatomie (únor 1956 promoce), diplomka: Biologické působení výluhů z rašeliny a rašeliníků; 1956 geobotanická laboratoř (od r. 1962 Botanický ústav) ČSAV, postupně v odděleních v Průhonících, Brně a Třeboni.

1965 – 1974 na půl úvazku koordinace Mezinárodního biologického programu sekce produkční procesy, podsektory fotosyntéza, a pracovní skupiny pro mokřady, z toho kniha (1998) *The Production Ecology of Wetlands*.

Bydliště: stále v Praze, nestále v Brně či ještě víc v maringotce na jižní Moravě na Lednických rybnících. Než jsme v r. 1979 dostali byt v Třeboni, tak střídavě v laboratoři na rozkládačce nebo v maringotce, kterou jsme umístili v zahradě na Lužnici. Teď máme v Třeboni rodinný domek.

Rodiina: oženil jsem se s Radkou v roce 1965 (absolventka Obchodní akademie), dcera Tereza (speciální pedagogika) má tři děti, dcera Helena (studium Zdravotně soc. fakulty JU); domácí mazlíček: rozmazlený pejsek Miki (8,5kg).

Co chodíte mlsat, když vás mlsná popadne?: cukroví jménem brambůrky, to je můj nejmilejší mls od dětství (uvnitř piškotové těsto, trocha kakaového krému, kolem dokola marcipán a celá ta dobrota je obalena v kakau či skořici).

Nejméně oblíbená domácí práce: když musím povlékat peřiny (zpravidla jinde než doma, např. v některé ubytovně) a nádoby také raději umývám než utírám.

Jste zastáncem ranní studené sprchy?: ne, ráno si dávám teplou sprchu, která rozvolní mé revmatické svalstvo, a pak si dám na to chladnější, kvůli adaptaci. Studenou sprchu praktikoval můj tatínek, kterému doktor řekl, že si z toho uhnal revma.

Tak na rozehrání: je tohle vaše první interview nebo už máte v tomto praxi?

No, praxi v tom zrovna nemám, ale dělal jsem leccos – naposled asi před rokem pro Jihočeský rozhlas.

Nedávno jste se vrátil z lázní v Poděbradech. Jak se vám tam líbilo?

V lázních je pohoda. Tam jsem si odpočinul a taky byla výhoda v tom, že jsem tam měl psací stůl a počítač, takže jsem nemohl tak úplně zahálet. Ale vzal jsem si jen tu práci, kterou jsem sám chtěl. Navíc mne tam nepronásledovaly e-maily a mobil jsem využíval jen na psaní krátkých SMSek. Vždy, když se mě lidé na to ptají, tak říkám, že jsem si v lázních užíval života kavárenského povaleče.

Tři týdny jsem tam byl spolu se ženou a týden sám. Mimo to máme v Poděbradech velice prima přátele, se kterými se vidíme dost málo. S nimi jsme občas také zavítali do evangelického kostela, kde slouží vynikající farář, jehož bohoslužby byly vždy velmi inspirovající. Sice jsem katolík, ale myslím si, že na vyznání tolik nezáleží – hlavně, že člověk věří, že existuje ještě něco za tím životem, kterým se den za dnem protloukáme, a že to celé má nějaký smysl.

Když mluvíme o dovolené – co cestování a návštěva ciziny? Kam nejdále na sever, jih, západ a východ od České republiky jste zavítal?

Na západ – do Kalifornie a státu Washington, na sever – do Petrohradu (tehdy Leningradu) na jih – do Austrálie a na východ – do Thajska. Do Kalifornie jsem jel s manželkou a dcerou po skončení mandátu v České národní radě, v roce 1992. Strávili jsme asi dva měsíce ve Spojených státech a Kanadě, kde máme spoustu dobrých přátel a žena má v Torontu bratra. V Thajsku jsem byl na konferenci o mokřadech v roce 1983. Do Austrálie jsem byl pozván ještě s jedním svým kolegou v roce 1996. Dostal jsem zde osmítýdenní stipendium. Pracoval jsem hlavně v tropech, v oblasti Darwinu a národního parku Kakadu, kde dělal Australanům velké starosti středoamerický keř, *Mimosa pigra*, který tam zamořuje mokřady.

A jak to vypadá?

V národním parku se téměř podařilo mimózu vyhubit, ale to díky strážcům, kteří poctivě vytrhávali semenáčky. Jinde to asi dosud vypadá špatně, trochu jako velkoplošné akátové houštiny.

A kam byste ještě rád vycestoval?

Dnes je zahraničí bohužel i Slovensko, kam jezdím moc rád a podle svého přesvědčení je ani nepovažuji za zahraničí. Jinak taky s chutí vycestuji do Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku a do Nizozemí. Zajímavý zážitek mám z doby války v Afghánistánu, ze sousedního Tádžikistánu. Pobýval jsem v hlavním městě Dušanbe, které bylo doslova nacpáno vojskem. Kromě toho je to také seismická oblast. Byl jsem tam tak týden před 7. listopadem, což byl hlavní státní svátek SSSR, a proto zrovna v ulicích města

každou druhou noc nacvičovali přehlídku. Já jsem na tohle byl zvyklý z padesátých let od nás, protože nám vždy projížděly tanky v nocích před 9. květnem kolem domu, takže jsem se nijak nevzrušoval, když byl před hotelem obrovský kravál. No a jednou takhle to začalo zase a já jsem se jen převálil a říkal si, že zas blbnou s přehlídkou. Druhý den ráno se mě všichni ptali: Did you also feel the earthquake? ☺ No a já si celou dobu myslel, že je to vojenská přehlídka, tak jsem to zaspal.

Ale zpět k tomu, kam bych se rád ještě podíval. Soukromě asi znovu do Austrálie a také na Nový Zéland a pak jsem dosud nebyl v Africe, což mě mrzí.

Když navštívíte cizí zemi, snažíte se domluvit s domorodci jejich mateřštinou?

V Thajsku jsem se nesnažil a v Indii také ne. A jinak se snažím domluvit některým jazykem, který jakžtakž umím...

A kolik jazyků ovládáte?

Celkem slušně angličtinu, němčinu a ruštinu a pak trochu také francouzštinu, španělštinu a polštinu a nakonec pochopitelně i slovenštinu.

Avez-vous déjà des plans pour ces vacances d'été? ☺

Máte už plán na tyto letní prázdniny?

Les plans pour les vacances ne sont pas encore fixés. Il est possible que nous irons en France mais ce n'est pas du tout certain. Tout d'abord il faut travailler et après au mois d'août et au commencement du septembre j'ai un peu de temps libre. Alors peut-être nous allons visiter pour deux semaines l'Alsace et les parties de la France que sont plus proches à notre république.

Plány na prázdniny nejsou ještě dohodnuty. Možná pojedeme do Francie, ale ještě to není vůbec jisté. Nejdříve je třeba pracovat a teprve poté, v srpnu a na počátku září, mám trochu volného času. Takže možná se pojedeme podívat do Alasky a navštívíme částí Francie, které leží blíže naší republice.

Spousta studentů vás zná zpoza katedry jako pedagoga. Kde všude v současné době učíte?

Teď v posledních dvou letech učím jenom tady na univerzitě, na fakultě biologické a teologické. Na teologické mám každý letní semestr kurz seminářů Základy ekologie.

Někteří teologové, pokud jde o biologii, jsou fandové a vzdělávají se dále třeba ze svého vlastního zájmu, někteří jsou ale *tabula rasa*... Takže musím začínat s úplnými základy. Hodně dávám důraz na jejich seminární práce, protože z toho se „vytáhne“ ten jejich zájem. Zajímavý je rozdíl v zájmu našich studentů a teologů. Teologové mají pochopitelně blíže k sociální ekologii, která se mi u nás zdá být poněkud zanedbaná. Ekologii dnes vidím už trochu širěji, proniká i do sféry humanitních věd a ten přechod je plynulý. Ochrana životního prostředí vychází z ekologických principů, a chceme-li je prosadit v lidské společnosti, která se řídí jistými psychologickými, ekonomickými a sociálními pravidly, tak musíme překládat naše poznatky do jazyka, kterému ta společnost rozumí a kterým se řídí. Třeba to byl jeden z důvodů, proč jsem byl také jednou dobu tím zákonodárcem.

Toho hned využiji a zeptám se vás na to, co vás svedlo na cestu „vysoké“ politiky?

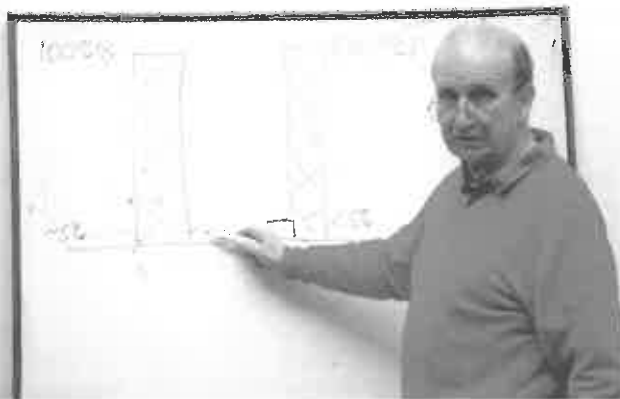
Já jsem se do leccéhoš plétl i dřív a vždy mi vadilo, že jsou naše možnosti omezené. Řekl jsem si, že když jsme po roce 1989 ty možnosti dostali, tak je dobré jich využít a snažit se to, co člověk trochu zná a čemu věří, prosadit na úrovni, na kterou stačí. Tak se stalo, že mě vybralo Občanské fórum v Třeboni, pak vše šlo přes okresní úroveň a krajskou, až jsem se ocitl za OF na jihočeské kandidátce. A když už jsem na té kandidátce byl asi na pátém místě, tak už mne do České národní rady zvolili... Věděl jsem, že se tím na dva roky vyloučím z odborné práce, a nechtěl jsem to pak už dělat déle, protože bych se už jen těžce vracel. Na druhou stranu jsem si také říkal (a teď aby to neznělo nějak nadneseně), že to byl kus pokání za to, že jsem v padesátých letech a době normalizace nebyl zrovna disidentem a veřejným oponentem komunistického režimu. S otázkou, jak se k režimu chovat, jsem se vyrovnával vlastně od svých studentských let.

Co dnes – pustil byste se znovu do vysoké politiky?

Kdyby mně nebylo tolik, kolik mně je, ale jen třeba něco přes padesát, tak asi ještě jo.

Klasická otázka, kterou ráda pokládám... Proč kromě vědy také učíte, co vám to dává?

Mně dalo hrozně moc to, že jsem mohl jít učit na fakultu. Dřív jsem byl sice se studenty také ve styku, ale většinou jen jako konzultant diplomek. I když jsem v Třeboni trochu dál od areálu univerzity, mám teď soustavnější kontakt s mladými lidmi a to je přesně to, co mne obohacuje. Mohl bych vám taky hned odpově-

dět, že učím proto, abych předával své zkušenosti. Ale to je jenom menší část pravdy. Já učím (díky přednášení a práci se studenty) především sám sebe a dokonce někdy spolehám na to, že studenti jsou v dané věci daleko zběhlejší než já. Dohromady nám to jde lépe, protože každý do té práce vnáší něco svého.

Od špióna Pavučiny jsem se doslechla o vašich pokusech na rašelinicích a četných příhodách s nimi spojených. Povíte nám nějakou?

To bylo ale už dávno, to jsem ještě dělal na rašelinicích svou diplomku! Odtud mám třeba vzpomínku na to, jak jsem tonul v rašeliníšti, to bylo asi v roce 1955. Zachránil mne tehdy můj kamarád. Vstoupil jsem na takový ten hustý, houpavý, plouvoucí koberec rašeliníku (*Sphagnum*), který porostl celou tůň. A lezl jsem tam pro tobolky, které jsem potřeboval získat pro izolaci čistých kultur *Sphagna* ze spor. Chvilku jsem se na tom po-

hyboval a pak najednou jsem začal dolů zajiždět rychlostí tak tři centimetry za vteřinu. Naštěstí jsem byl už u kraje, takže mi kamarád mohl podat ruce a vytáhnout mě. Ale tobolky jsem získal a z jejich spor izolované rašeliníky jsou dodnes ve sbírce v Třeboni.

Jak jste se dostal od rašeliníku k rákosinám?

Postupně ☺. Po skončení pražské fakulty jsem pracoval jako rostlinný ekolog v geobotanické laboratoři v Průhoncích (předchůdce Botanického ústavu). Mým šéfem byl skvělý člověk, pan doktor Mikýška, vynikající geobotanik – a jemu jsem začal dělat různá stanovištní měření na jeho plochách. A ještě jsem měl dva takové duchovní patrony, paní doktorku Dykyjovou a Ivana Šetlíka, kterému jsem po vojenském příkladu říkali starší učitel. A právě on mne nasměroval na produkční ekologii. Téma mé kandidátské práce pak bylo: Produkční ekologie bylinného patra. Při vzniku Botanického ústavu vzniklo v r. 1962 v Brně ekologické oddělení pod vedením paní doktorky Rychnovské. Tehdy jsem tedy na vlastní žádost přešel z Průhonice do Brna. V r. 1964 byla do ústavu přijata také doktorka Dykyjová, která si zvolila dále studium vodní a mokřadní vegetace, výzkum variability produktivity porostů rákosu, doporučený tehdy začínajícím Mezinárodním biologickým programem (IBP). Dohodli jsme se, že ona bude se svou skupinou pracovat na Třeboňsku a já ze svou na jižní Moravě... Pak jsem po nějaké době rovněž přešel do Třeboně. Takže takhle se to nějak stalo.

Pokud vím, jste autorem překladu angl. slova WETLANDS = mokřady. Jak jste se dostal ke tvoreni nových českých slov?

No, já nevím, jestli jsem sám autorem – paní doktorka Dykyjová to tvrdí... Ale úplně nejdřív jsem se dostal ke tvoreni českých slov s Ivanem Šetlíkem, když se hledaly ekvivalenty různých termínů pro růstovou analýzu. Chceme-li vědu uplatnit v širší veřejnosti, tak si myslím, že je třeba se vyhýbat nadměrnému množství málo srozumitelných cizích slov.

Mokřady – to je krásně znějící slovo. Jak jste na ně vůbec přišel?

Uvažovali jsme nad leccíms. Slovo „wetlands“

je v angličtině taky nové a ještě donedávna nebylo ani v oxfordském slovníku. Dlouho jsme nad tím báдали, až mě nakonec napadlo slovenské slovo mokrad, které jsem pak trochu počeštil na mokřad. A celkem mne těší, že se už dostalo i do znění zákona O ochraně přírody a krajiny.

Když jsme u zákona č. 114... na něm jste se také podílel, že?

Kdyby se mě někdo ptal na to, čeho si nejvíc cením ve svém životě, ve své práci, tak bych asi odpověděl, že (kromě několika sepsaných knih) právě svého podílu na tvorbě zákona O ochraně přírody a krajiny. Text připravoval JUDr. Mlčoch, který tady na fakultě taktéž přednáší. Spolu s ním a ještě dalšími kolegy jsme trávili nad tímto zákonem dlouhé hodiny v „dolní sněmovně“ (= bar v suterénu budovy tehdy ČNR, dnes Poslanecké sněmovny). Kromě toho jsem byl u tvorby prvního zákona o EIA (Hodnocení vlivů na životní prostředí), a také u zákona na ochranu zvířat (to jsme si pozvali prof. Veselovského, jakožto experta na danou problematiku). Ve výboru ČNR pro životní prostředí a urbanismus se sešla tenkrát celkem dobrá parta a porozumění šlo napříč stranickou příslušností.

Udělejme si malý výlet do dětství: Jaký jste byl kluci?

Já jsem byl strašně nesmělý. Takový zaražený. Učil jsem se dobře, šprt jsem snad nebyl, to by ale museli posoudit mí spolužáci, se kterými se zanedlouho sejdu, protože budeme slavít padesát let od maturity. Byl jsem dost nešikovný na tělocvik, ale potom jsem se

„otrkal“ jednak na fakultě, jednak mi v té době (1954 a dále) pomohlo také vedení Turistického oddílu mládeže. A vůbec v dětství mě formoval hodně skauting, dal mi spoustu věcí na celý život.

Jaká byla vaše výchova – benevolentní nebo jste byl veden přísnou rukou?

Rodiče byli benevolentní a velký vliv na mě měl dědeček, který mě směřoval na přírodu. U něj jsem si prohlížel přírodovědné knížky a udělal svůj první herbář, který bohužel při nějakém úklidu zmizel. Děda byl zubař a snažil se mi taky vštípit latinské názvy, které, jak mi později prozradil můj bratranec, se sám musel předem učit. Šli jsme takhle přírodou a on se mě ptal, co je tohle a co tamto. A já odpovídal podběl a on mne opravoval: *Tussilago farfara*.

A co dospívání? Potrápil jste rodiče pubertou?

No v pubertě jsem už byl méně zakřiknutý a byly se mnou problémy jako s každým klukem, já to teď vidím na svém vnukovi. Člověk se začínal pomalu orientovat ve světě...

Lépe řečeno, my jsme se museli orientovat dost brzo, už za války. Když babička v roce 1943 zemřela, to mně bylo deset let, tak jsem občas chodil spát k dědečkovi, aby mu nebylo smutno. Večer jsme vždy poslouchali Hlas Ameriky (německy, protože ten nebyl tolik rušený) a zakreslovali jsme si, jak se na mapě posouvá fronta. Takže tady je možná kořen mého zájmu o politiku – my jsme v politice vlastně vyrůstali.

Vzpomenete si na svou první lásku?

Jo, teď ale abych nebyl obviněn z pedofilie... Bylo mi tak asi devět let a líbila se mi jedna

čtyřletá holčička, sestra jednoho mého kamaráda. Ale brzy mě přestala zajímat, poněvadž její bratr měl hodně krásných autíček, kterým jsem dal přednost.

Psal jste někdy verše?

Verše jsem psal, ale ohavně, a nedalo se říct, že by to byla poezie... Snad nejlepší, co jsme s kamarády vytvořili, byla óda, ve které všechna slova začínala na s nebo š – to bylo na oslavu promoce Ivana Šetlíka a jeho přítele a kolegy Milana Smiška. K tomu jsme vydali pamětní spis, který redigoval Zdeněk Šesták a jehož název zněl „Písne z našich skleníků a kapucínových polí“ (kapucín = měkké hnědé uhlí, jehož užití jako hnojiva zkoumala právě katedra Fyziologie rostlin). Tam byly povídky a básně a já jsem taky přispěl:

..sálavé Sázyvy šum se stříbrným sýrem se snoubí,

šestinou ševeli strom sto syčících sosen se sklání...

..selete slamený smích slzou sekera syrově skropí...

Tak na to málo jsem si ještě vzpomněl.

Co vše dle vás znamená slovo „gentleman“?

Za prvé si vzpomenu hned na Anglii a za druhé se za tím skrývá chování, které jsem viděl u svých mnoha anglických přátel a které leckdo tady také dovede. Kdybych měl zobrazit gentlemana z lidí, které oba známé, tak by to byl Libor Grubhoffer.

Mám na vás připraven malinký testík. Řeknu vám vždy jedno slovo a vy k němu co nejrychleji přiřadte další:

hudba – muzika

umělec – kumštýř

pohyb – utíkat

zpěv – moje neteř zpěvačka

knihy – vazba

Tak to byla taková malinká (skoro podvědomá) cesta do oblasti kultury...

Ale přece se vás ještě jen zeptám: jaký jste tanečník?

Špatný. Ale stavím se k tomu asi tak jako je-

den můj přítel, který je znám tím, že strašně rád zpívá, ač nemá vůbec hudební sluch. Takže ho kvůli zpěvu sovětské hymny chtěli vyhodit z gymnázia. A pak teprve, když ho nechali zazpívat hymnu znovu, za zavřenými dveřmi ředitelny před soudružkou inspektorkou, ho po čtyřech prvních taktách omilostnili... Tak já jsem podobný tanečník – také rád tančím, ale nikterak dobře.

Má vaše příjmení, KVĚT, vám známou historii nebo právě naopak ovlivnilo vaši budoucnost a kariéru botanika?

Moji budoucnost příjmení neovlivnilo. Můj táta byl historik umění a jinak v rodině je tradice spíše úřednická či inženýrská, a také muzikantská. O historii svého příjmení vím jen to, že rod Květů pochází snad z Květova u Milevska, odtud nějaký Květ přišel do Tábora, kde byl tovaryšem pekařským, vzal si dceru místra a zdědil živnost. Další z příbuzenstva v Táboře založil kolem r. 1900 Květův dům, který sloužil jako domov pro nápravu „padlých dívek“.

Prý rád lovíte beze zbraně, pouze objektivem fotoaparátu – co je nejčastější „obětí“?

To ano, ale nejsem moc dobrý fotograf. Mou častou obětí jsou krajinky a rostliny, když nepočítám rodinné fotografie.

Vystavoval jste už někdy veřejně svoje fotografie (či o tom uvažujete)?

Neuvažuji. Ale uvažuji o výstavě vánočních prání – jejich sbírání je mým koníčkem (už je nevyhazují dobrých třicet let, ale mám v tom strašný nepořádek).

Kdy se můžeme těšit...?

Já nevím – musel bych najít čas a vytrdit ta přání dřív, než mi je někdo při nějakém úklidu vyhodí...

No a zbyla nám poslední otázka, kterou vždy pokládám všem: máte nějaký vzkaz pro nás studenty (vaše kolegy, školu, lidi kolem vás...)?

Když se univerzita zakládala, tak jsem si představoval, že to bude především univerzita a teprve pak fakulty, že slovo fakulta bude znamenat spíše sdružení vyučujících určitých oborů, že budou možné nejrůznější kombinace oborů napříč celou univerzitou... A jsem trochu zklamaný, že je tomu zatím naopak.

Necítím se povolán mentorovat a říkat, co by se dělat mělo a co ne, ale možná k tomu vzkazu studentům: Bylo by moc fajn, kdyby se vytvořilo, dle zahraničních vzorů,

co nejvíce celouniverzitních studentských sdružení. Když jsem studoval v Oxfordu, tak tam byla spousta spolků, ve kterých se mladí lidé, studenti nejrůznějších oborů, pravidelně scházeli, debatovali nad nejrůznějšími otázkami a spolu si vyjasňovali pohledy na stejnou věc. A to mi tady trochu chybí...

Kdyby se to mělo stát do jedné věty: držet spolehnout se na důležité.

Děkuji Vám za poučný a veselý rozhovor a přeju hodně radosti v každém dni.

Věra Cihlářová

P.S.: Děkuju, Karkulko, za pomoc s otázkama

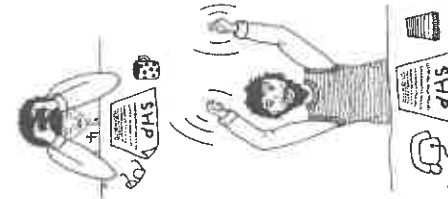
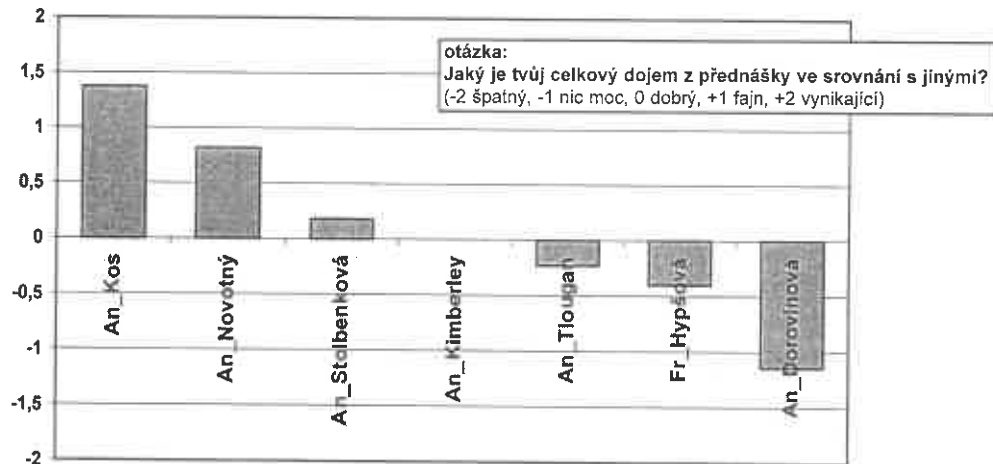
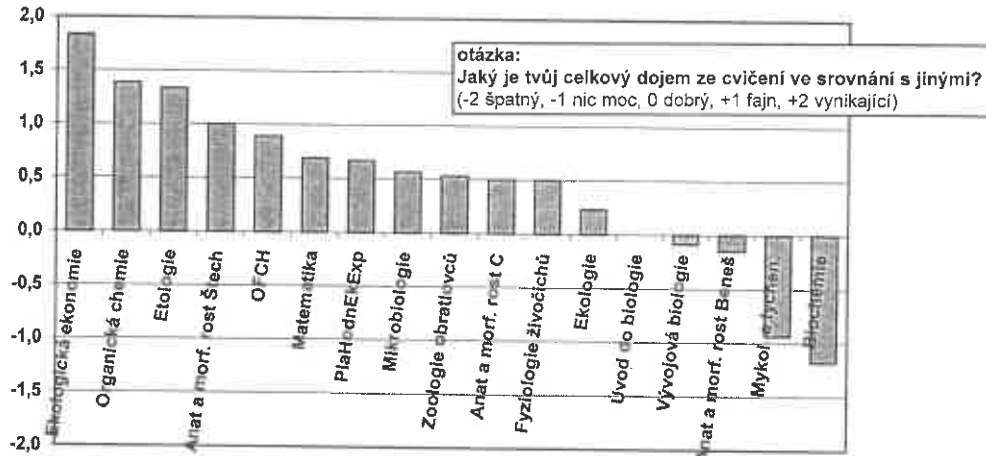
Studentské hodnocení přednášek

– výsledky zimního semestru 00/01

Vážení kolegové, tentokrát jen telegrafický komentář:

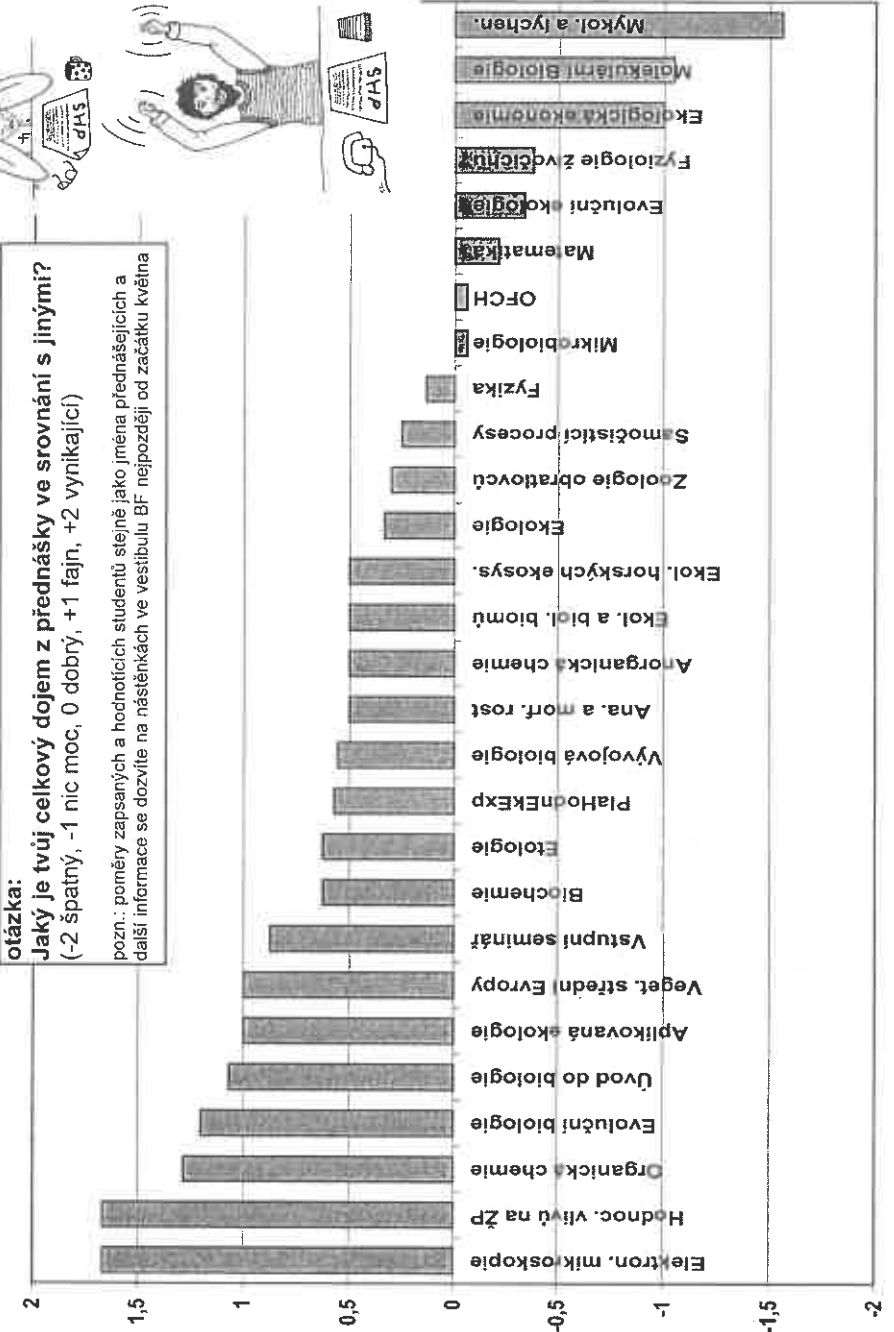
- odevzdáno bylo pouze 88 dotazníků (výsledky tohoto SHP berte prosím s rezervou!)
- souhrnné výsledky budou zveřejněny do začátku května na nástěnkách
- zdá se, že je opět načase začít se o SHP veřejně bavit
- v přípravě je internetová verze SHP (hodnocení i zveřejňování výsledků)

Zdeněk Kloudek

otázka:
Jaký je tvůj celkový dojem z přednášky ve srovnání s jinými?
(-2 špatný, -1 nic moc, 0 dobrý, +1 fajn, +2 vynikající)

pozn.: poměry zapsaných a hodnotících studentů stejně jako jména přednášejících a další informace se dozvíte na nástěnkách ve vesítblu BF nejspíše od začátku května

Experiment: méně frontální výuky

Motto: *Negramotem budoucností nebude člověk, který se nenaučil číst: bude jím člověk, který se nenaučil, jak se má učit. (Herbert Gerjuoy)*

O omezování podílu frontální výuky (tedy takové výuky, kdy přednášející stojí čelem ke studentům, něco jim diktuje, oni si to zapisují, a u zkoušky to pak musí co nejpřesněji zopakovat) se asi nemusíme příliš rozepisovat. Všichni, kdo se o vzdělávání zajímají, se s tím mohli setkat například v naší Bílé knize o vzdělávání, v Boloňské deklaraci a nakonec i ve rektorském volebním programu Libora Grubhoffera.

Hlavní odlišností nefrontálního přístupu (řikejme mu třeba interaktivní, protože se vyznačuje vyšší interakcí učitele se studenty) je to, že studenti čerpají relevantní informace především z publikací (ať už tištěných nebo internetových), tedy ne na přednáškách. Ušetřený čas se využije jinak, například k ujasnění nastudovaného materiálu, uvádění konkrétních příkladů a zajímavostí, diskusi nebo minimálně jako konzultace studentů s učitelem. Atmosféra je daleko uvolněnější, protože se studenti nemusí soustředit na jednotlivé poznámky a zápisky, ale mají čas na přemýšlení. Díky diskusi s ostatními mají daleko lepší šanci téma pochopit a zasadit do širších souvislostí, protože jejich vnímání dané problematiky je utvářeno také pohledy ostatních spolužáků.

Je to moderní, je to velmi potřebné, umožňuje to do vzdělávání zavést spoustu nových prvků. Dává to větší prostor formativním aspektům vzdělávání (oproti těm informativním – datům), zdůrazňuje individuální rozvoj dovedností a pomáhá to rozvoji větší plasticity absolventa školy na trhu práce. Pro názornost rozdílů mezi frontální a interaktivní výukou připojujeme schematickou tabulku:

Způsob výuky	Co říká učitel studentům	Samostatná práce studentů	Zkouška
Frontální	Data, přehled informací, doporučení na další zdroje	Naučit se vyloženou látku a pochopit to, co učitel říká	Zopakování rozsahu vyložené látky (test, dotazy na informace)
Interaktivní	Doporučení literatury, výklad metod, jak ji studovat, příklady toho, jak k oblasti přistupovat	Studovat literaturu, formulovat vlastní názory	Prezentace vlastního názoru v souvislostech (esej, vystoupení)

Proces získávání informací je potom poněkud složitější ve srovnání s tím, když vám je někdo naservíruje na přednášce, vy si to opíšete a

jdete domů (a „nalejvárna“ pokračuje příští týden ve stejnou dobu, přičemž jako literatura slouží předzvykaná skripta, která sice obsahují to hlavní, ale přehled z nich nezískáte a jsou v drtivě většině případů používána jako publikace na jedno použití – po zkoušce je můžete zahodit).

Samostatnou kapitolou je zkouška. V tomto případě se děje formou sepsání eseje na dané téma, kterou hodnotí učitel. Esej lépe odhalí, zda student porozuměl či neporozuměl problematice, je-li schopen zasadit téma do širšího kontextu a formulovat svoje vlastní stanovisko. To jsou ta důležitá kritéria pro zhodnocení, zda student daný předmět zvládnul.

Reakce na omezování frontální výuky jsou obvykle nadšené především od studentů. Ti také obvykle kritizují své učitele, že nejsou schopni ničeho jiného. Abychom se však nemýlili – na BF již proběhla a probíhá řada experimentů o jiný typ výuky. O zkušenostech z těch, které provádějí autoři tohoto příspěvku, se chceme s biologicko-kulturní obcí podělit. Aktuálním předmětem, který je koncipován zcela mimo rámec frontální výuky a odráží spíše anglosaský (interaktivní) způsob univerzitní práce, je Environmentální politika EU (přednášející Mgr. M. Daněk, kód EAE 344).

Co na to studenti?

Velmi zajímavé jsou především reakce studentů. Původně se všichni zaradovali, protože nezaměřovat se tolik na informace, ale více na tvorbu vlastních názorů, to je přece něco! Ale ouha, ono to není jen lebedění. Musíte totiž opravdu studovat literaturu. Psát eseje. Vymýšlet. Možná, že někdo z frekventantů již dnes vzhlíží ke starému dobrému systému „student klimbá v lavici a

občas si něco zapíše, učitel před tabulí máchá rukama a unavuje si mluvidla“. To je totiž daleko snadnější. Zachytili jsme také reakce typu: „ta vý-

uka je o ničem, vždyť si z toho nemůžu zapsat ani čárku, je to moc zdoluhavé.“ To je pravda – tak je to totiž také myšleno. Při výuce Environmentální politiky EU totiž opravdu nejde o to, aby si studenti domů odnášeli stohy poznámek, ale spíše o to, aby se zapojili do diskuse a do přemýšlení. Poznámky zde totiž nemají smysl – uvažte jen, že celé komunitární právo EU je soubor o zhruba stech tisících stranách textu!

Může se ale také stát, že naši studenti tento typ výuky vůbec nepřijmou a experiment skončí neúspěchem. To bychom si opravdu nepřáli, mais, c'est la vie. A možná také my nejsme ti praví, kdo by takovou výuku uměli zajišťovat. Nic podobného se totiž u nás neučí, a to ani na Pedagogických fakultách, a tak jsme tak trochu samouci – informace sháníme na internetu, v literatuře, a občas se zúčastníme nějakého toho kurzu lektorských dovedností.

V současnosti cítíme trochu skepse. Když už se například nadhodí téma k diskusi na obecnější téma, ke kterému má co říct každý (tím spíš, že si zapsal tento kurs), diskutuje jen zlomek přítomných. Že by se ostatní styděli? Nebo nemají co dodat? Nebo by přece chtěli, ale neví jak? Stejně tak po většinu času přednášky, kdy má každý možnost se hned vyjadřovat ke všemu, ale drtivá většina JEN sedí, poslouchá a za celou dobu neřekne ani slovo. Nic naplat, asi jsme si ještě nezvykli, že tenhle kurs je tady od toho, abychom si vyměňovali své názory a nemusíme být celou dobu zticha, abychom nerušili výklad.

Ač se to možná nezdá, vedení interaktivní přednášky klade vyšší nároky také na přednášejícího. Ten by měl umět vést diskusi a být schopen zprostředkovat rozšiřování obzorů a vzbudit zájem, což předpokládá svědomitou přípravu na každou přednášku. Pedagog musí věnovat hlavní úsilí jak přípravě studijních textů, tedy vlastního obsahu, ale především formě. To znamená připravit si podrobný plán výuky na každou lekci, prezentovat tam cíl, směr rozvíjení diskuse a zároveň musí být schopen studentům jasně určit, o čem to bude příště a co si mají nastudovat. Musí být dostatečně komunikačně vybaven, protože diskuse skupiny lidí se může snadno dostat i jinam, než pedagog původně zamýšlel – někdy se to dá řešit direktivně, někdy je ale lepší pokračovat v tom, kam se diskuse dostala. A jak teď udržet koncepci, aby ve výuce nezavládl chaos?

Na kurzu Environmentální politika EU se vyučující o toto snaží. Někdy možná s úspěchem, jindy s menším. I to je přirozené. Ke korekci způ-

sobu výuky slouží především zpětná vazba od studentů. Tedy jejich připomínky, návrh, vyjádření spokojenosti či nespokojenosti. V současnosti je však zpětná vazba ze strany studentů mizivá. Je k němu poněkud nedůstojně tvářit se útrpně a nesouhlas ostentativně vyjadřovat znechuceným odchodem z místnosti a svoje připomínky ventilovat mezi spolužáky, kde to nemá žádný smysl. Ovšem i tenhle způsob „řešení“ problémů se musíme odnaučit.

Potíže jsou také objektivní

Existují však i jiné překážky, které se zavádění interaktivních metod staví do cesty a stojí za to, abychom o nich začali diskutovat. Jednou z nich je značná časová vyčíženost studentů jinými předměty. Onen anglosaský způsob výuky totiž předpokládá, že většina vzdělávacího procesu se odehrává mimo výuku. Student sedí v knihovně (či s knihami v kavárně), u počítače, přemýšlí, pracuje. K tomu ale musí mít čas. Během semestru se typicky účastní jen několika málo pravidelných předmětů.

Druhou překážkou je to, že pro takovou výuku musí mít učitel také dost času. Musí stále ověřovat aktuálnost literárních zdrojů z poměrně široké oblasti, musí být schopen vymýšlet vhodné příklady. V neposlední řadě, učitel potřebuje také spoustu času na kontrolu esejů – rozhodně několiknásobně víc, než na kontrolu správnosti vyplněných testů.

Ona kardinální překážka však zřejmě drmá hluboko v nás samých. Ve vzdělání možná příliš rozlišujeme mezi základnou (informacemi) a nadstavbou (jejich propojením, interpretací a tvorbou vlastního názoru). A když už si někdo vlastní názor vytvořit nedokáže, spokojíme se alespoň s tou základnou. Ale vzdělání přece nespočívá jen ve vlastnictví encyklopedie. Znalosti totiž nejsou totéž co informace.

Miroslav Daněk, Pavel Hrubý, Richard Tichý

P.S: Budeme rádi, když nám sdělíte svůj vlastní názor na tento „nový“ způsob výuky. Rádi bychom rozvinuli širší diskusi na toto téma mezi studenty i pedagogy. Vyjádření můžete zasílat na e-mailovou adresu Pavel.Hruby@tix.bf.jcu.cz.

Astronomické okénko

A máme tady jaro! Závan svěžího vzduchu, pučící trsy trávy, ptáci štěbetání. Proč tohle všechno? Sama podstata věci už tak poetická není. Astronomické jaro začalo letos 20. března ve 14 hodin 31 minut 00 sekund středoevropského času (SEČ) okamžikem jarní rovnodennosti. Slunce na své ekliptikální pouti splynulo s nebeským rovníkem. Je to myšlená čára na nebeské sféře, obdoba zemského rovníku, protínající přesně východ a západ. Nad jihem vystupuje do výšky 40° nad obzor. Začíná tak po půlroční odluce osvětlovat lépe severní polokouli.

25. března 2001 jsme ve 2 hodiny SEČ přešli na středoevropský letní čas (SELČ) a ručičky hodin posunuli na 3 hodiny ráno. Nebyl to tedy přechod ze žádného zimního času, jak se nám snaží média namluvit, ale ze SEČ. Pokud by u nás platil zimní čas, museli bychom hodiny na třetí hodinu posunout už hodinu po půlnoci.

Planety na přelomu dubna a května

Venuši budeme moci opět spatřit na ranní obloze jako Jitřenku. Na večerním nebi nám neujde dvojice planet Jupiter a Saturn. Najdete je nad západním až severozápadním horizontem. V druhé polovině noci pak naleznete také poslední bludnou „hvězdu“ viditelnou v současné době, planetu Mars.

Jak ulovit planetku

(aneb Co všechno kvůli tomu musí člověk podstoupit)

Nedávno jsem měla poprvé možnost si „čuchnout“ k tzv. profesionální astronomii, k nefalšovanému pozorování. Prvním krokem bylo strávit několik dní a nocí na nejvýše položené observatoři v Čechách. A to prosím se vším všudy! Spacák, teplé spodní prádlo a přesvědčení, že v noci se mi zaručeně nebude chtít spát, vítáno. A co se mi vybaví, když si vzpomenu na týdenní pobyt na Kletí? Chladné a mlhavé dny, útulnost malé pracovny pod kopulovitou střešou, hrobové ticho a klid rušený jenom vrněním počítačů, desetilitrový kanystr vody na týden a žádný stresující tikot hodin. Čas je tu vymezen stručně – den a noc. Na nástěnných hodinách ukazují ručičky SEČ a na monitorech počítačů čas světový (UT). Když si k tomu pustíte ještě reprizu Dobrého rána na ČT2, zjistíte, že čas je doopravdy relativní a spokojíte se s primitivním, ale osvědčeným modelem – světlo a tma.

Když jsem byla lehce zasvěcena do pozorovacích manévrů, bylo mi hned jasné, že se mám ještě co učit. Na všechno jsem nazírala jako amatér. Skoro jsem se za to styděla a pak mě napadlo, že možná právě tento pohled by vám mohl být bližší než přednáška kvalifikovaného a zkušeného odborníka.

Jenže... noci byly mlhavé a beznadějně zatažené. Místo pozorování jsem tedy obhlížela místní počítačovou síť, učila se odhadovat expoziční časy pro snímání oblohy a vymýšlela způsoby, jak příští noc zase neusnout.

Na dva dny jsem na hvězdárně osiřela docela, a tak mi do sbírky věcí pro přežití přibyl ještě bezdrátový telefon. Tímto jsem byla pasována na post „holka pro všech-

no“. Už v 7 ráno mě probudil lehce zadumaný pracovník hydrometeorologického ústavu. Nejdřív jsem se vyděsila, že po mě bude chtít vypočítat nějaký model, ale naštěstí se spokojil s pouhým odečtením venkovní teploty. Protože jsem to celé prožívala v polospánku, tak ani nevím, jestli díky mému zalepenému oku spočítal tu inverzi do břeh. Neuplynulo mnoho času a telefon zazvonil znovu. Jakýsi zoufalý pán sháněl provozní dobu lanovky a ceny jízdného. Ještěže ho nezajímalo, jestli v hospodě vracejí na stravenky!

Konečně nastala ona dlouze očekávaná noc. Počasí sice nebylo nic moc, ale aspoň se nemuselo dělat ve velkém tempu. Tak tedy: Otevře se kopule, dalekohled se nastaví na některou z jasných hvězd a spustí se chlazení CCD kamery, aby se co nejvíce odboural šum pozadí. Zkontroluje se čas. Jede se podle UT. Pak se zjistí přesná pozice dalekohledu srovnáním s katalogem. Kromě manipulace s dalekohledem se vše dělá softwarově. Je také dobré připravit si výběr objektů vhodných pro pozorování (tělesa s malým počtem pozorovatelných pozic, objekty viditelné v daném úseku oblohy, blízkozemní asteroidy a zvláštní planetky, které jsou spíše jakousi lahůdkou pro pozorovatele). Vybírá se z celosvětové databáze Minor Planet Center v Cambridge v USA.

Dalekohled se nastaví na předpokládanou pozici odečtením souřadnic od počátečního nastavení. Aby byla jistota, že je dalekohled správně natočen, udělá se zkušební snímek pole a vizuálně se porovná se stejným polem v E-katalogu. Pokud počet a rozmístění teček hvězd sedí, je vyhráno a můžeme udělat sérii expozic. Čím je planetka rychlejší, tím méně expozic stačí. Uložené snímky se pak zpracují tzv. blinkáním. Neděste se, název této procedury není odvozen od ničeho jiného než od slova blink (mrkat, blikat). Promrkáváním první a poslední expozice se případný pohybující se objekt prozradí.

Posledním článkem řetězce je přesné změření expozice pomocí speciálního programu (většina software je tvořena přímo na Kletí a je ušitá přesně na míru). Pokud je podezření na nový objekt, posílá se okamžitě do centrály. Podrobný zápis z celého pozorování se publikuje v cirkulářích a samotné snímky se samozřejmě také všechny archivují na server a na CD. Jsou přístupné astronomům z celé zeměkoule.

Když se obloha opět zatáhla, měla jsem za sebou čtyři hodiny zírání na monitor PC a křeč v ruce od klávesových zkratk. Bolest v zádech nijak nezmírnily občasně vycházky do kopule při přetáčení dalekohledu. Tak takhle jsem si tedy profesionální astronomii nepředstavovala, pomyslela jsem si, když se mi při snímání poslední expozice vybavilo, jak krásně romantické a zároveň dobrodružné byly noci strávené na střeše naší garáže s otáčivou mapou oblohy z roku pět a s triedrem jen o něco málo mladším.

Pakarana

Dinomys branickii

Anglicky: Pacarana, False Paca, Branicki's Rat

Čeleď: Dinomyidae

Podřád: Hystricognathi

Řád: Rodentia

Výskyt: Tento třetí největší hlodavec světa žije na úpatí And ve výšce 240–2000 m n.m. Země, které se mohou touto „hrozivou myší“ (překlad z latiny) chlubit, jsou Bolívie, Brazílie, Kolumbie (odtud byla v roce 1973 popsána), Ekvádor, Peru a Venezuela.

Původ: V dnešní době je to už jediný zástupce své čeledi, která se objevila v oligocénu. Fosilní nálezy jsou k nám štedřejší – známe 8 vyhynulých rodů.

Váha: 10–15 kg (slušná myška)

Délka: 73–79 cm + 19 cm ocas

Zbarvení: černavé, na hřbetě má dva přerušované bílé pásy a na bocích několik řad bílých skvrn.

Vzhled: Hlava je relativně velká a k tomuto dojmu ještě napomáhají dlouhé vousy. Horní pysk je hluboce rozštěpen. Uši jsou relativně malé a kulaté. Oči jsou naopak velké a světlé. Tělo vypadá masivně. Ocas je tenký a osrstěný dlouhými chlupy. Na nohou má pakarana 4 prsty se silnými drápy.

Kostra: Jen krátce – lebka je hystrikomorfni, jugale se nedotýká lacrimale. Zubní vzorec je 1/1 0/0 1/1 3/3 = 20.

Potrava: Je to striktní herbivor – ovoce, listí, stonky.

Chování: Noční zvíře, o němž se uvádí, že si vyhrabává díry na spaní. Masivní drápy by tomu odpovídaly, ale pakarana nikdy nebyla viděna, že hrabe. Nikam nespěchá, pohybuje se pomalu, je mírumilovná a tichá. Občas šplhá. Žije soliterně nebo v páru s letošními mláďaty. Domlouvají se dupáním, klepáním zuby, „zpíváním“ a syčením. Když se krmí, sedne si na zadní a potravu si přidržuje předními prackami. Jinak o jejím životě není mnoho známo.

Rozmnožování: Samice je březí 222–283 dní a v lednu či únoru se jí narodí 1 až 2 mláďata. Každé váží tak 900 g a už za pár dnů jeví aktivní zájem o své okolí. Délka laktace není známa, stejně je to i s věkem, ve kterém pohlavně dospívají.

Maximální věk: 9 let a 5 měsíců (v zajetí).

Ochrana:

ohrožena především lidmi – loví ji pro chutné maso a ničí její biotop. Jelikož je o biologii a rozšíření tohoto hlodavce tak málo údajů, kolísá jeho označení mezi ohrožený a kriticky ohrožený.

Více najdete:

http://animaldiversity.ummz.umich.edu/accounts/dinomys/d_branickii.html

[http://animaldiversity.ummz.umich.edu/accounts/dinomys/d_branickii\\$media.html](http://animaldiversity.ummz.umich.edu/accounts/dinomys/d_branickii$media.html)

<http://www.animalinfo.org/species/rodent/dinobran.htm>

http://1kai.dokkyomed.ac.jp/mammal/jp/species_all/dinomys_branickii.html

<http://www.britannica.com/seo/p/pacarana/>

<http://www.animalinfo.org/species/rodent/dinobran.htm>

– Mamča –

Letem světem s netem

Podívali jsme se letem světem, čím se zabývají vědci celého světa.

Proč Bůh nemá titul CSc.

Při nedávné konferenci v Tel Avivu bylo navrženo, aby akademik Bůh byl obdařen titulem CSc. Jeho dílo je všeobecně známo, avšak jeho kandidatura byla po několika dnech bouřlivých diskusí zamítnuta z těchto důvodů:

1. Má jenom jednu známou publikaci.
2. Ta je v hebrejštině.
3. Nejsou v ní odkazy na další prameny.
4. Nebyla publikována ve známém vědeckém časopise.
5. Mnozí pochybují o tom, že ji napsal osobně.
6. Je nutno přiznat, že je známá po celém světě – ale co dělal potom?
7. Jeho schopnost týmové práce je velmi omezená.
8. Ostatním vědcům se nepodařilo zopakovat jeho experimenty.
9. Nepožádal etickou komisi o souhlas s experimentováním na lidech.
10. Když se mu jeden pokus nevydařil, pokusil se zahladit stopy utopením pokusných objektů.
11. Jedince, kteří se nechovali podle očekávání, vyřadil z pokusného souboru.
12. Nechodil do přednášek – jenom vzkázal studentům, co si mají prostudovat.
13. Nechal za sebe učit svého syna.
14. První dva studenty vyhodil, protože se naučili něco navíc.
15. I když má jen 10 požadavků, většina studentů v praktickém testu propadne.
16. Konzultace poskytuje jen velmi zřídka, a to ještě na vrcholku hory.

Porovnání mozkových buněk se stádem bizonů

Naši američtí kolegové se pokusili srovnat člověka a bizona, a došli k zajímavé paralele.

Stádo bizonů se pohybuje rychlostí nejpomalejšího kusu. Když je stádo napadeno lovci, tak padnou za oběť ty nejpomalejší a nejslabší kusy, které jsou v zadu. Pro stádo jako celek je tahle přírodní selekce dobrá, a to jak z krátkodobého pohledu, protože zvyšuje celkovou rychlost stáda, tak z dlouhodobého, protože se celkově zlepšuje genetická kvalita bizonů tím, že ti nejméně vyvinutí jsou takto vyloučeni z rozmnožovacího procesu.

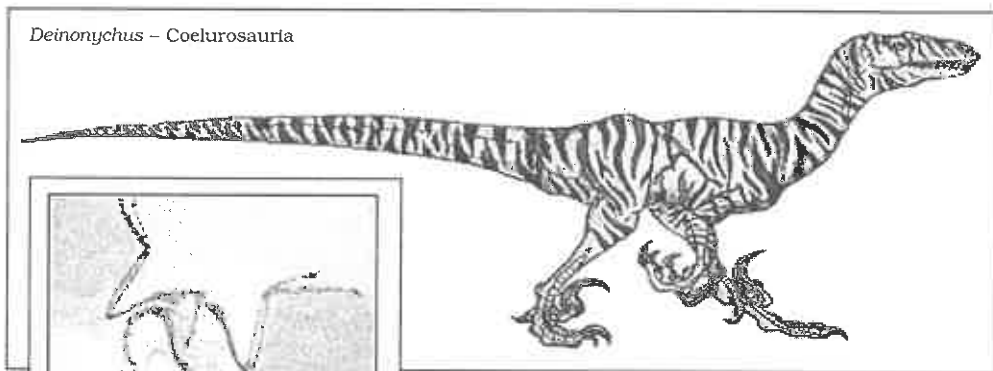
No, a stejně je na tom lidský mozek. I on operuje tak rychle jako nejpomalejší mozkové buňky. Nadměrná konzumace alkoholu, jak víme, zabíjí mozkové buňky, ale přirozeně ty slabé a pomalé napadne nejdříve. To znamená, že pravidelnou konzumací alkoholu eliminujeme tyto pomalé mozkové buňky a náš mozek se tak stává rychlejším a efektivnějším.

Jako poslední záchvěv bláznivé aprílové noci sestavila Mamča.

O původu ptáků

Mezozoikum

Rozhodla jsem se udělat odvážnou věc a bosou nohou vkročit do rozbouřených vod fylogeneze. Co si budeme povídat, tato věda v dnešní době prodělává boom, a tak k zásadním překopáním systému dochází několikrát za rok, takže tohle je jenom jedna z možných verzí.

Deinonychus – Coelurosauria

Nejprve si osvětlíme evoluci čtyř charakteristických vlastností ptáků – peří, schopnosti létat, absenci zubů a přítomnost zobáku. O vzniku peří jakožto termoregulačním systému a jeho následném využití k letu jste určitě párkrát slyšeli. Na let existují dvě základní teorie. „Dolů ze stromů“ je založena na představě malých theropodů, která se pohybuje mezi stromy plachtěním, a tato jejich dovednost se zlepšuje a zlepšuje. „Nahoru ze země“ pracuje s dinosaur, který poskakuje po zemi a jeho skoky se prodlužují a prodlužují. Co se týče zobáku, vznikl v křídě překrytím čelistí šupinami. Docela dobře si všichni představíme, že to bylo kvůli váze. Tímto důvodem se rovněž vysvětluje zmizení zubů, ale k tomu existuje ještě jedna hezká alternativní hypotéza. Ptáci se totiž se vznikem křídel dostali do problému, jak manipulovat s potravou. Jediná možnost, jak přinutit tu rybu vklouznout do jícnu hlavou napřed, je pohazovat si s ní tak dlouho, až se otočí, jak má. A přitom zuby překážejí.

A teď tu pohádku o vzniku ptáků.

Před dávnými a dávným časy, kdy dinosaur vládli světu, existovala jedna jejich skupina zvaná Coelurosauria. Někteří její zástupci byli docela dost podobní ptákům, např. *Compsognathus longipes* ze Solnhofenu (ano, správně vám bliklo), jiní zase vůbec, např. *Ornitholestes hermanni*. I když u něho je ta příbuznost taková nějaká divná.

Hlavními skupinami byli: Maniraptora – např. Velociraptor (takový ten malý dinosaur honící hlavní hrdiny Jurského parku)

Ornithomimidae – coelurosauri v přestrojení za ptáky

Tyrannosauridae – no comment

No, a pak přichází na scénu slavný *Archaeopteryx lithographica*, potomek maniraptorů, s kterými má vlastně více společných znaků než s ptáky. Ptačí měl peří, křídla, furkulu a redukované prsty, maniraptorů zuby, ploché sternum, dlouhý kostnatý ocas, gastralia a 3 drápy na křídlech. Žil u mořských lagun ve svrchní křídě. Původně byl von Meyerem určen jako *Pterodactylus crossipes*, ovšem v roce 1861 byl nalezen lepší otisk, který způsobil senzaci. Ironií je, že tento jeden z prvních a velmi silných důkazů evoluce určil Owen, Darwinův odpůrce. Dnes už „Archaeiho“ za předka ptáků nepovažujeme, patří k některé sesterské skupině. Je řazen dokonce i mezi dromaeosauře, čemuž by i odpovídaly zbytněle kořeny zubů. Jen tak mimochodem, v devadesátých letech o těchto solnhofenských zkamenělinách prohlásil britský astornom Hoyle, že to je podvod.

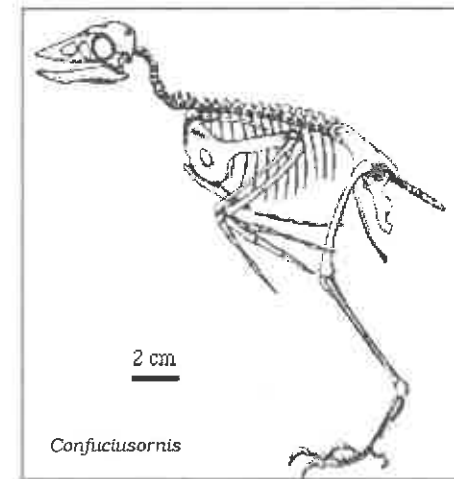
Další věhlasnou zkamenělinou je Protoavis z Texasu, objevený Chatterjeem v roce 1991. Kdyby to byl skutečný pták, posunulo by to počátek ptáků do období před 140 milióny let, čímž by byla značně ohrožena teorie o původu ptáků z dinosaurů, protože ti v této době teprve vznikali a po coelurosauřích nebylo ani vidu ani slechu. Z této patové situace nám mohou pomoci dvě věci. Jednak konvergentní evoluce, neboť i někteří další triasoví diapsidi mají znaky shodné s ptáky, a nikdo je do třídy Aves neřadí. A pak je tady možnost obyčejné lidské chyby, neboť kostra Protoavise byla slepována z více porůznu nalezených kostí a není jisté, zda patří dohromady. Např. *Megalanosaurus* (což je plaz, ale ne dinosaur) má buď stejnou strukturu krční části těla a nebo část kosti připisovaných protoavisovi je z nějakého megalanosauridního ještěra.

Takže prvenství mezi ptáky asi zbude na *Confuciusornis sanctus*, kterého vyhrabali v severovýchodní Číně roku 1994. Je zhruba stejného stáří jako *Archaeopteryx*, má dokonce i podobné drápy na přední končetině, ale postrádá zuby. Za povšimnutí u něj rovněž stojí, že poprvé máme důkaz o růstu peří na těle (u *Archaeopteryx* byly objeveny jenom otisky z křídel a ocasu).

Jeho potomkem je zřejmě již dříve objevený *Gobipteryx*, kterého našli v Mongolsku. Jeho stáří je odhadováno na 80 miliónů let.

V dnešní době fosilií z mezozoika přibývá. Mezi lety 1990 – 1995 se jejich počet zdvojnásobil. Je jisté, že před 65 milióny let na Zemi již létali příbuzní dnešních potáplic (*Gaviiformes*), kachen a hus (*Anseriformes*), albatrosů a buřňáků (*Procellariiformes*), racků (*Lariformes*) i kulíků (*Charadriiformes*). A možná i dalších.

Takže pokračování příště.

2 cm

Confuciusornis

Mají rostliny více genů než člověk?

Největším překvapením projektu sekvenování lidského genomu je, že těch genů je tak málo. Kdysi se předpokládalo, že člověku je vlastních asi 100 000 genů, ale nyní se odhady snížily na 31 000 – 32 000. Skutečný rozsah genomu je stále ve hvězdách, protože není známá kompletní postupná sekvence, ale na tomto čísle se shodli Celera Genomics i mezinárodní konsorcium pověřené sekvenováním lidského genomu.

Proč se dřívější a nyníjší odhad tolik liší? Jednou z příčin je alternativní splicing. Velká část osekvenovaných genů má alternativní sestřih. Mnoho produktů translace navíc prochází dalšími úpravami, jako např. glykosylací. Tato postranskripční kontrola funkce genů umožňuje člověku mít více bílkovin než genů.

GENY

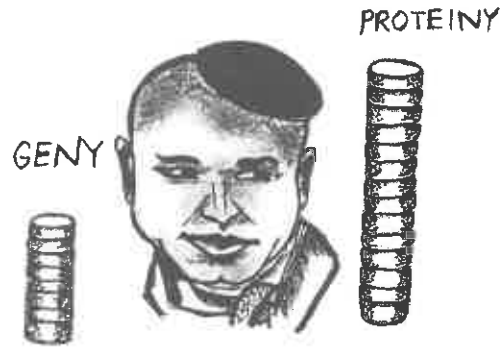

PROTEINY

S touto výbavou ale liský genom spadá do stejné početní kategorie jako genom *Arabidopsis thaliana*, který má všem jen 1/30 velikosti lidského. Oba genomy podstoupily duplikace v rozsahu celého objektu, ale to není důvod pro tak rozdílnou velikost. Ukazuje se ale, že většina lidské genetické informace je šunt. Možná jsou tedy velké genomy, např. ječmene či pšenice, taky jenom produktem roztažovačností intergenetických oblastí.

Dalším adeptem na osekvenování mezi rostlinami je rýže. Má čtyřnásobně větší genom než *Arabidopsis*, ale pouhou 1/40 informace pšenice. Několik pokusů už pro-

vedly firmy Monsanto a Syngenta, a vypadá to, že hlavní obilniny mají uspořádání genů stejné jako rýže. Z porovnání rýže-pšenice a rýže-kukuřice vyplývá, že větší genomy mají více „plané“ DNA a jejich velikost je „nafouknutá“ častými insercemi retrotransposonů.

Rozrůstání genomu se stává i v rámci speciace. Např. kukuřice vznikla allotetraploidizací před 11,4 milionu let. Stále si zachovává svůj disomický charakter, přičemž některé z těchto genetických párů si ponechaly své funkce, ale změnily svou regulaci. Mezi tyto orthogeny patří třeba R1 a B1, což jsou transkripční faktory aktivující syntézu anthocyanu, ovšem v jiných částech rostliny. To svědčí pro hypotézu, že rostliny mají více genů než proteinů (opačný jev než u živočichů), ale mají propracovanější systém jejich exprese. Jedním z regulačních systémů je programovaná somatická rekombinace. Ta kompenzuje rostlinám schopnosti imunity a kompatibility a je umožněna tím, že u rostlin není oddělení zárodečné a somatické linie.

– Mamča –

Změny v genetice za posledních 20 let

V dnešní době se hodně mluví o genetice, ať už je to projekt lidského genomu, geneticky upravované potraviny či klonování. Zdůrazňují se přednosti i zápory, zaznívají argumenty, jak nám to může pomoci či naopak, jak se toho dá zneužít. V rámci této celospolečenské debaty si lidé příliš nevíšimají samotné genetiky a změn, kterými prošla. Vždyť tato věda byla založena ve 30. letech a genetické inženýrství se začalo formovat teprve před 20 lety!

Takže jak se vystřídala paradigmatu genetiky za posledních 20 let?

Stará

Geny určují vlastnosti v lineárním, stejně směřovaném zápisu. Mají funkci přísad, jejichž složením se upeče organismus.

Geny a genomy jsou stále, a kromě vzácných mutací jsou děděny nezměněny.

Geny a genomy se nemohou měnit přímo jako odpověď na podmínky prostředí.

Geny jsou přenášeny vertikálně jako výsledek křížení mezi jedinci stejného druhu. Každý druh představuje izolovaný genetický pool.

Nová

Geny fungují ve složitě síti interakcí, projev jednoho genu ovlivňuje všechny ostatní. Kausalita je cirkulární a multidimensionální.

Geny a genomy jsou dynamické, v průběhu vývoje se mohou měnit a podrobují se zpětné kontrole.

Geny a genomy se mohou měnit přímo jakožto odpověď na podmínky prostředí. Tyto změny jsou děděny.

Geny jsou přenášeny i horizontálně mezi nepříbuznými druhy, takže každý gen má stejnou pravděpodobnost, že bude přenesen do jiného druhu.

– Mamča –

Život je boj

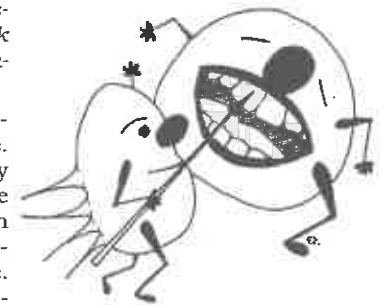
Na to už jsme asi všichni přišli. Ovšem v lidské společnosti je to zápas pouze v přeneseném smyslu slova. Ne tak u ostatních organismů. A jak je to mezi nimi tvrdé, si můžeme ukázat na nálevnicích.

Takže co třeba *Lambornella clarki*. Je to malá potvůrka žijící ve vykotlaných pařezech v Severní Americe. Celkem mírumilovně se živi bakteriemi až do doby, kdy tam komár *Aedes sierrensis* naklade vajíčka a z nich se vylíhnou larvy. Ty začnou baštit veškerý mikrop plankton v okolí, tedy i lambornely. Bohužel ještě neošetřily vylučování kairomonů a tak nálevnici rychle zjistí, co se děje. Vykašlou se na bakterie a pustí se do mnohem výživnějších larev. Přemění se v parazita, který sežere svého hostitele zevnitř. Takhle mohou zlikvidovat celou populaci komárů v pařeze a pak se opět změni na požírače bakterií. Lambornelám tenhle životní cyklus prospívá, ovšem chudáci aedesové.

Ještě drastičtější k tomu přistupují jedinci druhu *Onychodromus quadricornutus*. Ti se živi řasami a v období jejich dostatku jsou ovální, taková průměrná. Když však řasy dojdou, rozdělí se populace na dva typy – menší kopinaté požírající bakterie a větší dravé, kteří požírají své bratříčky. Tomuto brutálnímu rodinnému útoku se kopinaté formy brání tak, že přebudují svůj cytoskelet a zvětší trny na své zádi asi čtyřikrát. Tito obrněnci unikají útokům svých soukmenovců asi dvacetkrát úspěšněji.

– Mamča –

P.S.: Dle Vesmír 78 (1999) a Journal of Eucaryotic Microbiology 44 (1997).

Kompas plus

Na konci vesmíru

Buďte zdraví. Dnes se v naší rubrice podíváme na jedno zajímavé knihkupectví. Nedejte se zmást tím jeho jménem, v žádném případě není nutné, abyste při jeho návštěvě opouštěli naši soustavu, nebo dokonce naši galaxii. Popisovaný podnik se nachází v ulici Plachého, to je taková malá ulička spojující Náměstí s ulicí Na sadech – najdete ji mezi ulicemi Česká a Krajinská.

Tak, co se tak asi může prodávat Na konci vesmíru? Nevíte. Nuže dobrá. Vězte tedy, že tam Na konci jsou úzce specializovaní. Bylo by zbytečné jít si tam nakoupit Ferdu mravence. Naproti tomu, jste-li fanoušek sci-fi, fantasy literatury, hororu nebo komiksu, pak můžete směle vyrazit, neb toto je jediné místo v Českých Budějovicích, které v pohodě ukojí drtivou většinu vašich potřeb. I když zde to má přece jen jednu nevýhodu – bez peněz to nejde – a já z vlastních zkušeností vím, že potřeby tohoto žánru se uspokojují velmi draze... Což ovšem platí v každém obchodě.

A teď vážněji: Na konci vesmíru jest jakousi kultovní prodejnu výše zmíněných žánrů, kterou navštěvují všichni jejich fanoušci z Budějovic a jejich širokého okolí. Interiér prodejny je velmi útulný, i když poněkud těsný, takže budete-li mít smůlu a sejdete se s větším množstvím dalších zákazníků, tak počítejte s tím, že vám tam bude trochu těsno.

Prodejna je velmi specializovaná, zato zde naleznete v podstatě vše, co se do těchto mantinelů může vejít. Jak už to bývá v podobných prodejnách zvykem, kromě knih se zde nabízejí též RPG hry. Takže fanda např. Dračího doupěte zde může sehnat nejen „odbornou literaturu“, ale také kostky, hexový papír, figurky etc. etc. Ale najít se zde dají i jiné hry: Hobit, Aréna, nějaké meší hry (omlouvám se všem příznivcům „bojových obrů“ za toto vágní a pravděpodobně nesprávné označení, v tomhle se prostě vůbec nevyznám) atd. Obsluha je velice příjemná, pokud snad hledaná kniha není, dovíte se, kdy asi bude, na kdy se plánuje její vydání a někdy též, kdy asi vyjde. K tomu malou poznámku pokud vám prodavačka sdělí data dvě, tj. kdy to má vyjít (tj. tvrdí to nakladatel) a kdy to asi vyjde (tvrdí to ona), věřil bych spíše tomu druhému termínu.

Celkové hodnocení:

Nabídka: +2
Prostředí: +1
Kultura prodeje: +2
Přeji hezký den!

Červí bašta à la Benjamin

Následující příspěvek vám ukáže, jakým způsobem lze připravit k jídlu i takové suroviny, které za jedlé obvykle považovány nebývají. Doufám, že zdárně překonáte všechny nástrahy jazykové bariéry, které by ohrožovat váš jinak zajisté naprosto a bezkonkurenčně fantastický kulinářský zážitek. Tento i další podobné recepty lze (snad) získat u jeho autora, který bydlí na K4.

K textu samému bych jen připodotkl, že jsem měl tu čest vidět Benjaminu brzy ráno, hned po večírku na němž se podávali červi, a řeknu vám, nevypadal dobře. Stěžoval si na žaludek a hlavu a nevyspání a jedničku z angličtiny ten den nezískal... Vydil jsem z toho tři hlavní ponaučení:

a) jakkoliv prima je to jídlo, dá se jím přežít

b) byť se to autor pokouší zatajit, nezbytnou součástí červího hodokvasu je i konzumace velkého množství alkoholu (dobře informované zdroje, které si nepáli být jmenované, tvrdí, že červi se ve skutečnosti konzumovali proto, aby se ušetřilo na chlast)

c) červí párty před písemkou není ten nejlepší způsob přípravy

Na druhé straně: zkouškové končí, červů je dost... Přeji vám všem dobrou chuť... (a nezapomeňte se svěřit se svými zkušenostmi!)

– Cinik –

Na svete strašne vela ľudí hladuje a preto som sa zamyslel nad využitím relatívne nejedlých druhov mäsa. Zjesť sa dá kadečo. Veľmi dobre padne po celodennej práci v teréne, dať si niečo pod zub. Prirodzene, že správny biológ si zo sebou neprinesie žiaden chleba so salamou a tak využije dary prírody. Doporučujem veľké zelené lúčne koniky, ktorým vytiahneme črevo. Ak nie sme veľmi hladný stačí zjesť len hlavu, ktorá je chrumkavá a občas aj sladká. Musíme si však dať pozor na chránené druhy. Tie zjesť nemožeme, pretože by sme dostali pokutu. Ale ako sa hovorí, zakázané ovocie najviac chutná a preto si myslím, že taká hlava s Mantís religiosa by nemusela byť najhoršia. Veľký problém však nastáva po príchode na kolež. Človek je väčšinou hladný a do večierky je cesta dlhá. Tento vážny problém vyrieši napríklad chov švábov. Šváby, najmä veľké juhoamerické druhy su celkom chutné.

Musíme však jesť len čersvé zvlčené jedince. V opačnom prípade by mohol nastať problém podobný tomu, keď sa dusíme s kostičkou z vianocného kapra. Riešenie každého problému sa vždy nájde a našlo sa i tu. Riešením su larvy múčneho červa (Tenebrio molitor) a skvelý recept na prípravu chutného a zdravého jedla. Takže zoženieme si za hrst múčných červov. Najlepšie su čerstvo zvlčené, ale ani staré nevadia, akurát ich musíme dlhšie žuvať. Tie vsypeme do vriacej vody, ktorú primerane osolíme. Varíme približne 30 minút, podľa toho ako sú červi staré. Potom červey precedíme a jemne pražíme na oleji. Pridáme trochu cesnaku, a dochutíme korením. Mne to chutná s korením na grilovanie. Podávame s hranolkami. Je to fakt super zdravé, diétne jedlo. Ak nemáme múčne červey, môžeme použiť larvy zlatohlávkov, alebo niečo podobne. Prajem Vám dobrú chuť s Benjaminovými červami s hranolkami.

P.S. Momentálne sa experimentuje na ďalšom hmyze, takže v niektorom z budúcich čísel sa tešte na ďalšie recepty.

– Cinik –

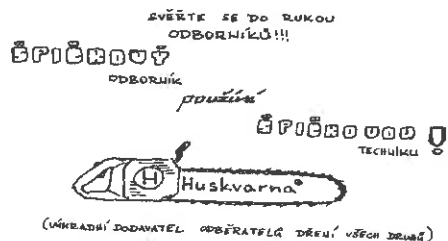
MŮŽETE ZACHRÁNIT ŽIVOT, NEBO ALESPŇ DAROVAT NADĚJI

Jak?

Nechejte se zařadit do REGISTRU DÁRCŮ KOSTNÍ DŘENĚ.

O co jde?

Registru je seznam dobrovolníků, kteří jsou ochotní V PŘÍPADĚ POTŘEBY DAROVAT MALOU ČÁST SVĚ KOSTNÍ DŘENĚ pro záchranu života kriticky nemocného člověka. Tato dřev je pak použita pro transplantaci.

Při vstupu do registru se každému dárci vyšetří VZOREK KRVE a z něj se určí základní tkáňový typ. Ten je uložen v počítačové databázi registru. Hledá-li se dárcé pro určitého pacienta, počítač porovná jeho tkáňový typ s typy dostupnými v databázi. Vybrání jedinci s podobnými znaky jsou požádáni o další vzorek krve k detailnímu přešetření. Je-li shoda potvrzena a příslušný DOBROVOLNÍK S DAROVÁNÍM DŘENĚ SOUHLASÍ, může se napláňovat vlastní transplantace.

Transplantace?

Transplantace kostní dřev je metoda léčení jinak smrtelných nemocí, jako jsou jisté typy leukémii, krvetvorných útulmů, těžké vrozené defekty imunity či některé nádory. Ve světě se úspěšně provádí desítky let. U nás je dostupná našim nemocným v posledním desetiletí.

Podmínkou transplantace je nalezení vhodného dárcé dřev. Dřev může darovat bez jakékoli újmy KAŽDÝ ZDRAVÝ CLOVĚK. Pro konkrétního pacienta ale může být dárcem jen zcela výjimečný jedinec, jehož krvinky mají stejnou skladbu složitých tkáňových znaků. Jen čtvrtina nemocných najde vhodného dárcé mezi svými příbuznými. Pro zbývající tři čtvrtiny postižených zbývá zdoluhavá a zatím nepříliš nadějná šance hledat zachránce mezi nepřibuznými dobrovolníky.

Jak se dřev odebírá?

Zatím nejobvyklejší způsob odběru je odsátí malého množství dřev z dutiny pánevní kosti. Odběr se provádí v nemocnici během dvou dnů, a to v celkové narkoze – proto NEBOLÍ. Odebrané množství je tak malé, že zdravý organismus je ani nezaznamená.

Chci vstoupit do registru

Patří Vám dik. Do registru je naléhavě potřeba každého obětavého dobrovolníka. Váš zápis se může uskutečnit v kterémkoliv z regionálních center dárců dřev – adresy jsou uvedeny na konci tohoto článku.

Základní podmínky vstupu do ČESKÉHO NÁRODNÍHO REGISTRU DÁRCŮ DŘENĚ jsou:

- ⇒ věk 18 – 40 let
- ⇒ pocit zdraví, žádná vážná celková nemoc v minulosti
- ⇒ ochota podstoupit určité nepohodlí a časovou ztrátu pro záchranu života neznámého, těžce nemocného člověka

Pro zlepšení osudu nemocných je naléhavě potřeba rozšířit databázi českých dárců dřev. Je potřeba každého obětavého dobrovolníka, ochotného vstoupit do registru dárců. Vaše pomoc je nadějí. Nadějí na život pro ty, kteří si sami pomoci nemohou.

Tak kam mám jít?

Zde jsou uvedeny adresy center dárců dřev, kde se můžete nechat zapsat do registru a kde Vám bude odebrán vzorek krve.

- 1) Praha, IKEM, odd. imunogenetiky, HLA centrum, ☎ 02/4712242
- 2) Brno, Transf. odd., Tomešova 12, ☎ 05/43212248
- 3) České Budějovice, Transf. odd., B.Němcové 54, ☎ 038/7873345
- 4) Hradec Králové, Transf. odd., Fakultní nemocnice, ☎ 049/5833562
- 5) Most, Transf. odd., J.E.Purkyně 270, ☎ 035/6172595
- 6) Olomouc, Imunol. ústav FN, I.P.Pavlova 6, ☎ 068/5415116
- 7) Ostrava, Transf. odd., 17.listopadu 1790, ☎ 069/6984441
- 8) Plzeň, Transf. odd., 17.listopadu 12, ☎ 019/7402829
- 9) Ústí nad Labem, Transf. odd., Sociální péče 3313/129, ☎ 047/5683453

Více informací na uvedených adresách, na každém transfúzním oddělení v ČR a také na internetové stránce www.kostnidren.cz

Lucka Bruchtová

Poznámka redakce: Prosíme případné dárcé, aby se nenechali zastrašit troškou divokou kresbou našeho ilustrátora. Většina používaných metod odběru je mnohem méně drastická ©!

Prvního března vypukla BrokerManie!

Společnost Online Investor od 1. března na svých webových stránkách www.oi.cz rozjiždí unikátní investiční hru BrokerManie. Jde o reálnou simulaci opravdového investování na amerických akciových trzích. Každý hráč si může v reálném čase a za reálné kurzy nakupovat a prodávat akcie obchodované na burzách NYSE, Nasdaq či AMEX.

BrokerManie – investiční hra společnosti Online Investor – staví hráče do role brokera, jehož úkolem je zhodnocovat svěřené peníze. Hráči mají možnost absolutně zdarma a s využitím detailních firemních zpráv a analýz z Investičního servisu na www.oi.cz optimálně vybírat nejlepší akcie.

„Abychom široké investorské veřejnosti co nejvíce přiblížili obchodování na amerických kapitálových trzích, jsou nákupy, resp. prodeje, zpoplatněny stejně tak jako při reálných transakcích. Vše je skutečné, pouze peníze a obchody jsou virtuální. Každý hráč – broker získá na svůj virtuální účet 25 000 USD do soutěže o Investora roku a 10 000 USD do Investora měsíce,“ uvedl Tom Václavík ze společnosti Online Investor.

Napínavá hra s Online Investor letos již potřeťi

BrokerManie není první vlaštovkou, tato populární hra se letos koná již třetím rokem. Oproti prvním dvěma ročníkům se však řada věcí změnila.

– BrokerManie je skutečnější, jednodušší, rychlejší a zábavnější.

– Vedle reálných kurzů se také rozšiřuje počet kategorií, ve kterých se rozdělí ceny za více než 1 milion Kč. Stejně jako vloni jde o Investora roku a měsíce, nově pak o Investorku roku a měsíce. Investiční tým a Investiční pár roku.

– Navíc v BrokerManii vyhrávají všichni. Každý hráč totiž za každý měsíc, po který aktivně hraje hru (obchoduje), získává možnost provést dva skutečné nákupy u společnosti Online Investor zcela zdarma. To znamená, že každý aktivně obchodující hráč tak může na poplatcích ušetřit až 399 USD.

Stejně jako vlastní hra, registrace do BrokerManie je rovněž zcela zdarma a bez nutnosti využívat jakékoli placené služby, které Online Investor nabízí při reálném investování.

Ceny, které stojí za to!

Generálním partnerem BrokerManie je společnost World Online, díky které absolutní vítěz soutěže získá 300 000 Kč a každý hráč od ní dostane e-mailovou schránku o velikosti 10 MB s POP3 účtem přístupnou z celého světa, osobní www stránku o velikosti 10 MB a bezplatný přístup na internet. Hlavním partnerem BrokerManie je společnost Compaq Computer, která věnovala vítězům ceny v hodnotě 150 000 Kč. Společnost Sony Czech věnovala vítězům tři televizory VEGA s absolutně plochou obrazovkou v celkové hodnotě 100 000 Kč. Dalšími sponzory jsou společnosti Grundig, TravelGuide, Nextra a Svět letenek. Mediálním partnerem BrokerManie je vydavatelství Computer Press.

Paděsát tisíc portfolií v minulém ročníku hry

V loňském, druhém, ročníku dosáhl celkový počet zaregistrovaných hráčů 9 000, přičemž 4 734 hráčů svůj fiktivní „fond“ aktivně spravovalo. Hráči celkově vytvořili přes 50 000 portfolií, do nichž zařadili přes 400 000 komponentů. Nejlepší broker loňské hlavní ceny – týdenního zájezdu do New Yorku pro dvě osoby – dosáhl v roce 2000 zhodnocení ve výši 62,7%.

přispěvek zaslala Lenka Smejkalová

„Welcome to Amerika“

Několik třítydenních bleskových postřehů študáka Honzy ze ZSF o životě v USA.

Kingston 1.4.01 (den/měsíc/rok – tak to tady píšou)

Tak jsme konečně tady – asi po pěti měsících byrokracie s imigračním zprostředkovatelem našeho pracovní vzdělávacího pobytu („Training programm“) a US ambasádou. Let proběhl v poho, supr pohled na oceán. Přes imigrační na letišti jsme taky přecupitali a pak to vypuklo. Motel, kde bydlíme, je klasika, tak jak ho znáte z amerických filmů. U silnice s US vlajkou. Pokoj má dvě postele – letiště na orgie, klimatizaci, větrák, lednici, televizi, samostatné WC/koupelna, šuplíkové skříně a lampičky (kam ještě Edison montoval žárovky). Je ale bez skříně na ra-

mínka. Kuchyně a prádelna je v samostatný boudě nad pokojema – kuchyňská linka, lednice, myčka, trouba, pohovky se dvěma kulatými stoly a velký stůl s těžkým židlema. Nakoupili nám několik kuřat, hovězí, pizzy, šunčičky, špagety, rejži, ovoce, sušenky, koláče a několik coca-cola a já si teď ani nevzpomenu, co ještě – takže moje stádo tasemnic hlady ne-trpí. Hamburgerům zatím odolávám.

Školí nás v pochopení jejich systému zdravotně-sociální péče. Kolikrát si

myslej, jak nejsou výjimečný, ale ani moc nejsou. Jsou na tom hlavně líp ekonomicky, a tak si můžou dovolit, to co maj. Pracovat budeme v rezidencích s lidma s handicapem. Teď nás přilítlo šest. Čtyři lidi tady jsou už půl roku, a tak máme lepší startovní podmínky. Začátek bez jakýchkoliv pomoci domorodců si nedokážu představit.

V rámci seznamky nás vzali do asi hodku vzdáleného Bostonu. Škoda jen, že bylo hnušný počasí. Najali jsme si výletní minibus a projeli město skrz na skrz. Boston je americký nejhistoričtější město. Pěkný, ale Praha je hezčí. Dal jsem si tam čínu od pravejch Číňanů – za necelých 5 dolarů a fakt jsem si pochutnal. Amíci jsou prdlý. Hodně dlouho jsme se vydrželi bavit jedním z jejich gest – soukromě mu říkáme „hraboš“. Něco žvatlaj a pak daj prsty jako do victory, párkrát je pokrčej a strašně důležitě se u toho tvářej. Po čase jsme se dozvěděli, že tím zdůrazňujou, že už o tom mluvili dřív.

O tom, že si myslej, že ČR je někde u Číny nebo u Španělska a že se u nás „na Balkáně“ válčilo, ani nemluvím. Maj zmáknutý markety – tam podnikají víkendový výlety a tím pomalu končej. Nějaký info o USA? – Kouří se jim z hlavy nad přemejšlením. Hlavně že maj na každým dvorku vlajku – patrioti. Jo a ještě jedna perlička. Na alko tady maj spešl krám, kde i po mně, starým fotrovi, chtěli doklad o zletilosti. (Auto můžeš řídit od 16, ale alko až od 21.) V neděli se nesmí alko ve státě MA vůbec prodávat. Pití na veřejnosti je klíčem do basy. Stejně, jako se nesmí na pláži pít, tak se tam nesmí koupat ani na Adama. V klasicejch plavkách se tady prej koupou jen teplouši a lesbičky, jinak pěkně do šortek – jako správněj amík. Asi teda budu za teplouše. Se sexuálním harašmentem jsou tady opravdu úchylný. Na diskošce (mimoходом dost fajn akce) se po sobě na parketu plazej dost odvážně (až jsem se zastyděl), ale jinak krásy těla

na TV rozmazávají. Masáž Shiatsu mi tady asi nepovolí dělat, protože „bych se jich dotýkal“. A krásná Američanka? – Toho si

asi užíváte víc vy v Čechách na jejich filmech, než my tady. Většina jich je až nechutně tlustejch. Fuj. Takže jedinec dovoz z jinejch kontinentů, nebo co si tady za historii vyslechtili. Většina rodin má kabelovku s minimálně 150 programy. Reklamy v TV obtěžujou podstatně víc než u nás – daj titulky začátku filmu a potom reklamu, řeknou si pár slov a daj reklamu – a tak to jde až do konce – Simpsonovy tak přerušili asi pětikrát. Kompik v knihovně, kam chodíme na internet, nedovolí napsat sprostý slovo – ale Česky neumí (zkouška: „nasrat“) – takže jsme je přechytračili. Jo, ale zvyká se na ten pohodostyl fest rychle. Sedačka auta nám už pěkně přirůstá k hýždím. V peněženke se mi dějou nepřímý úměry. Přibývá všelijakejch karet a ubývá zelenejch doláčů. Hřešil jsem – dal jsem si hambáče – ale už to víckrát neudělám. Něco tak odpornýho jsem nikdy nejedl. (Ještě, že jsem si vzal pár poctivejch čínskejch polívek.) Neuměj udělat pořádněj chleba – samý měkký vecky a ještě ke všemu sladký.

Vypadá to, jako bych si stěžoval a byl nespokojenej, ale opak je pravdou. Jen píšou, co vidím a porovnávám. Akce druhého týdne – koupil jsem si káru: Chevrolet Cavalier, model RS z 92, s 87

mílema v kolečkách. Barva červená – v nejbližší době ho po opravě zadního světla a blinkru pokřtíme na „Rudýho sršáně“. Total payment 1500,- US. Je s klasickou ručního řízení. S autem jsem mohl vyjet už za tři hodiny – nejdřív zaplatit, s papírma z prodejny do pojišťovny a odtud na registraci pro značku a pak zpátky do prodejny nakopnout mašinu – v Čechách by to asi trvalo mnohem dýl. Silnice jsou tady v hrozným stavu. Samá díra, a to i na dálnici – takže nic odlišnýho od Čech. Jen pravidla tady nikdo moc nechápe. Jsou tady křižovatky se čtyřma stopkama – přednost maj z leva, jinak prej záleží na domluvě. Zažil jsem semafor, kterej se mnou laškoval – z červený na oranžovou a pak zpátky na červenou – na zelenou jsem si počkal v druhým kole. „Blinkry tady stejně moc nepoužívaj,“ ukliďňoval mě kámoš, když jsem po koupi „Červenýho sršáně“ zjistil jejich umírání. Zítřa poprvé do rachoty – zároveň nevím, jestli ne naposledy. Chci totiž něco bliž. Mám rezidenci vzdálenou cca hodinu (jízdy po dálnici) od motelu – horrible. Líběj se mi Amíci, jak problémy začínaj řešit

s přivítáním: „welcome to America“. Povede-li se change, budu v rezidenci přímo u oceánu – ale o tom a o dalších zážitcích někdy přište.

Čus domů posílá

Honza

Chcete-li se zeptat na cokoliv přímo, neváhejte a pište na:

johnhulka@yahoo.com

Z MÉHO NOTESU

Jak hrabalke málem o pavouka přišla

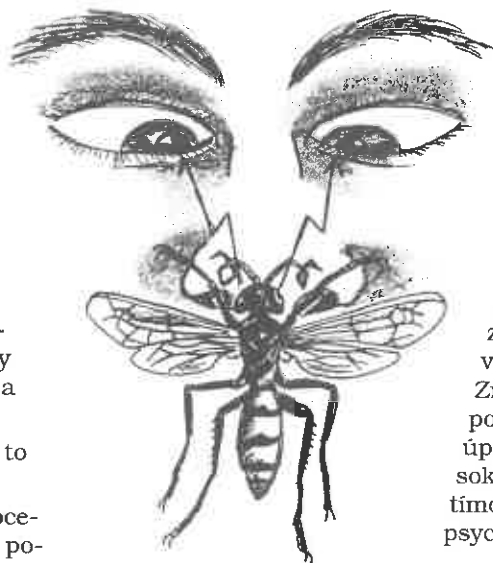
Byl teplý slunečný den, horký letní vzduch se ani nehnul a já jsem se s blaženým úsměvem ve tváři rozvaloval na dlouhé dřevěné lavici kousek od vyhaslého ohniště. Oblíčeji se mi zabořil do měkkého smrkového dřeva a oči zabodly do zelené změti trav a kořínků.

A najednou, co to tu v té trávě lezel!

Byla to taková docela obyčejná hrabalka pocestní, která se právě chystala ulovit masitého pavouka pro své budoucí potomky. Netrvalo dlouho a za chvíli opravdu vylezla z pod suchého listu v „doprovodu“ paralyzovaného osminožce. A měla z tohoto výstavního ulovku velkou radost a já spolu s ní.

Teď jsem jen s údivem sledoval její strastiplnou pouť s těžkým nákladem přes větvičky, kamení, trávu a jiné zákeřné překážky. Později mě začalo zajímat, co že je vlastně zač, nakláněl jsem se k ní stále blíže, když tu mě náhle zmerčila, odhodila kořist a celá vyplašená ulétla.

Promiň, to jsem opravdu nechtěl! Bylo mi to moc líto a trochu jsem se za svoji zvědavost i styděl. „Člověče, co tě to vůbec napadlo míchat se do života blano-

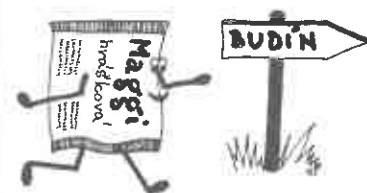
křídly“, říkal jsem si vyčítavě. Naštěstí pud přírody převládl nad strachem a odvážná hrabalka se vrátila zpět. Bohužel pavouka při letu odhodila tak nešikovně, že si za hmyzího boha nemohla vzpomenout kam. Zmatená a nešťastná pobíhala sem a tam a úpěnlivě hledala ve vysokém porostu trav, zatímco já jsem jí z lavičky psychicky povzbuzovat.

Nakonec jsem se do hledání zapojil i já. Lezl jsem po čtyřech, ona po šesti – no to by jste to museli vidět! Štěstí se však přiklonilo na moji stranu a tak jsem vítězoslavně zvedal za levou nohu omráčeného pavouka. Hrabalka byla mým umem v hledání paralyzovaných pavouků ve vysoké trávě viditelně zaskočená a ještě chvíli předstírala, jako že si toho nevšímá. Já jsem však neváhal a šťastně jsem pavouka předal ještě šťastnějšímu původnímu majiteli.

Hrabalka jen pokývla, jako že děkuje, pavouka popadla, naposledy zamávala předním párem blanitých křídel na rozloučenou a rozlétla se do širého světa.

– HODY –

Bolek Polívka a další utíkají do Budína

V režii slovenského režiséra Miloslava Luthera a s českými herci v hlavních rolích probíhá v brněnských studiích od loňského roku natáčení pětidílného seriálu na motivy románu Vladislava Vančury Útěk do Budína. Na rozdíl od předlohy se v seriálu objeví nové postavy a celý děj je posunut přibližně o pět let dopředu. Začíná v roce 1919 a snaží se zachytit atmosféru ve střední Evropě po první světové

válce a po rozpadu Rakouska-Uherska. V seriálu, který vzniká v koprodukcii České televize, Slovenské televize Bratislava, Focus filmu Budapešť a dalších, se představí např. Bolek Polívka v netypické roli zámožného slovenského statkáře. Natáčení, které potrvá ještě nejméně rok, probíhá ve čtyřech zemích: v České republice, na Slovensku, v Maďarsku a v Rakousku.

– EZ –

Tisíc kilometrů vinicemi

Celkem tisíc kilometrů nových moravských vinařských stezek, označených jako cyklotrasy, by mělo být otevřeno během letošního roku na jižní Moravě, z toho čtyři sta kilometrů už na sklonku dubna u příležitosti Dne Země. Cílem je vytvoření unikátní sítě stezek, které budou propojovat to nejlepší z vinařství a kulturních památek jižní Moravy. Měly by vést převážně vinicemi, sady a místními komunikacemi, po silnicích jen výjimečně. Trasy jsou navrženy s ohledem na krásu krajiny, malebnost vinic, polohu vinných sklepů (pozor na to ☺) a památek kraje. Hlavní stezka spojuje Znojmo a Uherské Hradiště a zahrnuje deset okruhů, z nichž každý vede jednou vinařskou oblastí.

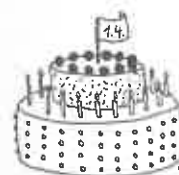
– EZ –

Víte, že...?

... Americké trio Poetica Musica uspořádalo 30. března v New Yorku benefiční koncert na obnovu barokního divadla v Českém Krumlově? Členové tria, které sídlí na Long Islandu nedaleko New Yorku, se dozvěděli o divadle při hostování v jihočeském městě.

... V tomto případě vlastně ani ne tak „víte, že...“, jako spíš „víte, co...“ Tedy víte, co společného mají barokní básník, jezuitský kazatel a misionář Bedřich Bridel, ruský

prozaik a dramatik Nikolaj Vasiljevič Gogol, pruský a německý politik minulého století kníže Otto von Bismarck-Schönhausen, francouzský básník a dramatik Edmond Rostand, český prozaik, básník, dramatik, esejist a překladatel Milan Kundera a dramatik a překladatel Josef Topol? Nebudu vás trápit, protože na to byste asi hned tak nepřišli: všichni se narodili na apríla, tedy 1. dubna.

– EZ –

Zeptali jsme se na váš kulturní život

O oblíbených knížkách, skladbách a kulturních památkách jsme si tentokrát povídali s ornitologem dr. **Romanem Fuchsem**.

Čtete rád? Můžete nám přiblížit svoji oblíbenou literaturu a třeba doporučit nějakou hezkou knížku, která by stála za přečtení?

Snad mohu říci, že na dnešní poměry čtu opravdu hodně a mých oblíbených žánrů i autorů je také mnoho. Kdybych měl vzít beletrii, je již po několik desetiletí hlavním předmětem mého zájmu především literatura anglická a v jejím rámci hlavně anglický román řekněme od začátku osmnáctého do druhé poloviny dvacátého století. A teď bych mohl říkat spoustu mně milých jmen počínaje třeba Henry Fieldingem ze století osmnáctého, z devatenáctého Williamem Makpeaceem Thackerayem a z dvacátého století anglickými katolíky, což jsou hlavně pánové Gilbert Keith Chesterton, Aldous Huxley a z těch „mladých“ Graham Green. Oblíbených žánrů by bylo ale bylo mnohem víc a autorů taky. Vyzdvihnout jednu knížku, to je strašně těžké, nicméně se o to pokusím – Henry Fielding; Tom Jones.

Je v ní úžasná radost ze života a z jeho popisování, nezařazená přemoudřelostí dalšího literárního vývoje. A přidal bych ještě dvě – Edgar Lee Masters: Spoonriverská antologie, Egon Bondy: Severin. Poezie není zrovna můj oblíbený žánr – sbírka epitařů je ale nápad nad nápady. Bondy se asi mnoha lidem více než nelíbí – tuhle knížku ale opravdu doporučuji, úžasně souzní s mým pocitem dneška jako „doby pozdní“. Nezbyvá už místo na literaturu faktu, k níž se stále více obrací můj zájem – především k historii. Snad jen jedno doporučení. Chcete lépe pochopit náš český dnešek, přečtěte si třeba Peroutkovo Budování státu nebo paměti anglického novináře Steeda.

Jakou hudbu posloucháte?

Jak člověk stárne, opouští hudbu populární a obrací se stále více k žánrům vážným. Ale zatímco v literatuře se považují za alespoň mírně poučeného, tak v hudbě, a to i v té vážné, zůstává můj vkus poněkud povrchní. To znamená, že mám-li si vybrat, tak radši orchestr, protože je to takové barevnější a pestřejší. Pak vyžadují nápadnou melodii. Takže v symfonické hudbě u mě vedou Mozart, Beethoven, Brahms a jim blízcí. Například Mahlerovy symfonie se mi líbí hlavně proto, že spotřebují až tři orchestry. No a pak už opatrně. Jinak ale i v hudbě je vidět, že mluvené slovo mám přece jenom nejrádší, takže opera, ale také opereta, oratorium, melodram, píseň. A u opery, marná sláva, Rossini, Verdi, Wagner – opět nic moc originálního. Zde jsem nicméně tolerantnější, protože například Janáček je výborný, a užijí si i takové „výstřelky“ jako je třeba Peter Grimes od Benjamin Brittena. A v písňové tvorbě vlastně беру na milost i komorní hudbu počínaje Schubertem (je úžasně, jak může znít němčina), přes třeba Dvořáka (strašně se mi líbí jeho Biblické písně), až po takové ty mně neurčitelné žánry moderní muziky. Zjevením pro mě byl například první poslech Carmina Burana od Karla Orfa.

Chodíte do divadla? Čemu dáváte přednost?

Do divadla nechodím skoro vůbec, zvlášť poté, co jsem opustil Prahu. Tam jsem chodil pravidelně do opery, protože živý zpěv je živý zpěv, byť i s horšími výkony. Ale já čtu také dramata. Opět bych dal přednost klasice, alžbětinské divadlo je jedinečné (nejen Shakespeare) a pochopitelně francouzské klasicistní drama je taky skvělá věc. Nechtěl bych zapomenout ani na 18. století s jeho „konverzačkami“ – třeba Goldoni a v mně milé Anglii hlavně Sheridan (ne Sheridan Le Fanu).

A nakonec jsem si speciálně pro vás nechala otázku na architekturu – hrady, zámky a podobně, protože vím, že hodně jezdíte na tom kole...

Těžko říci, jak se dá architektura konzumovat, natožpak sbírat. Já ji snad sbírám tím, že ji v potu tváře objíždím, neboť na stará kolena se ze mě stal blázen jezdící na kole. A jezdím opravdu spíše po památkách, než po přírodních pamětihodnostech. Architekturu také sbírám tím způsobem, že ji naprosto neuměle fotím, aniž bych měl jakékoli jiné ambice než dokumentační. Z architektury mám rád skoro všechno. Nepřilíš soustavně si pořizuji mimo jiné i sbírku nejnhusnějších staveb, na které jsem narazil. Jinak já mám strašlivě rád středověk. Jedna z mých zamilovaných staveb – doporučuji navštívit všem, kdo budou mít cestu okolo – je téměř intaktní, úplně prťavoučká, trojlodní románská basilika ve vesnici Tismice u Českého Brodu. Při pohledu na takovouhle starou stavbu mi vždycky vrtá hlavou, jak to tam vypadalo v dvacátém století, kdo tam žil a proč postavil něco na tehdejší dobu takhle monumentálního. Protože nám to dneska přijde jako malý kostelík, ale pro něj to muselo být zjevení. Druhé období, které mám moc rád, je český barok. On je skutečně krásný, nejenom architektonicky, ale i sochařsky. Mám na mysli takové celky, jako je třeba Kuks, nebo dneška už bohužel naprosto zničený Betlém u Kuksu. Člověk se tam může potulovat libovolně dlouho a přemýšlet například o tom, zda Braun raději tvořil ctnosti nebo neřesti. Největším architektem českého baroka je pro mě ovšem Jan Blažej Santini-Aichl, jehož stavby jsem už na kole objel prakticky všechny. Krumlov je sice zapsaný mezi památky UNESCO, obdobně malebných středověkých měst najde ale člověk v Evropě nepřeborné množství. Kladrubská či sedlecká bazilika jsou oproti němu jedinečné a poutní kostel na Zelené hoře – to je geniální přesah do úplně jiného věku, něco jako když El Greco namaloval výjev z Apokalypsy či starý Tizian portrét Filipa II (aby došlo i na malíře).

Děkuji vám za rozhovor.

– €Z –

Dílo Jiřího Seiferta U Černé Matky Boží

České muzeum výtvarných umění v domě U Černé Matky Boží v Praze představuje až do 13. května soubornou přehlídku díla sochaře Jiřího Seiferta (1932 – 1999), který byl v letech 1992 až 1995 předsedou výtvarného spolku Mánes.

Seifert na jedné straně abstrahoval tvary, na druhé straně rád imitoval reálné předměty, což dobře dokládá i tato výstava. Mezi sochařskými materiály dával přednost mramoru, z něhož lze na výstavě zhlédnout plastiky směřující k abstrakci např. lidského těla, vlnění na vodě nebo závěje sněhu. Kromě nich mohou návštěvníci vidět alabastrové lastury z jeho cyklu Kréta, který vytvořil v devadesátých letech. Na výstavě dále najdete mnoho dřevěných imitací poštovních balíčků, polštářů, ubrusů na stole, bochníků chleba, čepic nebo ovoce, obdivovat můžete i takové detaily, jako jsou obtisky těla a bosých nohou na prostěradle na lůžku.

– €Z –

Chleba se peče, polévka vaří

Ne, opravdu vás nechci podezírat, že byste to někdy zkoušeli naopak. Ale v Muzeu Českého ráje na Dlaskově statku v Dolánkách u Turnova tak nazvali výstavu a já soudím, že věčně hladové studenty by to mohlo zajímat. Tato výstava je věnována všedním stravovacím zvykům Čechů od poloviny 16. století, představuje příchod kávy či brambor do české kuchyně a zvláštní místo je věnováno chlebu a receptům na lidová jídla minulých generací. Pochutnávat si očima a dráždit chuťové buňky můžete až do 1. května. At žije Pavlovův reflex!

- EZ -

Květy z nahořklého dřeva

Pod tímto názvem vyšel v nedávné době v nakladatelství Mladá fronta výběr z díla básníka Jana Skácela. Jedná se o soubor vesměs známých textů, ale nezvykle uspořádaných do pěti částí oddělených čtyřmi intermezzy. Kromě veršů z vyšlých knih zde najdete i časopisecké pokusy, básně pro děti a příležitostné překlady, zejména z němčiny. Texty doplňuje mnoho fotografií Skácelovy rodiny i momentky ze setkání básníka s jeho literárními přáteli. Součástí knihy je doslov literárního kritika Jiřího Opelíka, Skácelova blízkého přítele, který také texty do této publikace vybral. Na konci knihy je připojen životopis Jana Skácela, soupis prvních vydání jeho knih a soupis studií a článků včetně drobných časopiseckých příspěvků. Celý výběr uzavírá dosud nepublikovaná báseň Ticho, kterou editor našel v básníkově pozůstalosti uložené v Památníku národního písemnictví. Slovo ticho označuje Opelík v doslovu za „Skácelovo slovo slov.“ Květy z nahořklého dřeva vyšly v obnovené edici Klub přátel poezie, která se i čtvercovým formátem navrácí ke staré tradici.

- EZ -

Sláva samuraju

Zní to hezky a cizokrajně. Přes třicet mečů, zbroje a hrůzu nahánějících masek, dřevorezů a jiných předmětů japonských bojovníků mají od poloviny března možnost vidět návštěvníci Náprstkova muzea v Praze na výstavě Vzpomínky na samurajskou slávu. Vystavené exponáty přivezli do Evropy povětšinou nadšenci na konci 19. století. Expozice je přístupná od úterý do pátku od 9:00 do 17:30 hodin.

- EZ -

Obrázky na skle

Celé přizemí pražského divadla Ta Fantastika zabírají od začátku dubna desítky obrázků šumavského malíře Václava Hrabánka, malovaných technikou tzv. podmalby na skle. Tématem obrázků jsou jak výjevy náboženské, tak témata z běžného venkovského života. Tvorba V. Hrabánka vychází z naivistické lidové malby a je zastoupena ve sbírkách muzeí v Domažlicích, Klatovech, Sušici i v národopisném oddělení Národního muzea v Praze. Výstava potrvá do konce dubna.

- EZ -

Třicáté výročí Jazzové sekce

K letošnímu třicátému výročí nekomerční činnosti Jazzové sekce byla připravena série výstav osobností české hudby, kterou 4. dubna zahájila výstava Jaroslava Ježka (potrvá celý duben). Následovat budou expozice o Karlu Vlachovi (květen), Gustavu Bromovi (červen), Karlu Velebném (červenec), Pavlu Klikarovi (srpen) a Jiřím Stivínovi (září). V říjnu pak celou sérii expozic uzavře výstava mapující celých třicet let Jazzové sekce. Všechny výstavy se konají na Pražském hradě (vchod z 2. nádvoří před pracovním prezidentem republiky), v prostorech, které budou vůbec poprvé zpřístupněny veřejnosti, a patronaci nad nimi převzali ministr kultury a člen Jazzové sekce P. Dostál, primátor Prahy J. Kasl a Česká komise pro UNESCO.

- EZ -

MLINĚNÉ DESTIČKY

Heinrich Böll: Ztracená čest Kateřiny Blumové

Mladá, hezká, skromná a pracovitá Kateřina Blumová, mezi přáteli známá jako netýkavka, „jeptiška“, zastřelí ve svém bytě novináře, kterému slíbila interview. Ještě téhož dne se jde sama udat. Motiv jejího činu?

Před několika dny se na soukromém tanečním večírku seznámila s mladým mužem Ludvíkem, který s ní pak odjel do jejího bytu. Ludvík dezertoval z armády a je podezřelý z terorismu. Policie se snaží prokázat i Kateřině spoluúčast na teroristických akcích. Případu se zmocní bulvární tisk, který neušetří ani Kateřininy přátele a rodinu. Jeden z reportérů např. tajně proniká do nemocnice, kde leží Kateřinina matka po těžké, avšak zdařilé operaci rakoviny, a konfrontuje ji s „fakty“. Její slova pak překrouť (prý jako reportér je připraven „poskytovat prostým lidem artikulační pomoc“). O několik dní později matka zemře. Podobně jsou překrouceny i výroky jiných Kateřininy blízkých. Navíc Kateřina dostává řadu nechutných dopisů a telefonátů a celý její život je převrácen naruby.

Jak dlouho to ještě může snést...?

- HV -

75 nejslavnějších klasických melodií

aneb Čtvero ročních dob trochu jinak

Jednou v ZIMĚ podnikli BRUSLAŘI úchvatnou JÍZDU NA SANÍCH po ledu NA KRÁSNÉM MODRÉM DUNAJI. Pod ledem snily DUNAJSKÉ VLNY a PSTRUH o RAŠENÍ JARA, a až potom zazněla UKOLĚBAVKA a nastala TISÍC A JEDNA NOC, zapěli MĚSÍČNÍ SONÁTU, MALOU NOČNÍ HUDBU a NOCTURNO ZE SNU NOCI SVATOJÁNSKÉ. TANEC LABUTÍ Z LABUTÍHO JEZERA, který zadupala rozespálá LABUŤ Z KARNEVALU ZVÍRAT, je všechny probudila a oni zjistili, že už je dávno JITRO a VESNICKÉ VLAŠTOVKY letí zpívat TĚMA Z PASTORÁLNÍ SYMFONIE do VENKOVSKÉ ZAHRADY. Náhle udělaly saně ZASTAVENÍČKO a vtom se ozvaly HLASY JARA. JARO ZE ČTVERA ROČNÍCH DOB zlákal dvě selky, MELAGUEŇU a ESPAŇU, pozorující POCHOD RADECKÉHO a jeho LEHKÉ KAVALERIE, aby k onomu maršálovi pronešly VYZVÁNÍ K TANCI a zatančily si s ním postupně každá NORSKÝ TANEC Č. 2, PIZZICATO POLKU, TRITSCH-TRATSCH POLKU A CÍSAŘSKÝ VALČÍK. Když to viděla závistivá ESTRELLITA, požádala o tanec alespoň NIMRODA Z VARIACÍ ENIGMA a rejdlili spolu v rytmu SERENÁDY, MENUETU, VALČÍKU ZE SMYČCOVÉ SERENÁDY a KVĚTINOVÉHO VALČÍKU Z LOUSKÁČKA. Zejména po dvou posledních tancích zjistili, že DVĚ SRDCE BIJÍ V RYTMU VALČÍKU, dali se do SNĚNÍ sladkého SNU LÁSKY, zahořeli k sobě CIKÁNSKOU LÁSKOU a roztančili spolu CIKÁNSKÝ TANEC Z CARMEN. Nimrod zapěl dívce CELÉ MÉ SRDCE PATŘÍ TOBĚ, jenomže pak si všiml krásné CLAIR DE LUNE a vzplála v něm PLAISIR D'AMOUR k ní,

přinesl jí SCHÖN ROSMARIN a jednu RŮŽI Z JIHU a z jeho úst se linula MÁ PÍSEŇ LÁSKY, zatímco ESTRELLITA smutně zapěla VALČÍK Z VESELÉ slaměné VDOVY a závistivě sledovala ono MILOSTNÉ TĚMA Z ROMEA A JULIE. V dále daleké se pomalu, ale jistě prosazovala PÍSEŇ INDICKÉHO KUPCE Z OPERY SADKO, zpívajícího TĚMA ZE ŠEHEREZÁDY tak hlasitě, aby to slyšela i VÍDEŇ, MĚSTO MÝCH SNŮ, a mohla odpovědět VÍDEŇSKÝM CAPRICCIEM. Bohužel místo toho se rozezněla RAPSONIE V MODRÉM a šetrně oznámila, že jaro se mezitím přehouplo v SUMMERTIME. Potom se teprve prosadila Vídeň, ale byla poněkud z obrazu, protože se jala vyprávět POVÍDKY Z VÍDEŇSKÉHO LESA. Najednou ale mezi všechny shromážděné vpadla rozvášněná vlasatice REVERIE, přinesla POSLEDNÍ RŮŽI LÉTA Z OPERY MARTA, zakřepčila nejdříve stylově VALČÍK ZE ŠÍPKOVÉ RŮŽENKY, pak VELKÝ VALČÍK Z LABUTÍHO JEZERA a VALČÍK Z FAUSTA A MARKĚTKY a nakonec ohnivé TANGO. Tím dala jasné na srozuměnou, že léto končí a GREENSLEEVES radno vyměnit za pořádný huňatý havelok, protože se blíží ZIMA – LARGO ZE ČTVERA ROČNÍCH DOB, v kteréto době minimálně ona bude podle MELODIE F DUR a 3. SERENÁDY tančit POLOVECKÉ TANCE Z KNÍŽETE IGORA. Pak přijdou Vánoce, bude znít AVE MARIA, a ona pak zakončí zimu KANKÁNEM Z ORFEA V PODSVĚTÍ. A zase přijde jaro a zastihne BRUSLAŘE, kterak vyhrabávají zapadlé saně NA KRÁSNÉM MODRÉM DUNAJI...

– €Z –

Už zase raší sakury a já nechci propásnout okamžik, jak záhy odkvétají. Spěchám jim tudíž v ústřety a s vámi se loučím. Bylo mi ctí objevovat po dlouhý čas nadějně básníky a spisovatele. Setkávání s novými lidmi mě obohatilo o pěkné zážitky i zkušenosti a já uvěřil, že umělecký duch nepodléhá exaktnímu nazírání na svět. Vlastní tvorba mi byla zadostiučiněním, umožnila mi najít to, co jsem na fakultě nejednou postrádal: osobitou, hravou představitivost, prezentující se beze studu a obavy, že snad bude pro vědeckou obec málo přitažlivá. Děkuji všem, kteří mi v mé práci obětavě pomáhali, zejména kreslířům, bez nichž by sebekvětnatější dílko květy postráдалo. Kamarádům, kteří našli pochopení pro mou časopiseckou činnost. V neposlední řadě též čtenářům, bez jejichž ohlasu by bylo publikování poetických dílek jen prázdnou ctižádostí. Mějte se krásně.

Petr N.

Miniportrét:

Petr Novotný aneb Rozloučení s redaktorem

Proč ses rozhodl odejít z redakce?

Rozhodnutím bych to nenazval. Hodně jsem váhal. Práce redaktora není hračka a dost mě vyčerpávala. Šla na úkor jiných aktivit. O nápady k inovacím bych neměl nouzi, ale nezbývá mi síla je realizovat. Rubrika nestojí na redaktorovi, ale hlavně na přispěvatelích a tam to trošku vážne. Původní idea selekce dodaných příspěvků se rozplynula a obcházet známé jako mlsný kocour mě už nebaví. Citím potřebu zase se věnovat víc sobě.

Čím se tedy hodláš zabývat?

Zejména staronovými zálibami: japonským šermem kendó, který mě přivedl i k pěstování bonsajů, a hraním Dračího doupěte. Už dýl mi chybí činnosti, které člověk může dělat jen tak pro radost – číst si, kreslit, hrát na kytaru... Konečně se chci plněji věnovat studiu a přípravě své diplomové práce. Zakotvil jsem v dobré laboratoři, mám zajímavé téma, fajn školitele a už bych neměnil. Velkou radost mi mimo chodem udělalo zjištění, že tam třídí odpad ☺.

Co tě přivedlo ke studiu biologie?

Láska k přírodě. Od malička mě fascinovala nejrůznější havěť. Asi budu vypadat ne-normálně, ale už od 1. stupně jsem na

Takhle krátké vlasy jsem mi nikdy jsem v redakci zařadil

otázku, čím bych chtěl být, odpovídal: doktorem přírodních věd ☺. Nosil jsem domů nejrůznější zvířenu: čolky, cvrčky, krtonožky, brouky... Máma mi říkala lovec Pampalini. Mou vášní byla entomologie. Ta je dnes vzpomínkou, ale zůstalo mi chovatelské nadšení. Dodnes mám potkana – vlastnoručně odkojeného kočičím instantním mlékem ☺.

Mluvil jsi o japonském umění. Zajímáš se víc o východní filosofii?

Je mi blízký buddhismus. Připadá mi přírozený, vycházející z klidu a harmonie přírody. Líbí se mi jeho poselství míru, skromnosti a ohleduplnosti. Nikdy nezapomenou na setkání s Dalajlamou, který tyto hodnoty reprezentuje. Zážitek jeho vyrovnaného vystupování a moudrého smyslu pro humor nenahradí studium žádných učených svitků. Je mi líto, že se už nepodívám do Tibetu v jeho původní kráse...

Co tě v poslední době nejvíc našťvalo?

Musel bych déle přemýšlet. Možná to, že šíp vystřelený silou 25 nezasáhl temného mága ☹. Ale vážně, v poslední době se mi spíše daří. Povedlo se mi uspořádat si pár zanedbaných záležitostí, což se asi odráží v mé celkové pohodě. Občas mě sice přepadají melancholie a bývám impulsivní, rozčílím se někdy kvůli maličkostem, ale to trvá jen chvílku. Raději se na svět usmívám. Mám vzor ve Slunci, společně s ním rozháníme mraky ☺.

Kde hledáš inspiraci k tvorbě? Proč tentokrát próza?

Ovlivňuje mě už zmíněný tibetský buddhismus svým pojetím pomijivosti světa. Do básní zakomponovávám i motivy středověku, zřejmě z nostalgie po zapadlých ideá-

Novodobá meditace

Na rohu Dobrovského a Osvobození zahýbám k Regionální knihovně. Límecem kabátu kryju obnažený krk před studeným deštěm. Hluk aut z hlavní třídy je nesnesitelný. Kdy že nám to slibovali elektromobily? Kamarád má bláznivou konspirační teorii: na elektrice se prý nedá tolik nahlabat.

Antické sloupy podpírající klenutý portál knihovní brány jsou už nadohled. „Dobrý den, vaši kartu pane.“ Prohrabuju se v tašce, ale nemohu ten zpropadený čip najít. „Nezlobte se, asi jsem ji zapomněl doma. Potřeboval bych jen...“ „Je mi líto.“ „Ale vždyť si mě pamatujete, chodím sem často...“ „Musíte mít kartu.“ „Nemám tu podělanou kartu!“ „Nemáte kartu, neexistujete!“

Sourám se domů a v ústech žmoulám kus modifikovné housky. Čím, to už jsem se nedozvěděl. Asi mě považují za nevzdělaného odpůrce. Mysl mi prohřeje letmá vzpomínka na pradědečka. S jakou něhou bral do rukou pšeničné klasy! Oslivě světlo a skřípění brzd. Nádherný bourák... „Nad čím tam medituješ, imbecile!“ Uvědomuji

lech. Pak je jen krůček k přírodním námětům. Miluju podzim a během tohoto zlatnouchého období jsem zřejmě napsal nejvíce básní. A když už je řeč o milování, silným zdrojem inspirace jsou pochopitelně ženy. Básně publikuju od Šklíby po Pavučinu, chtěl jsem přijít s něčím neotřelým a zkusil jsem pro změnu prózu.

Plány do budoucna?

Snění je pro mne důležité, ale nechávám si je raději pro sebe. Štěstěna bývá vrtkavá, po několika pádech jsem v otázkách vízí umírněnější. Mé představy o budoucnosti se pohybují někde mezi účastí na epidemiologickém výzkumu a poklidným životem stráveným v horském klášteře ☺. Možnost volby si nechávám otevřenou, čím méně člověk očekává, tím víc dostane. Jasněji vidím spíš životní styl než konkrétní povolání.

Co bys chtěl na rozloučenou popřát čtenářům?

Přál bych jim dar takového ztišení sebe sama, aby dokázali nahlížet na život kolem sebe nezištným srdcem, pocítili radost z čirého bytí a mohli se oprostít od nekončící honby za přeludy štěstí. Kéž naleznou spokojenost ve svém vnitřním světě.

Poděkování za rozhovor patří Martině a Janě

si, že mě málem přejelo auto. Pokračuji v cestě.

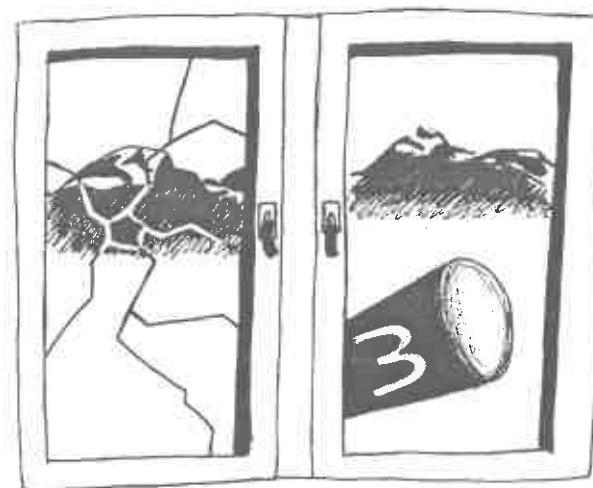
Jakmile jsem za tím bláznincem zabouchl dveře, do nosu se mi vkradla uklidňující vůně aromatické esence. Otevírám sbírku Seifertových básní, poslední, kterou se mi podařilo uchvátit v antikvariátu. Tuhle jsem slyšel názor, že knihy jsou přežitkem. Ten znuděný kluk už je prý nepotřebuje. Stačí mu internet. Pan Jaroslav píše o lásce ztracené ve světlech ulice.

„Pip, pip, píp...“ Ztraceně, zapoměl jsem si vypnout mobil. Displej ukazuje číslo domovního důvěrníka. „Prosím...“ „Poslyšte!“ udeřil na mě. „Jestli si ten binec před domem neuklidíte, nechám vás vystěhovat!“ „Ale pane správce, vždyť přece víte, že to nemá smysl. Do druhého dne tam vítr stejně navane další sáčky a papíry.“ „To mě nezajímá, žijete v tomhle městě, tak musíte pomáhat!“ „Ale to přece není můj problém!“ zase jsem se začal rozčilovat. „Lidi maj' používat kontejnery!“ „Heleďte, nebudeme o tom smlouvat. Když jste tak umíněný...“ Klap. Básník ještě stačil sdělit: „Netrap se bezútešně, já vím, co mi chceš říct.“ Pak mi zhasla světla.

Zhroutil jsem se v křesle a můj pohled byl unašen přes reklamní neony k obzoru. Ten prokletý domovník měl pravdu: jsem součástí téhle cvokárny, tak co bych se vymlouval. Pod okny se v průvanu válely potrhané sáčky a kelímky s nápisem McDonald. Přemýšlel jsem, co mě tu vlastně drží. Musel jsem se usmát. Vzteklý patron domu mi intimním přítím usnadnil výhled na vzdálené hory. Tabulové sklo se už nelesklo. Přesto tam pořád bylo. Dvoumilimetrová průhledná bariéra mezi mnou a kopci tam vzadu.

Vzal jsem do dlaně kovový zapalovač firmy Motor's Oil a zvažoval pevnost křemenné litiny. Potězkávaje design naftařské společnosti, jsem pocítil nutkavou potřebu čistého vzduchu. Věděl jsem však, že do kyslíkové restaurace mé kroky nepovedou. Rozpřáhl jsem se a vrhnul výsměšně zahrátý kov proti chladné, neviditelné iluzi. Střípky se s rachotem, který musel slyšet i elektronický vrátný, rozléty na všechny strany. Do pokoje se dral chlad, hukot velkoměsta, výfukový plyn a... stesk. Vysmál jsem se sám sobě. Od horských plání mě teď už nedělilo nic.

Hrklo ve mně, když rozzuřený domovník zabušil prudce na dveře: „Vy idiote, rozflákal jste okno!“ Hlasitě jsem se rozesmál, jen jsem si uvědomil, kdo se tu chová jako idiot. Měl vědět, že mi to bylo úplně fuk...

ČAJ

Odstíny hnědavé prsti, zelení zamračené oblohy, rezavých písků, rudost podzimního listí se prolínají prostorem. V tichosti se vznáší klubko mlhy nad každým hrníčkem. Snivý ohřivač rukou a útroh. Pohledy se vpíjí do každičké kapky pableskující tekutiny – je věčná jako stezka mezi osudem a náhodou.

Zlatavé odlesky tančí po jazyku, občas se stáhnou ústa hořkosti, častěji však září úsměv klidu a pohody. Nepoznat čaj, nepoznám polovinu světa svých přátel ani toho svého. Jeho varianty víří ve směsicích chutí smíchu a pláče. Tenká nitka ho pojí s krásami budoucnosti odehrané se již možná kdysi dávno v minulosti za nepřítomnosti slunce. V čaji je rovnováha a touha po dokonalosti.

Zrnka a prach nálady prolévám si vřící vodou a na chvíli mizím za oparem věčných mlh. Rozlétám se po krajině snění, která má bohužel zašlé a popraskané stěny mého šálku. Někdy se rozprostře mléčný závoj a zahalí krupěje hnědí – ze zlatavé kapaliny je hmota, pomalu se točí, to si jenom lžička hraje sama se sebou na schovávanou.

Každý čaj je hledání, další z cest po nichž chodí málokdo s mnohými souputníky, spousty místa, doufat, že by bylo jenom pro ně samé je naivní. Tak se občas ztrácím se svým hrnkem čaje a nějakou knížkou, kterou stejně nečtu. Pomalu usrkávám čaj a sním o hlubinách času a laskavosti. Její vlny mě přelévají a já vím určitě jedno, právě to je štěstí.

Bětko Čejková

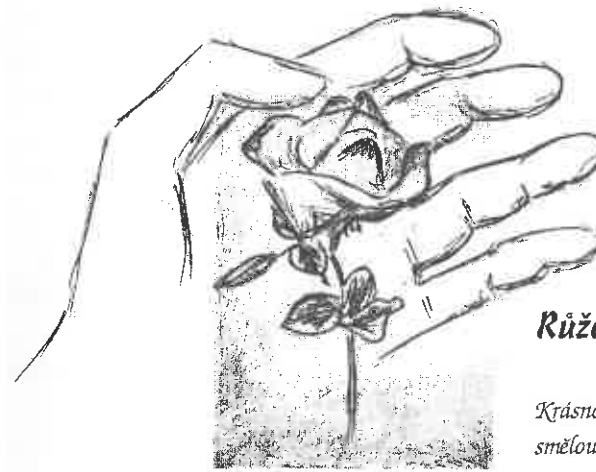
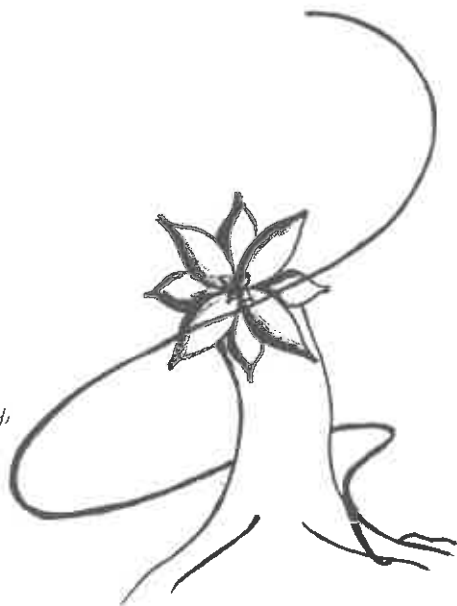
Haiku o jarním žalu

František Špoutil

Od kmene třešně
odpoutal se ve větru
růžový kvítek,

Jak pírko ptáka
z dávných mýtů letí
přes jarní louku

stále dál i blíže.
A až spadne do trávy,
dotkne se smrti.

Růže

Krásnou růži jsem z Tvých vlasů vyprostil
smělou, pružnou poklonu ti skládám
jsi nádherná, máš jemnou kůži
a já jsem blázen, co se neovládá
růži si vezmeš, lehké zardění
a já vidím, že jsi ráda
však z přemíry citu zkamením
a pak již jen hledím na tvá krásná záda
odcházíš, jsi jako opilá
růže tvou ruku hledá
já trpím, socha zazpívá
a ta píseň s písní tvého srdce ladí.

Uzpomínka na podzim

Jana Tomšičková

Na kopci - přimknuta k obzoru
stává žena

vlažícím podzimem oděná

~uzpomínka na slunce

requiem pro lásku~

pak setmí se a půlnoční matka

s větrem křičí,

až závoje imy vlají údolímí.

Do klína svého

prach z hvězd sbírá

- těch, co jen

zvědavosti shořely.

A ona pláče za ně.

Žhavé slzy, míhu soucitu.

Prsty jemnými nebe hledá

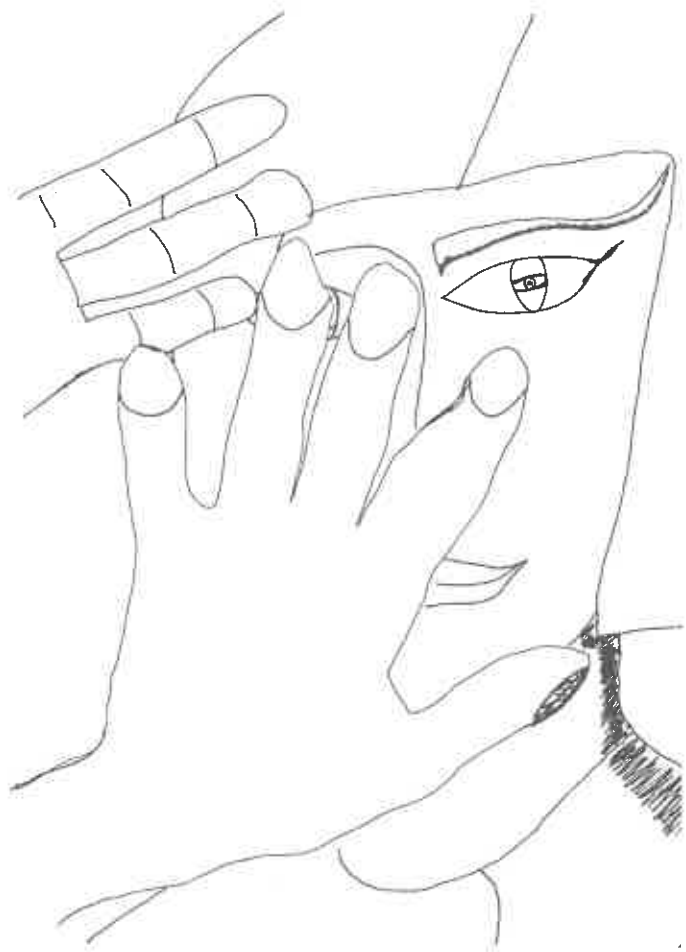
hlavou zakloněnou dálkám

a mírně rozostřeným pohledem.

Ona neprůhlednost přítomného

Vím, že již nemohu napsat či zachytit nevyřčená slova mého citu. Tě krásy optějící mou mladost. Již tak dalece rozehrané je předtvo času a každý úder kyvadla je předem předurčen k smrti ještě v moment pouze myslitelného úderu. Jsem již tak unavený a mé ženy, mé ženy, gesta ledabylého pozárvu přítele z noci, kdy člověk pocituje touhu rozbit toliko svou samotou opojen iluzi tmy a možnosti doteku nemyslitelného. Mám strach opustit lpění nad životem a mám strach zaznamenávat svůj život pohybem. Miluji, je jemná, je pouze mou tichou revoltou a mým přítelem, znám pouze ji a mnoho dalších neznámých. Jsou můjmi bratry nedoteku. Tak dalece je má snaha ústy rudé pozornosti...

Etiene Levi

V sešitech na přednášky naleznete mnoho zajímavých výtvorů z „vlastní tvorby“ studentů. K čemu všemu výklady našich přenášejících neinspirují...

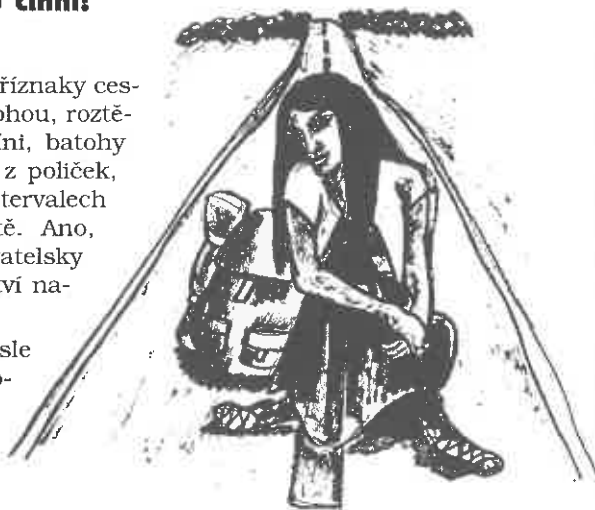

Rhoj, všichni cestovatelsky činní!

Máme tady jaro a s ním kritické příznaky cestovatelského abstáku – svrbění nohou, roztěkanost, spacák se obrací ve skříní, batohy podezřele často samy vypadávají z políček, boty ve stále kratších časových intervalech předvádějí divoký tanec v koutě. Ano, přestože zima není období cestovatelsky zcela zapovězené, to právě šilenství nastává až nyní.

Ale ještě než se v příštím čísle vydáme do nedozírných dálek, poslechněte si, v jak akční záležitost se může proměnit zdánlivě fádňící cesta pravidelnou linkou po našem rodném kraji.

– Mara –

Stopněte si brontosaura!

Tak jsem jednou nevěděla, co s Volným časem, a rozhodla se ho pro zpestření vyplnit jízdou z Ostravy do Budějovic. Na tom není nic divného – ostatně to dělávám tak čtyřikrát do roka, ale doposud byl mým dopravním prostředkem vlak. Ve snaze ušetřit čas i peníze, rozhodla jsem se svěřit svou tělesnou schránku do sedmihodinové úschovy v útrobach autobusu ČSAD. V Ostravě jsem vytipovala tu správnou dvojku busů, jejichž kombinací (se čtvrt hodinovou rezervou na přestup) jsem měla dorazit do Budějovic ještě téhož dne večer. Zamávala jsem početné rodině, která mne šla vyprovodit, a pohodlně se rozložila na předním sedadle. Během jízdy jsem udržovala občasnou konverzaci s panem řidičem a nenápadně dvakrát či třikrát zamontovala do svých slovních obrátů i to, že v Brně určitě musím být přesně dle jízdních řádů, neboť

tam mne bude čekat ten zcela poslední autobus do ČB. Hodný pan řidič mne ujistil, že je to „v pohodě“ a suverénně se řítí s Karosou vpřed, ukrajujíc kilometry od našeho cíle. Uklidnil mě, je to profík... Můj klid byl poněkud narušen poté, co se mne optal, kdy že to v tom zatraceném jízdni řádu píšou, že máme být v Brně. No nic, nikdo není dokonalý. Během cesty jsme posbírali spoustu lidí – mezi nimi i dobrou kamarádku pana řidiče. Má konverzace byla přehlušena její spontánností. Brno se blížilo, čas ubíhal... a kamarádka do mne dloubla loktem a zeptala se, kam cestují. Tak jsem to prozradila. V tu dobu mi již začínalo být jasné, že můj odjezd z Brna začíná být silně ohrožen. Možná to byla úzkost v mém hlase, možná jsem až nápadně často koukala na její hodinky (své jsem nechala doma), ale po mém prohlášení začala ta bodrá

paní pana řidiče pohanět hlasitými pobídkami – skoro jsem si připadala jako ve špatném americkém filmu. I přes fandění celého autobusu, jsem mohla v Brně odjíždějícímu Jihotrans akorát zamávat. Otočila jsem se a probodávala pana Hodného (říkejme tak panu řidiči) vražednými pohledy – snad proto mne již zadarmo svezl až do Jihlavy, kde končil svou jízdu. Odevzdaně jsem vystoupila a bylo mi jasné, že ač je teprve hodina osmá, úplně vše, co jede směrem ČB, už dávno ujelo. Zůstala jsem stát před autobusem jako Alenka v Říši divů. „Copak tady děláte, děvenko?“ uslyšela jsem ze tmy autobusového nádraží. Přicupital ke mně drobný stařík v modrém stejnokroji – už už jsem čekala, že mne požádá o tvarohovou buchtu a splní mi tři přání... Z dědečka se ale vyklubal autobusový dispečer, který si nechal zavolat pana Hodného a důrazně ho napomenul a doporučil mu, aby mne zavezl autobusem alespoň na vlakové nádraží. Tak jsme vyjeli a já také poprvé stopovala zcela specifickým způsobem...

„Ha, budějovičák!“ zvolal pan Hodný vida škodovku 120 a dupnul na plyn. Autobus proklíčkoval mezi auty a přilepil se na bok drobného autíčka.

„Chcete, já vám ho stopnu?!“ otočil se na mne pan Hodný a oči se mu podivně leskly. Mé zaváhání bral jako souhlas, razantně udeřil rukou do klaxonu a přiblížil se na pět centimetrů ke škodovčence. Poslední, co jsem ještě stihla spatřit, byl zděšený výraz ve tváři českobudějovičáka. I když nejblíží odbočka nevedla vůbec do ČB, tak jako úniková cesta posloužila spolehlivě. Pan Hodný se nespo-

kojeně zavrtěl na sedadle a něco si bručel pod vousy. Po chvilce ho ale jeho rozladění opustilo – možná proto, že před námi se objevila opět poznávačka CB – tentokrát fiat.

„Vidíte támhle toho?“ gestikuloval nadšeně pan Hodný. „Tak toho určitě zastavím, tady už není žádná odbočka...“ Zvuk troubícího a blikajícího autobusu v kombinaci s tlačení směrem ke svodidlům vykonal své – fiatek zastavil, ale jen proto, abychom viděli, že jeho útroby přetékají masou těl. Tam by se nevešla už ani blecha. Zase flasko! Možná příště... Nevím, jestli to byla smůla či spíše štěstí, ale další budějovičáky jsme na cestě k nádraží už nepotkali. Pan Hodný mi posmutněle zastavil před nádražní halou a popřál mi dobrou noc. Nakonec vše dopadlo jako v pohádce, já druhý den úspěšně dorazila do ČB a sepsala tento článkuček – ani ne tak pro pobavení, jako

spíše pro inspiraci ve stopování. Nebuďte bábovky a stopujte s kamionem! Jen bacha na odbočky...

– Zara –

Manga aneb Kreslení pojaponsku

Bystrý čtenář si jistě všiml, že to horní slovíčko nepochází z češtiny, a čtenář vnímavý již došel k názoru, že se nyní dočte o něčem, co má co dočinění s Japonskem. Takže co je to „manga“?

„Manga“ je výraz používaný pro japonský komiks, který se skládá ze dvou sloviček (čínského původu) – „man“ znamená něco jako spontánní a „ga“ je obrázek. Tento název vymyslel duchovní otec mangy Kacushika Hokusai někdy v první polovině 20. století. Přeneseně se pak tohoto výrazu používá i pro specifický styl kresby, kterým je malována. Je ještě nutno připomenout, že ne všechno, co Japonci nakreslí, je manga (příkladem budiž Včelka Mája) a že ne všechnu mangu kreslí Japonci (zde je asi nejznámějším příkladem Adam Warren a jeho Dirty Pair).

V minulém odstavci jsem použil slůvko „komiks“ a mnoho čtenářů asi už ohružují nosy. Ano, je smutným faktem, že pro evropskou kulturu je komiks považovaný za brak a za něco, co se světa dospělých vůbec netýká, a není se ani čemu divit, když donedávna v naší malé zemičce jediné komiksy byly Rychlé šípy, Čtyřlístek a nějaké komiksové série objevivší se na zadní straně známého „Ábíčka“. Manga je ale trochu jiná a do jisté míry je to způsobeno tím, že trochu jiní jsou i Japonci.

Kreslené příběhy mají totiž v Japonsku dlouhou tradici. Vezmeme-li v potaz složitost japonského znakového písma, je jasné, že knihu, jak ji známe my, si tam mnoho lidí nepřečetlo, ale pokud tam byly hlavně obrázky doplněné nějakým textem, ihned se okruh čtenářů rozšířil. Toto bude asi také hlavní důvod, proč v současnosti tolik dětí v Japonsku mangu čte, protože naučit se správně japonsky psát (a tím i číst) není nic jednoduchého a i na příjímačkách na vysoké školy se dělají testy z japonštiny.

Kreslené příběhy mají totiž v Japonsku dlouhou tradici. Vezmeme-li v potaz složitost japonského znakového písma, je jasné, že knihu, jak ji známe my, si tam mnoho lidí nepřečetlo, ale pokud tam byly hlavně obrázky doplněné nějakým textem, ihned se okruh čtenářů rozšířil. Toto bude asi také hlavní důvod, proč v současnosti tolik dětí v Japonsku mangu čte, protože naučit se správně japonsky psát (a tím i číst) není nic jednoduchého a i na příjímačkách na vysoké školy se dělají testy z japonštiny.

Co se v mládí naučíš, ve stáru jako když najdeš, a tak i dospělí Japonci čtou mangu často (vlastně skoro pořád) a rádi.

Je však možné, že se najdou i tací, kteří doposud nevědí, o čem to vlastně píš. Takže jak taková manga vypadá a co ji

charakterizuje? Je to hlavně styl kresby – vše je obtaženo tenkou černou linkou a je to černobílé (kvůli ceně), prostředí je velmi detailně prokresleno a samostatnou kapitolou jsou pak postavičky a hlavně jejich obličej – mají povětšinou velmi bohaté účesy, malá ústa a nos a oči jsou takové, no, mangácké, nezaměnitelné. Pokud jde o proporce, tak je obličej poněkud větší, než by odpovídalo věku (děje se tak asi hlavně kvůli nesčetné škále výrazů – někdy až velmi expresivní – tehdy autor udělá hlavu snad třetinovou – a někdy i větší – k velikosti celého těla – tzv. „superdeforma“ – přičemž neopomene na hlavu namalovat i nějaký řádně výstižný ksichtík, který jasně vypovídá o tom, co se postavičce honí hlavou), pokud je daná bytost slečna, má opravdu hooodně dlouhé nožky a pokud je to elf, pak má opravdu hooodně dlouhé uši. Svěbytný a ojedinelý je též styl, jakým je příběh podáván. Zatímco v klasickém komiksu amerického dotýčný kladný hrdina odřiká zloduchovi všechna jeho práva, než jeho pěst narazí na zloduchovu bradu, v manze je přístup zcela opačný a více filmový – třeba jen vytasení katany může být rozkresleno klidně na stránku a kecá se při tom opravdu jen mírumálně a jen tam, kde situace nějaké dlouhé rozhovory dovoluje. To že je vše takto rozkreslené má ještě jeden důsledek – manga obecně je celkem roztahaná. V jednom čísle na sebe protivníci vytasí zbraně, celé další do sebe buší a teprve ve třetím jeden z nich padne. Další věci, zcela typickou, jsou ustálené symboly vyjadřující nějaké duševní rozpoložení – kapka (rozpaky), jakýsi křížek (značící naběhlou žílu - vztek) atd. Ale symbolika v manze jde ještě dál. Např. každý charakterový typ má svou krevní skupinu.

Ale nejen komiksem živ je Japonec, a tak se ta nejuspěšnější manga převede do animované formy, nebo se prostě udělá japonský animovaný film bez jakékoli předlohy – tzv. „anime“ (hl. v amerických zdrojích se můžete setkat i s názvem „japanimation“). Anime zachovává v podstatě všechny základní znaky mangy až na to, že je barevné. Teprve v barvách nám vynikne, že jen málokterá postavička vypadá japonsky. Blondýnky s modrýma očima nejsou nic neobvyklého, ale neméně neobvyklé nejsou ani vlasy barvy modré či růžové (a bůhvíproč to působí celkem přirozeně). Anime je typické ještě jednou věcí – animaci je použito málo folií (je to opět levnější), kterými se ještě různě pohybuje pro navození dojmu pohybu, takže se na obrazovce hýbe jen to, co má (často jen pusa), ale pokud si na to zvyknete, tak vám to ani nepřijde a díky tomuto se budete více soustředit na to podstatné (hýbající se).

Pro zájemce uvádím několik internetových odkazů:

www.manga.cz
www.anipike.com
<http://web.mit.edu/rei/www/Anime.html>

Námět na výlet – Kuklov

Kuklov, Kugelweit, pro místní Kuklvajt, leží u vesnice Brloh asi 25 km na západ od Budějovic. Přestože se k tomuto místu váže mnoho historických událostí a v průběhu minulých staletí tu vznikly četné důležité stavby, dnes toho na Kuklově mnoho nespátříme: torzo klášterního chrámu bez klenby (o níž se historikové přou, zda vůbec kdy existovala), zříceniny kláštera z počátku 16. století, na nichž dnes stojí pár zemědělských usedlostí, stopy starého kostelíka, jehož zdi se staly součástí myslivny, a nenápadné ruiny hradu postaveného Karlem IV.

Kdo chce zhlédnout jen kuklovský areál, může dojet z Č. Budějovic do Brloha ve všední dny autobusem, tam se projít asi 2 km po silničce ke Kuklovu a opět použít autobus na cestu zpět. Je to hezký výlet, zvláště když použijete pro zpáteční cestu autobus odjíždějící z Brloha po 16. hodině, neboť jím absolvujete pravou vyhlídkovou jízdu malebnými kopečky mezi Brlohem a Budějovicemi.

Kdo si chce udělat delší výlet (nejlépe na kole), může dojet vlakem do zastávky Křemže, odtud po silnici přes Křemži do Chlumečka a odtud (opět po silnici) přímo do Brloha a na Kuklov. Když přijedete nad brložský kostel k tamnímu hřbitovu, zastavte na chvíli a rozhlédněte se po té malebné krajině před vámi. A až budete dostatečně okouzlení, zkuste si představit, že byste na některé z těch zemědělských samot na kopcích měli někdy v minulosti žít a z kopcovitých kamenitých políček získávat jedinou možnou obživou.

Z Kuklova lze pěšky po modré dojít nad Jaronín (na kole doporučuji vrátit se do Brloha a do Jaronína jet po silnici). Z Jaronína pak přes Sedm Chalup, České Chalupy, Novou Ves, Chmelnou a Stupnou do Chlumečka a odtud známou cestou na nádraží do Mířiči (st. Křemže).

Cesta vede převážně po úzkých venkovských silničkách, ale z velkého provozu není třeba mít o víkendů strach. V úseku mezi Brlohem, Jaronínem a Novou Vsí si občas dopřejte chvíli, abyste se mohli kolem sebe rozhlédnout – je to opravdu hezký kousek téhle země.

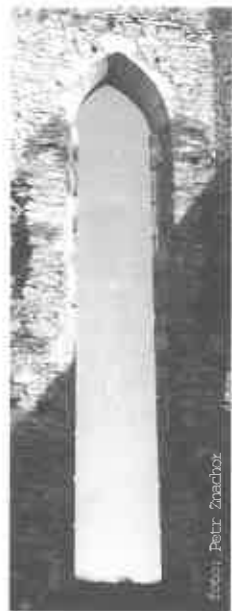
Kdo by chtěl dojet až do Budějovic na kole, může hned za Chlumečkem odbočit na východ a po cca jednom kilometru se napojí na – nikoli už poklidnou – silnici ze Křemže do Budějovic.

Přeji hezký výlet.

Šárka Klementová

Petr Znachor

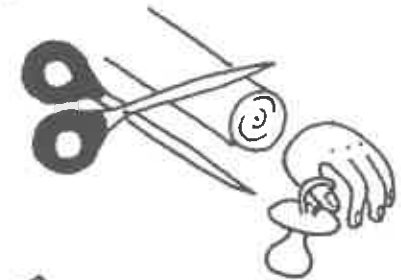

Petr Znachor

zabrouzdali jsme za vás...
<http://www.volny.cz/krovaci/>

Album – náraz na
hlínikovou stěnu
Amulet – vyloučení
z AMU

Anoda – česko-ruský
souhlas

Astna – tušení tmy

Ateismus – odpor k pití čaje

Aurora – výkřik hanáckého
budovatele ropovodu, jemuž
spadne na nohu materiál

Bimetal – dekorován dvěma
medaillemi

Bígotní – označení desky K.
Gotta z obou stran

Damokles – oznámení
dámě, že sešlo ze soulože

Dekadent – desetizubý

Deprimovat – zbavit se
hodínek Prim

Emancipovaná žena – žena,
která má za manžela Emanu a on je ..

Flášinet – ruské oznámení, že došel chlast

Gaskonéc – konec

dodávky plynu ze

Sovětského Svazu

Hadr – údiv nad

příchodem lékaře

Havana – údiv nad dobře

vybavenou koupelnou

Habilitace – příkaz

chodskému letectvu,
baby litalo

Katapult – pracovní

stůl kata Mydláře

Katoda – oda na

kata

Magie – oznámení,
že přišlo polévkové

koření

Mandolína – zvolání na linou Marii

Marcipán – muž v březnu rozený

Pacifik – amputace dětské ruky

Pakostrnice – poslední slova místra Jana

Paraple – rozloučení s pacientem

psychiatrie

Parabola – povzdech slovenského

strojvůdce nad vyhaslou lokomotivou

Pírát – bumbej s láskou

Početnice – vdova po příslušníkovi VB

Puding – inženýrský institut

Rigoletto – rígel na sovětské dálnici

Rokfor – vtip roku

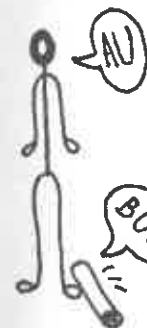
Silikoza – prostředek k zesílení
poprsí

Soused – stejně jako soulož, jenže v
sedě

Stenograf – zapisovač vzdechů

Stožár – dva padesátčáry

Syntetický – síslavě řečeno

SOUTĚŽ Pavučiny

Milí čtenáři,

v sedmém čísle Vám přinášíme druhé kolo naší soutěže o barevnou tiskárnu. Jejím sponzorem, kterému tímto děkujeme, je firma Mironet České Budějovice. Doufáme, že Vás naše soutěž zaujme, pobaví a třeba i trochu poučí. Dnešní sada pěti otázek se týká biologie. Připomínáme, že odpovědi můžete posílat na e-mail Pavučiny (viz tiráž), nebo je donést do redakce, a to buď po každém kole zvlášť anebo najednou po závěrečné třetí části v č. 8. Nezapomeňte uvést kontakt.

Mnoho zdaru přeje redakce

pravidla: soutěž má tři části po 5 otázkách, vyhodnotí se po třetí části / vyhrává ten, kdo odpoví správně nejvíce z 15 otázek / v případě shody rozhodne o pořadí loš / soutěž bude vyhodnocena do konce června / odpovědi můžete posílat e-mailem na: pavucina@tix.bf.jcu.cz / podmínkou pro předání cen je při nesení tří originálních útržků / redakce a technický tým se soutěže neúčastní (ach jo ☹)

ceny: 1. cena - barevná tiskárna HP DeskJet 640 C

2. cena - spotřební materiál HP a Canon dle vlastního výběru v hodnotě 800 Kč
3. cena - spotřební materiál HP a Canon dle vlastního výběru v hodnotě 500 Kč
4. a 5. cena - předplatné pětí čísel Pavučiny

otázky druhého kola:

1) Pořídila jsem si nového papouška, papouška karolinského. Je nádherný, má však jednu obrovitánskou špatnou vlastnost. Každé ráno začne řvát hned, když vyjde slunce. A to vám je kříku!

Kromě toho, že nejsem sebevrah, abych si na koleje pořizovala papouška, co je na této zprávičce špatně?

- A) Nepořídila bych si papouška karolinského, protože už stihnul vyhnout.
- B) Papoušek karolinský je němý, jeho křik by mě tedy nemohl iritovat.
- C) Papoušek karolinský je noční pták, proto při východu slunce mlčí.

2) Žil byl v USA jeden pták, který žil v obrovitánských hejnech, které když přelétaly, tak zastínily slunce, a když se někde usadily, tak se lámaly větve stromů pod takovým množstvím jedinců. Tento dnes již nežijící pták byl:

- A) bílboun nejapný
- B) holub stěhovavý
- C) drop velký

3) Stojím takhle pod svahem nějaké hory nedaleko Mikulova, na níž leží takové divné koule, které jako by taď někdo vyhodil přímo z natáčení filmu Duch Llana Estacada. Vážně, ty belavé věci vypadají jako takovéto cosi, co se prohánělo opuštěnými městy na Divokém Západě za mohutných poryvů větru a teskné melodie. Co to vlastně vidím?

- A) seno
- B) katrán tatarský
- C) zbytky kulís z natáčení nového Vinetoua

4) Mám problém. Potřebuji se někoho urychleně zbavit. Co mi doporučíte (samozřejmě že chci to nejedovatější):

- A) půl kila míšků z tisu
- B) pár bobulí ruřlíku zlomocného
- C) odvar z bolehlavu plamatého

5) Byla u nás někdy ve volné přírodě nalezena perla?

A) ano, v roce 1933, kdy jednomu německému turistovi vracějícímu se z Chorvatska vypadla perlovka mořská z kapsy, když se nahýbal z Karlova mostu a pak byla vylověna o pár kilometrů níž po proudu.

B) Ne.

C) Ano, např. v roce 1922 v Horažďovicích jich bylo 238.

Vy se ptáte a... někdo odpoví ☺

Rašivé jaro všem.

opět se setkáváme na stránce pochval a připomínek – tentokrát nad vašimi poznámkami k číslu 6. Takže otevřete uši a naslouchejte následujícím rádkům.

Dotaz a zároveň připomínka:

Nelíbil se mi rozhovor se Zdeňkem Kloudou, a to hned ze dvou důvodů. Proč ho dělala šéfredaktorka, to už si děláte rozhovory sami sebou? A taky se mi nezamlouval ten úvod, kde se hovořilo o Attaveně (že by bylo vše schválně připraveno?). XX

Člověčku XX, tentokrát ti odpovím já, protože se mne to přímo týká.

Takže k tvému prvnímu dotazu, proč jsem dělala rozhovor já: Abych pravdu řekla, taky mne napadlo, že se to některým čtenářům bude zdát „podezřelé“ a že si automaticky budou myslet, že vše bylo zinscenováno. Ale pak jsem nad tím jen mávla rukou a to také hned ze dvou důvodů – rozhovory mají v Pavučině určitý styl (dělá je v naprosté většině případů jeden člověk – já) a když se náhodou vyskytne jiný „interviewk“, který by nám chtěl pomoci (Aleš Tomčala, Adam Dušek), jsme jen rádi. Tentokrát ale nebyl žádný nadšenec „po ruce“ (to je ten druhý důvod), takže jsme to vyřešili nejrychlejší možnou cestou... Čestně mohu prohlásit, že jsem otázky vypracovala zcela sama a že je Zdeněk neviděl dříve, než mu byly mnou naservirovány.

Tak a teď k dotazu ohledně Attaveny. Ten mne, abych pravdu řekla, dost překvapil. Vždyť je to zcela běžné (koukněte se do předchozích čísel), že se dotazovaného ptám, čím se zabývá. Nyní jsem ještě schválně zamířila otázku tak, aby se Zdeněk o Attaveně nerozpovídal šířej (věřte, že to dovede ☺), ale aby řekl nám všem studentům, k čemu je teda pro nás Attavena dobrá. A jen lidičkové, kteří neváhají udělat něco pro zdraví a vyšlapat ty čtyři patra na děkanáté ví, že si tam najdou na ně čas a pomohou či poradí... (pozn. pro „štouraly“: tato věta není míněna jako reklama ☺) Uff a howgh!

Malinká pochvala zpoza hranic univerzitních (mailík, proto bez háčků a čárek):

Vazena redakce,

precetla jsem si minula čísla Vašeho časopisu Pavucina a myslím, že časopis má dobrou uroveň. Rada bych si precetla i nejnovější číslo, ale to zřejmě nebude na Internetu v pdf verzi, ze? Jako bývalou studentku BF me moc zajima, co se deje noveho. Nejsem vsak z Ceskych Budejovic a taky se tam zřejmě hned tak nedostanu (studuji v Brně), proto bych velice uitala, kdyby bylo mozne mi casopis poslat na dobirku. Postovne a balne samozrejme zaplatim.

Preji hezky den, Vendula Zlamalikova

No a to je k „šestce“ vše. Žhavím si klávesnici na odpovědi na vaše dotazy k této sedmičce a těším se brzy nashledanou.

VEverka C. ☺

PAVUČINA

časopis (nejen) studentů Biologické fakulty Jihočeské univerzity ■ **vydává:** Attavena, o.p.s., Branišovská 31, 370 05 České Budějovice ■ tel.: 038/777 2357, 0603/895 312, e-mail: attavena@atlas.cz, web: <http://www.attavena.cz> ■ **redakce:** Branišovská 31, děkanát BF – pod střechou, e-mail: pavucina@tix.bf.jcu.cz, web: <http://www.bf.jcu.cz/tix/pavucina/> ■ **šéfredaktor:** Věra Cihlářová ■ **redaktoři:** Petr Novotný, Miša Uhlířová, Lukáš Šmahel, Eliška Zapoměllová, Ignác Pospíšil, Simona Poláková ■ **ilustrace:** Eliška Zapoměllová, Věra Cihlářová, Miša Uhlířová, Jana Tomšíčková, Kateřina Plesníková, Anička Faltýnková, Roman Hrdlička, Etienne Levi, František Špotůl ■ **foto:** FotoArchiv BF, Attaveny, P. Kindlmanna (str. 8,11) a Petra Novotného (str. 51), (Petr Znachor – str. 13, 20, 22, 25, 62; Jan Hodač – str. 19); **technické zabezpečení a grafická úprava:** Zdeněk Klouda, Danuše Vašková ■ **www stránky:** Petr Illek ■ **tisk:** Tiskárna Posekaný ■ **osvit:** Karmášek ■ vychází pětkrát ročně ■ náklad 250 kusů ■ prodejní cena výtisku – 20 Kč ■ vyšlo 26. dubna 2001

UZÁVĚRKA 8. čísla je 28. května 2001, jeho předpokládané vydání 14. června

Zveřejněné příspěvky se nemusí shodovat s názory redakce.

18. – 22.6. V tomto termínu je možný předzápis studentů BF JU do kursů jiných fakult JU.

25. – 28.6. Cvičení z ekologie mokřadů, terénní stanice Lužnice. Společné pro BF a ZF. Pořádá J.H.Květ a J. Rajchard.

26. – 28.6. Bakalářské zkoušky a obhajoby.

Použité zkratky seminářů:

Bot.ex. – Tradiční botanické exkurse, každou sobotu od 24.3. do konce semestru. Aktuální informace u Milana Štecha na e-mailu nebo tel. 2383.

Ekol. – Seminář katedry ekologie (16:15, malá posluchárna Na Sádkách)

Ekol.sem. – Seminář z ekologie II. (čtvrtek v 16:45 v posluchárně č. 1), organizuje J. Š. Lepš jako každoroční kurs letního semestru zaměřený především na rostlinnou ekologii. Obsahem jsou především studentské referáty.

Fyz.živ. – Sem. kat. fyziologie živočichů (17:00 hod. zasedačka Entomologického ústavu, nepravidelně)

Mag.bot. – Magisterský seminář katedry botaniky (15:30, malá posluchárna Na Sádkách, první týden v měsíci vždy schůze katedry)

OBi – Seminář katedry obecné biologie (13:00 hod., v zasedačce Entomologického ústavu, nepravidelně)

PaU – Seminář Parazitů a katedry parazitologie (13:00, v zasedačce ústavu)

Pokr.gen. – Seminář „Pokroky v genetice“, středa 13.00 v zasedačce ÚMBRu. Kurs katedry genetiky.

UMBR – Seminář ÚMBRu a katedry genetiky (13.00, v zasedací místnosti ústavu, za nesrozumitelnost názvů referátů autoři akčníku neodpovídají)

Zool. – Seminář katedry zoologie (18:00, posluchárna 1)

Poznámky bak., mag. a dokt. označují semináře s prezentacemi bakalářských, magisterských a doktorandských prací.

Semináře katedry fyziologie rostlin probíhají cca jednou za měsíc v pondělí na detašovaném pracovišti v Nových Hradech.

Uzávěrka této aktualizace Akčníku proběhla
v pondělí 23.4. 2001 cca v 18:15.

Pozdější informace nemohly být (zatím, sledujte www) vzaty na zřetel.

V tomto Akčníku jsou uvedeny akce konané na fakultě či v jejím
bezprostředním okolí v termínu

od čtvrtka 27.4. 2001 do konce června 2001.

Uzávěrka Pavučiny č. 8 je 28. května, uzávěrka dalšího akčníku 6. června.

Akčník

Akčník je od minulého čísla též na internetu, a sice na stránkách Pavučiny na www adrese <http://www.bf.jcu.cz/tix/pavucina/akeni.htm>. Objevily se jisté technické problémy, ale snad se je podaří odstranit a Akčník bude aktualizován každý týden v pondělí dopoledne, jak bylo uvedeno v minulém čísle Pavučiny.

Pokud tedy chcete rychle dostat informaci o nějaké chystané akci do www verze, pak nejnásazší kontakt je e-mailem na LukasK@bf.jcu.cz (zašlete přímo v mailu nebo jako attachment ve wordu). V aktuálním případě lze Akčník v rámci technických možností doplnit i během týdne.

Přehled akcí a důležitých termínů:

27.4. Termín pro odevzdání magisterských prací v letním semestru a termín k přihlášení se k magisterské závěrečné státní zkoušce.

27.4. 19:00 ŠUKAS. Koncert Šuspova kakovonického souboru v tradiční hospodě na Haklových Dvorech (konečná autobusu č.1).

28.4. (Bot.ex.) Potok Tušů a okolí, vede P. Koutecký. Odjezd vlakem v 7:41 do Veselí n. Luž., tam přestup do Dvorů n. Lužnicí (směr Č. Velenice), příjezd 9.14. Z Dvorů podle potoka Tušů do Hrdlořez, příp. někudy až do Suchdola nad Lužnicí.

1.5. Státní svátek – Svátek práce.

2.5. (Pokr.gen.) J. Matoušek: Molekulární biologie patogenní RNA – rostlinné viroidy

2.5. (Mag.bot.) Schůze katedry botaniky.

2.5. (Zool.) D. Rezler: Preference habitatu a potravy u losa evropského v jihovýchodní části Šumavy (magisterská práce)

V. Štechtová: Genetická analýza populace vranky obecné, *Cottus gobio*, na území ČR pomocí proteinových markerů
P. Čehláříková: Reakce ptáků na výstražné zbarvení ploštěnce *Pyrhocoris apterus*: porovnání vybraných skupin hmyzožravých pěvců

Š. Hulová: Rozšíření a biotopové nároky sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v ČR (všechny tři bakalářské práce)

3.5. (ParU) J. Kyselová: Jak vypadá respirace u *Trypanosoma brucei*

3.5. (UMBR – bak.) M. Pouch: Využití genu pro rezistenci ke glufosinátu jako selekčního markeru v populaci transgenní rostlin *Arabidopsis thaliana*
F. Škanta: Transformace bramboru pomocí *Agrobacterium tumefaciens* s různými expresními kazetami nesoucími hybridní gen L1-E7 z lidského papilomaviru.

3.5. (Ekol. sem.) J. Šoum: Čím je určena diverzita společenstva.

5.5. (Bot.ex.) Slepíčí hory, vede J. Vondrák. Autobusem do Kaplice (odjezd z ČB v 7:45, příjezd do Kaplice v 8:40). Přes vrch Hradiště do Slepíčích hor. Návrat z Besednice autobusem v 19:50.

7.5. (Fyz.živ.) Prezentace magisterských (P. Doležal, A. Neuwirth) a bakalářských (A. Tomčala) prací

8.5. Státní svátek – Konec 2. světové války.

9.5. Rektorský den.

9.5. (Pokr.gen.) J. Matoušek: Aberantní RNA a mechanismus vyhasinání exprese genů

- 9.5. (Zool. – dokt.) **M. Konvička**: Evolučně-ekologické a fylogenetické studium *Erebia* (Nymphalidae: Satyrinae) a dalších zástupců řádu Lepidoptera
L. Weiter: Ekoetologie hryzce vodního (*Arvicola terrestris*)
9. – 13.5. **Terénní cvičení z ornitologie, terénní stabice Lužnice**. Pro studenty BF i PpF UK. Sraz v hospodě Eden v Lomnici nad Lužnicí mezi 20. a 22. hodinou. Náplň – nejprve učení se ptactva, poté kvantitativní výzkumy v okolí stanice. Informace P. Musil + D. Storch.
- 10.5. (ParU) **B. Koudela**: Trichinelóza
- 10.5. (UMBR – mag.) **M. Vítková**: Studium původu TTAGG motivu DNA hmyzích telomer
A. Tothová: Funkční analýza genomu motýlů metodami molekulární cytogenetiky
- 11.5. **Exkurse produkční ekologie + technologie ŽP po jižních Čechách s velmi obšírnou náplní**: skládka Lišov, kořenová čistírna, využití obnovitelných zdrojů energie (biomasa, slunce). Účast nezapsaných samozřejmě možná. Odjezd 8:00. Informace J.H. Květ.
11. – 13.5. Jarní výjezd do **Přírodního parku Vyšebrodsko**, náplň floristický a zoologický průzkum NPR Čertova stěna, odběry biomasy na loukách, 24-hodinové meteorologické měření. Bližší informace A. Schusserová + L. Šmahel.
- 12.5. (Bot.ex.) **Z Trocnova do Vidova**, vede K.E.Prach. Sraz na nádraží ČD u pokladen v 8:15, odjezd směr Č. Velenice v 8:24 do Trocnova. Hájová květena, aluvia i druhově bohaté louky při cestě.

14. – 18.5. **Hydrobiologická exkurse, terénní stanice Lužnice**. Pořádá R. Pichlová, náplň jsou exkurse na různé biotopy (rybníky) v okolí a určování „breberek“. Odjezd v 7:41 vlakem směr Veselí n. Lužnicí, tam přestup směr Třeboň.

- 14.5. (Fyz.živ.) **P. Blažka**: Proteinový metabolismus v anoxii u karase obecného
- 16.5. (Pokr.gen.) **J. Matoušek**: Antisense RNA, ribozymy a evoluce RNA in vitro
- 16.5. (Mag.bot.) **O. Skácelová**: doktorandský seminář
- 16.5. (Zool. – dokt.) **M. Berec**: Experimentální ověření některých modelů teorie optimálního výběru potravy (optimal foraging theory)

M. Čech: Využití časoprostorových mřížek rybníků v údolních nádržích

M. Hromada: Strakoše (*Lamius*)

- 17.5. (OB) **J. Trávníček** (ZF JU): Soulad mezi metabolickou pohodou zvířat a životním prostředím
- 17.5. (ParU – dokt.) **B. Borovičková**: Ultrastrukturní charakteristiky a ontogenetické vztahy hemocytů klíšat
- D. Tietz**: Využití molekulárně fylogenetických metod při studiu evoluce parazitických helmintů
- 17.5. (UMBR) **D. Holá** (PpF UK): LHIC – osudy jednoho proteinu
- 18.5. **Termín pro odevzdání bakalářských prací v letním semestru a termín k přihlášení se k bakalářské závěrečné zkoušce**.
18. – 21.5. **Geobotanická autobusová exkurse**. Česká větev (Kokořínsko, Český ráj, České Středohoří, Mostecko, Chebsko, Slavkovský les). Povinná součást pro zapsané v kursu Geobotanika, ostatní zájemci (cca ještě 10) se mohou napsat na nástěnku nebo nahlásit K.E. Prachovi.
- 19.5. (Bot.ex.) **Chýnovské vápence u Tábora**, vede M. Štech. Sraz na nádraží ČD u pokladen v 7:30, odjezd rychlíkem v 7:41 do Tábora (příjezd v 8:37). Z Tábora vlakem v 8:57 do Chýnova. Pak směr Kladrubská hora.

21. – 25.5. **Zápočtový týden**.

- 21.5. **Exkurse Jaderná elektrárna Temelín**. Velmi atraktivní místo, kam se asi jinak tak snadno nepodíváte. Odjezd 8:00, návrat 14:00. Společná pro studenty BF a TF, informace J.H. Květ.
- 22.5. (ParU) **J. Zrzavý**: Evoluce parazitických ploštěnců
- 22.5. (Ekol.) **Prezentace bakalářských prací**
- 23.5. (Pokr.gen.) **P. Goetz** (2. Lékařská fakulta UK): Kancerogeneze
- 23.5. (Zool.) **S. Lhota**: Nástrahy pralesa, spory o kus žvance a vraždění nemluvnat aneb Jak vysvětlit sociální systém primátů
- 24.5. (ParU – mag.) **R. Kuchta**: Parazitofauna lososovitých ryb Skotska
- 24.5. (UMBR) **J. Damborský** (PpF MU): ??
- 25.5. **Konec přednáškového období letního semestru**.
- 26.5. (Bot.ex.) **Za vápnomilnou květenou v okolí Vidova**, vede M. Lepší. Vlakem do Nové Vsi (odjezd v 8:24 směr Č. Velenice), sraz u žel. stanice v Nové Vsi po příjezdu vlaku v 8:36. Údolím Zborovského potoka k Malši, dále přes vápencové výchozy v okolí Vidova do Nových Hodějovic. Návrat: vlakem z Nových Hodějovic v 16:00, nebo též dříve či později MHD.
26. – 29.5. **Lichenologická a mykologická exkurse Nové Údolí**. Účastní se rovněž renomovaní mykologové (J. Váňa, J. Beran) a lichenologové (J. Liška), možná i další. Informace A. Lepšová.

28.5. – 14.9. **Zkouškové období letního semestru**.

28. – 31.5. **Letní praktika kursu Produkční ekologie, Kochánov na Šumavě**. Fytoecologie, odběry biomasy, měření produkce a evapotranspirace porostů, fotosyntézy, výdeje vody, průchodu záření porostem, sekundární produkce (drobní saveci) aj. dle počasí. Informace J.H.Květ + Z. Mašková. (Praktik jsou 4 turnusy.)
28. – 1.6. **Magisterské zkoušky a obhajoby**.
- 29.5. – 3.6. (4.6. ráno?) **Velká fakultní, poněkud botanická exkurse – Matricium (jižní Slovensko, Maďarsko)**. Náklady na dopravu hradí částečně fakulta, studenti přispějí asi 1.500 Kč. Bližší informace M. Štech.

4. – 7.6. **Letní praktika kursu Produkční ekologie, Kochánov na Šumavě – druhý turnus**. Program viz první turnus.

4. – 7.6. **Praktika kursu Ekofyziologie rostlin, terénní stanice Lužnice u Třeboňe**. Společné pro studenty BF a PpF UK. Bližší informace J.H. Květ a P. Pokorný.

11. – 14.6. **Exkurse do zoologických zahrad Berlin**. Návštěva ZOO ve východním Berlíně (11.6.), západním Berlíně (13.6.), botanické zahrady a Humboldtova muzea (12.6.). Jedná se o jednu z největších ZOO v Evropě. Ještě volná místa, aktuální informace R. Šumbera. Cena 1.500 Kč, nutno uhradit do 23.5.

11. – 14.6. **Letní praktika kursu Produkční ekologie, Kapličky na Šumavě – třetí turnus**. Program obdobný, informace J.H.Květ + A. Schusserová. Čtvrtý turnus se koná 9. až 12.7. tamtéž.

11. – 15.6. **Exkurse „Terénní praxe IV.“, botanická – Vřešťovsko (okolí kopce Velký Vřešťov)**. Kdo neví, kde to je, ať se zeptá Šuspy. Údajně atraktivní oblast na rozmezí termofylita a mezofylita s řadou teplomilných prvků.

11.6. – 13.7. **Předzápis do zimního semestru 2001/2002**, probíhá na počítačích.

14. – 17. 6. **Exkurse mokřady Slavkovského lesa**, pořádá hydrobotanická pracovní skupina České botanické společnosti. Informace L.Adamec (BÚ Třeboň), tamtéž se hlásit mailem či písemně do 6.6. Sraz účastníků 14.6. večer u rezervace Soos (100 m od zastávky Nový Drahov na trati Cheb – Luby u Chebu).

Učení je jako tlačení vozu do kopce -
trochu povolíš a hned jede zpátky

Dokonce i malý brouček
máš svou malinkou dušičku

Zeptáš-li se, stydíš se za svoji nevědomost teď,
nezeptáš-li se, stydíš se celý život